

Budapesti Corvinus Egyetem
Közgazdaságtudományi Kar

Kutyatartás szabályozása Budapesten: elemzés és javaslatok

Készítette: Monoki Nikolett
Közgazdálkodás és közpolitika mesterszak
Közintézményi menedzsment szakirány
2011

Szakszeminárium-vezető: Váradi László

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS.....	- 3 -
2. AZ EDDIG MEGJELENT IRODALOMRÓL.....	- 5 -
2.1. A KUTYATARTÁS POZITÍV HATÁSAI.....	- 5 -
2.2. KUTYATÁMADÁSOKKAL KAPCSOLATBAN SZÜLETETT ÍRÁSOK.....	- 7 -
2.3. FAJTASPECIFIKUS SZABÁLYOZÁS:	- 9 -
3. KÖZGAZDASÁGI ALAPFOGALMAK A KUTYATARTÁS TERÜLETÉN.....	- 11 -
4. A SZABÁLYOZÁSOK CÉLJA, AVAGY A TÁRSADALMI ÉRTÉKEK ÉRVÉNYRE JUTTATÁSA	- 13 -
4.1. HATÉKONYSÁG	- 14 -
4.1.1. <i>Externáliák</i>	- 14 -
4.1.2. <i>A Coase-i alku lehetősége</i>	- 15 -
4.1.3. <i>Szabad hozzáférésű, vagy közös tulajdonú javak problémája</i>	- 16 -
4.1.4. <i>Korlátozott racionalitás</i>	- 18 -
4.1.5. <i>Állami paternalizmus</i>	- 18 -
4.2. SZABADSÁG ÉS BIZTONSÁG	- 19 -
4.3. MÉLTÁNYOSSÁG	- 20 -
5. KORLÁTOZHATJA-E AZ ÁLLAM A TULAJDONJOGOT?.....	- 21 -
6. A JELENLEG ÉRVÉNYBEN LÉVŐ SZABÁLYOZÁSOKRÓL	- 24 -
6.1. ÉRVÉNYESÜL-E VALAMILYEN SZABÁLYSZERŰSÉG A KÜLÖNBÖZŐ KERÜLETEK RENDELETEINEK SZIGORÚSÁGÁBAN?	- 26 -
6.1.1. <i>Népsűrűség</i> :.....	- 26 -
6.1.2. <i>Városszerkezeti elhelyezkedés</i>	- 28 -
6.2. RENDELETEK KÖZÖTTI ELLENTMONDÁS	- 29 -
6.3. EGYSÉGES VS. DECENTRALIZÁLT SZABÁLYOZÁS.....	- 32 -
7. ÁLLAMI SZABÁLYOZÁS ÉS KORMÁNYZATI KUDARCOK.....	- 35 -
8. A JELENLEG ÉRVÉNYBEN LÉVŐ SZABÁLYZÁSOK HATÉKONYSÁGA, ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK ELEMZÉSE	- 39 -
8.1. A MÉLTÁNYOSSÁG KÉRDÉSE	- 39 -
8.2. A NORMA, AVAGY AZ ÁLLATOK SZÁMÁNAK KORLÁTOZÁSA.....	- 45 -
8.2.1. <i>A norma</i>	- 46 -
8.2.2. <i>Norma helyett adó?</i>	- 47 -
8.3. A KÖZPARKOK KORLÁTOZOTT HASZNÁLATA, AVAGY A SZABAD HOZZÁFÉRÉSŰ JAVAK PROBLÉMÁINAK MEGOLDÁSA	- 50 -
8.3.1. <i>Jelenlegi állapot</i>	- 50 -
8.3.2. <i>Létezhet-e piaci megoldás?</i>	- 51 -
8.3.3. <i>Egyéb alternatívák</i>	- 53 -
8.4. SZÁJKOSÁR HASZNÁLATÁNAK SZABÁLYOZÁSA, AVAGY A PREFERENCIÁK BÜNTETÉSE?	- 54 -
8.5. KÖZELEDVE A MEGOLDÁS FELÉ, A KUTYÁSOK ÉRDEKKÉPVISELETE, EBOVO, AVAGY A KISC SOPORT MEGSZERVEZI ÖNMAGÁT	- 57 -
9. MEGOLDÁSI JAVASLAT.....	- 62 -
9.1. SZABÁLYOZÁS SZIGORÍTÁSA.....	- 62 -
9.2. KUTYAJOGOSÍTVÁNY, AVAGY A SVÁJCI PÉLDA:	- 63 -
9.3. „CANINE GOOD CITIZENSHIP”.....	- 64 -
9.4. A MAGYAR HELYZETRE VONATKOZÓ JAVASLAT	- 64 -
10. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	- 69 -
11. KONKLÚZIÓ	- 71 -
IRODALOMJEGYZÉK	- 72 -
MELLÉKLETEK	- 78 -

Ábrák és táblázatok jegyzéke

Ábrák jegyzéke:

1. ábra: Kerületi ebrendeletek ismertsége a kutyatartók körében - 25 -
2. ábra: A kutyafuttatók értékelése a kutyatartók véleménye alapján - 50 -
3. ábra: Magánfuttatók használatáról alkotott vélemények - 52 -
4. ábra: A kutyatartók megoszlása az alapján, hogy mekkora távolságot hajlandóak megtenni egy általuk megfelelőnek ítélt futtatóért - 53 -

Táblázatok jegyzéke:

1. táblázat: Hobbiallat-eledel gyártó iparág fejlődése Magyarországon (1999-2003)..... - 7 -
2. táblázat: A szabályozások szigorúsága a kerületek népsűrűsége alapján..... - 27 -
3. táblázat: A szabályozások szigorúsága a kerületek földrajzi elhelyezkedése alapján - 28 -
4. táblázat: Ebtartásból fakadó konfliktusok..... - 63 -

1. Bevezetés

Szakedolgozatomban a fővárosi kutyatartás szabályozását elemzem. Az elemzés során közgazdasági szempontokat próbálok érvényre juttatni, és ezen szempontok segítségével átfogó képet alkotni a szabályozás jelenlegi helyzetéről.

Témaválasztásomat több tényező is indokolja. Ezek közül az első és talán legfontosabb, hogy Magyarországon eddig nem született olyan átfogó elemzés, mely a közgazdaságtani racionalitás elveit figyelembe véve, illetve olyan alapvető társadalmi értékek, mint a hatékonyság, méltányosság, szabadság és biztonság megvalósulását szem előtt tartva tesz javaslatot a kutyatartás szabályozására.

A másik szempont, ami a témaválasztást indokolta a fővárosi kutyák számának változása az elmúlt években. Míg 1993-ban Budapesten körülbelül 146000 kutya élt [Kutyatartási anomáliák Budapesten: ebek harmincadján, (1994)], addig a közel 20 év alatt számuk jelentős mértékben növekedett. Egy 2006-os felmérés alapján, Budapesten minden negyedik felnőtt állampolgár kutyatartó [Mirtse, (2006)]. A kutyatartás szabályozása tehát a budapesti lakosság jelentős hányadára vonatkozik.

Ugyanakkor az évek során az ebrendeletek tartalmukban és szigorúságukban nem sokat változtak. Úgy vélekedhetünk, hogy a kutyák számának növekedése a szabályok szigorítását tenné szükségessé. Több kutya ugyanis potenciálisan nagyobb veszélyt jelenthet a társadalomra nézve. Azonban az utcán járva azt tapasztalhatjuk, hogy a rendeleteket az állattartók csak kis százaléka tartja be maradéktalanul, ennek ellenére egy élhető állapot valósult meg, mely afelé mutat, hogy a szabályozások erőteljes szigorúra nincs is szükség.

Ugyanakkor gyakoriak a kutyások és „nem kutyások” közötti ellentétek, viták. A „nem kutyások” a szabályok be nem tartását kérik számon az ebtartóktól, illetve további szigorításokat sürgetnek, míg a kutyatartók azzal érvelnek, hogy ma már egy megfelelően nevelt és képzett eb esetében ezek az előírások feleslegesek, sőt túl szigorúak, és hátrányosan megkülönböztetik a gazdákat.

Ideális esetben olyan állapotnak kellene létrejönnie, melyben mind a kutyatartók, mind a „nem kutyások” jól érzik magukat, békésen megférnek egymás mellett, egyik csoport sem befolyásolja negatívan a másik csoport hasznosságát. Meglátásom szerint ehhez a mostani szabályozás újragondolására és a jelenlegi állapotokat is figyelembe vevő átalakítására volna szükség.

Szakedolgozatomban a problémát igyekszem objektíven áttekinteni, és egy olyan megoldást találni, ami a társadalom szempontjából ideálisnak mondható.

Sajnos a téma ez irányú megközelítésére ez idáig nem találtam hosszabb terjedelmű írást. Az általam talált és felhasznált irodalom elsősorban a fajtaspecifikus korlátozásokat, a kutyatartás negatív és pozitív hatásait taglalja. Munkám során ezért az írásos forrásokon kívül támaszkodtam az egyik budapesti kutyaiskolán szerzett saját tapasztalataimra, és az általam készített interjúkra. Kérdőíves felmérést is végeztem a kutyaiskola klubtagjainak körében, melyben a jelenlegi szabályozásról, a szabályok betartásáról és betartatásáról és a kutyafuttatók helyzetéről alkotott véleményeket tártam fel.

Dolgozatomban azonosítom azokat a közgazdasági fogalmakat, melyek a kutyatartással kapcsolatban felmerülhetnek. Ezek után feltárom azokat a közgazdasági problémákat és egyéb tényezőket, melyek az ebtartás szabályozását indokolják. A szakdolgozatban kitérek arra is, hogy egyáltalán szabályozható-e a kutyatartás. Lehet-e a gazdákat tulajdonuk használatában korlátozni?

Ezek után áttekérek a szabályozás jelenlegi formájára. Áttekéntem a rendeletek sarokpontjait, tartalmi elemeit. Megvizsgálom a különböző kerületek szabályozásának szigorúságát, összefüggést keresve a kerületek népsűrűsége, városszerkezeti elhelyezkedése és az előírások szigorúságának mértéke között. Ezek után a legfontosabb szabályozásokat elemzem, megmutatva előnyüket, hátrányukat, esetleges helyettesítő megoldásokat.

Végül bemutatok egy olyan alternatívát, amely megfelelő megoldás lehetne a probléma kezelésére.

A szakdolgozat terjedelmi korlátai miatt az elemzésben nem térek ki a veszélyes állatoknak minősített ebekre vonatkozó szabályozásokra, a kutyapiszok kérdésének megoldási lehetőségeire, a kóbor kutyák helyzetére és az ezzel kapcsolatos problémák megoldására. Ezek a témák akár egy későbbi dolgozat témájául is szolgálhatnak. A dolgozatban szintén a terjedelemre vonatkozó korlátozások miatt eltekintek az általam javasolt megoldás részletbe menő kidolgozásától is.

A dolgozat legfontosabb célkitűzései mindenek alapján:

- 1) bemutatni a jelenlegi helyzetet a kutyatartással kapcsolatosan,
- 2) rávilágítani az érvényben lévő szabályozások hátrányaira, hiányosságaira,
- 3) megvizsgálni, hogy milyen más megoldási lehetőségek merülhetnek fel,
- 4) megoldási javaslatot tenni.

2. Az eddig megjelent irodalomról

Mielőtt önálló elemzésbe kezdenénk, célszerű áttekinteni a témával kapcsolatban eddig megjelent szakirodalmat és anyagokat. Jelen esetben azzal a helyzettel találjuk szembe magunkat, hogy témakörbe vágó magyar nyelvű szakirodalmat nem, vagy csak alig találunk. Az idegen nyelvű írások sem jellemzőek. Kifejezetten olyan írást, mely hasonló problémával, azaz a fennálló szabályozás közgazdasági elemzésével, és egy jobb rendszer kidolgozásával foglalkozna, mindeközéig nem találtam. Az írások általában három fő kategóriába sorolhatóak: a kutyák pozitív hatásait, ezen belül is főleg az egészségügyi hatásokat elemző írások. A fajtaspecifikus szabályozásokat elemző írások, és a kutyatámadások kapcsán megjelenő anyagok.

2.1. A kutyatartás pozitív hatásai

A kutyatartás pozitív hatásait elemző írások döntő többsége az állatok az emberek egészségére gyakorolt hatásait vizsgálja. A külföldi sajtóban számos cikk és tanulmány jelent meg e témában, ezek közül emelek ki néhányat. Sajnos Magyarországon ennek a területnek sincs számottevő irodalma.

A kutyatartás egyik fontos pozitív hatása az emberek egészségügyi és lelki állapotának kedvező befolyásolása. Az egészségügyi állapotra vonatkozó pozitív hatásokat elemző vizsgálatok eredményeiről és a további hatásokról több könyv is született. Beck a „The Human-Dog Relationship: a Tale of Two Species” cikkében leírja, hogy azok az emberek, akiknek eleven emberi kapcsolataik vannak, tehát nem magányosak, egészségesebbek és kiegyensúlyozottabbak, mint a többiek. A kutyák sokszor töltik be a társ, az elköltözött, vagy a meg sem született gyermek szerepét. Ez egyfajta módja lehet annak, hogy az emberek elkerüljék a magányt, és a vele járó káros következményeket. Kimutatták, hogy miközben az emberek házi kedvenceikhez beszélnek, sokkal nyugodtabbak, és vérnyomásuk is csökken. 1980-ban készült egy felmérés, mely az állatok gyógyító hatását vizsgálta. A felmérés során 92 szívrohamot elszenvedett beteg gyógyulását vizsgálták. A szívrohamot követő egy évet az állattartók 94%-a, míg a háziállattal nem rendelkezők 74%-a élte túl. Szakértők úgy becsülték, hogy a különbség 2-3 százalékaért felelős a házi kedvenc jelenléte. Ez elenyészőnek tűnhet, de ha megnézzük, hogy hány ember szenved el szívrohamot, akkor már jelentősnek mondhatók a háziállatok pozitív hatásai. Vizsgálatok azt is kimutatták, hogy a kedvencek csökkentik a keringési zavarok kialakulásának kockázatát, azáltal, hogy számos kockázati tényezőt egyenként is csökkentenek. A kutyatartók általában napi rendszerességgel sétálnak, többet vannak friss levegőn és többek között több húst is

fogyasztanak. A kutatásokból az is kiderült, hogy az állattartók kevésbé stresszesek, és elégedettebbek életükkel, mint azok, akik nem rendelkeznek háziállatokkal [Beck, (2000)].

A kutyák az emberek egészségére vonatkozó pozitív hatásaival foglalkozott Debora L. Wells is a „The effects of Animals of Human Health and Well Being” cikkében, melyben a fenti megállapításokkal hasonló következtetésekre jutott. A cikk ismerteti például Friedmann és társainak kutatását, melynek egyik eredményeképpen megállapították, hogy a kutyák pusztán jelenléte kedvezően hat a hangosan olvasó gyerekekre, megnyugtatja őket. A cikk beszámol az állattartás hosszú távú kedvező hatásairól, a megbetegedések valószínűségeinek csökkenéséről, valamint a betegségekből való felépülés idejének lerövidüléséről. Ugyanakkor említést tesz a kutyákhoz fűződő betegségek, például allergia kialakulásának lehetőségéről is [Wells, (2009)].

A háziállatok másik pozitív hatása a gyermekek fejlődésében érzékelhető. A gyermekek igénylik is a háziállatok társaságát, egy felmérés szerint a gyermekek 99.3%-a szeretett volna háziállatot [Cusack, (1988)]. A kutyáknak a gyermekek szellemi fejlődésre vonatkozó pozitív hatásait vizsgálta Gail F. Melson „The Role of Companion Animals in Human Development” cikkében. Melson beszámol arról a kísérletről, amelyben azt vizsgálták, hogy egy osztályteremben lévő állat vagy akvárium befolyásolja-e a gyerekek teljesítményét. Arra jutottak, hogy pozitív változás volt megfigyelhető a gyermekek teljesítményében, ugyanakkor az eredmények tudományos alátámasztása még hiányzik [Melson, (1998)].

A kutyák és más házi kedvencek gazdájuk testi-lelki egészségére gyakorolt kedvező hatásairól még számos cikk és könyv született, mivel azonban a kutyatartás pozitívumainak részletes elemzése nem tartozik szorosan a témánkhoz, e terület szakirodalmának további bemutatásától eltekintek.

A kutyatartással kapcsolatban gyakran elfeledkezünk az ehhez kapcsolódó üzletágak gazdaságélénkítő hatásairól. Pedig az állattartásnak nem csekély gazdasági haszna is van. Magyarországon ezzel kapcsolatban megjelent cikk tudományosnak aligha nevezhető, a bulvársajtó szintjét meghaladó mértékadó sajtó kategóriájába tartozik.

Tóth Zsigmond „A kutyatartás haszna” című cikkében a kutyatartás hasznát a kutyatáp gyártásával foglalkozó cégek forgalmára vezette vissza. A cégek a forgalom révén növelik az ország GDP-jét, és az adófizetés révén hozzájárulnak az állam bevételeihez. Mindemellett munkahely teremtő képességük sem elhanyagolható.

Magyarországon külön statisztika a kutyatáp gyártással kapcsolatban nem készült, az adatok a hobbiállat- eledel gyártását mutatják.

Hobbiállat-eledel gyártó iparág fejlődése Magyarországon (1999-2003)		
Év	Foglalkoztatottak száma az iparágban	Termelés (millió forint)
1999	551	9731
2000	554	16888
2001	770	18346
2002	855	23495
2003	947	38063

1. táblázat: Hobbiállat-eledel gyártó iparág fejlődése Magyarországon (1999-2003). Saját készítésű táblázat. Forrás: Tóth, (2005)

A hobbiállat-eledel gyártással foglalkozó cégek kb. 80%-ban állítanak elő kutyaeledeleket. A fenti táblázat adataiból megállapítható, hogy 1999 és 2003 között, azaz öt év alatt a kutyatáp gyártók termelése pénzben kifejezve több mint megkétszereződött, ami az inflációval korrigálva is erőteljes növekedés. Az iparágban foglalkoztatott alkalmazottak száma öt év alatt majdnem megkétszereződött. Ebből is látható, hogy hazánkban ez az iparág dinamikusan fejlődik, és ekkor még nem vettük figyelembe az állatorvosok és az erre épülő gyógyszeripar, a kutyakozmetikák és kutyaiskolák, vagy panzióztatással foglalkozó és egyéb szolgáltató iparágak bevételeit és fejlődését [Tóth, (2005)].

2.2. Kutyatámadásokkal kapcsolatban született írások

A kutyatartással kapcsolatos szabályozási kérdésekről szóló írások Magyarországon jellemzően egy-egy súlyosabb kutyatámadást követően jelennek meg. Egy ilyen támadás kapcsán született meg 1996-ban a veszélyes ebek tartását szabályozó „pitbulltörvény”. Babus Endre egyik cikkében ugyanakkor arról számol be, hogy ennek ellenére az elkövetkező években nem változott a halálos áldozatokat követelő kutyatámadások száma. Az egyik lehetséges magyarázat, hogy a pitbull tulajdonosok a kutyájukat a fajtára megtévesztően hasonlító, ám legális fajtára, az amerikai staffordshire terrierre minősítették át, természetesen illegálisan [Babus, (1999)].

Babus egy korábbi cikkében több, e rendelkezéssel kapcsolatos problémát is feltárt. A rendelkezés fő problémája, hogy voltaképpen egy nem létező fajta tartását

tiltja, hiszen Magyarországon a pitbull terrier nem létezik önálló fajtaként, míg az Amerikai Kennel Klub elismeri a fajtát. A rendelkezés egy másik alapvető problémája az előírás kikényszerítésének hiánya [Babus, (1994)].

A fővárosi ebrendeletek megszegésének gyakoriságára már egy 1994-es cikk is felhívta a figyelmet, mely alapján naponta több ezerszer szegik meg az fővárosi ebrendeleteket. A szerző a hatóságok felelősségét hangsúlyozta, miszerint a ritkán előforduló ellenőrzések szinte bátorítják az állampolgárokat a szabályok megszegésére. A cikk felveti az ebadó újbóli bevezetésének kérdését, mivel az 1987-es megszüntetés után a kutyák száma hirtelen kétszeresére nőtt a fővárosban. Ugyanakkor az ebadó ellenzői attól tartanak, hogy a kutyatulajdonosok inkább rejtegetik kedvencüket, csak hogy elkerüljék az adófizetést. Hogy elkerüljék kutyájuk nyilvántartásba vételét, a gazdák egy része inkább nem oltatja be kedvencét. A cikk megemlíti a kutyatartás kedvező hatásait is, így az erre épülő iparágak növekedéséből eredő hasznokat [Kutyatartási anomáliák Budapesten: ebek harmincadján, (1994)].

Szintén egy kutyatámadás kapcsán jelent meg Földvári Zsuzsa „Ausztria ebtörvényre készül: Jaj a nagy kutyáknak!” című írása, melyet egy halálos kimenetelű kutyatámadás kapcsán felmerülő ausztriai szigorítások ihlettek. Ekkor Ausztriában több kutyafajtát tiltólistára helyeztek (később ezt a rendelkezést visszavonták). A tiltólista kapcsán megalakult az Osztrák Kutyabarátok Pártja, mely ellenezte a fajták betiltását, mondván a „tenyésztők” úgyis kitenyészthetnek egy be nem tiltott, de ugyanolyan veszélyes fajtát. Ráadásul a keverékek származásának megállapítása is nehéz, szinte lehetetlen. A cikk további megoldási javaslatokat is tárgyal, így a kutya-gazda párosra szóló kutyajogosítványt, ebek beazonosíthatóságának megoldását, erkölcsi bizonyítványt kutyák számára és az ebtartás feltételeinek precízebb meghatározását [(Földvári, (2000)].

A Canis Maior Alapítvány (CMA) és a Magyar Újságírók Országos Szövetsége (MÚOSZ) Állatvédő Szakosztálya is állást foglalt a halálos kimenetelű, vagy súlyos kutyatámadásokkal kapcsolatban. Definiálták a kutyatámadás fogalmát, miszerint az akkor következik be, amikor az állat az embert zsákmánynak tekinti, és az életére tör. A végzetes kutyatámadások esetében igaz, hogy bizonyos fajták gyakrabban előfordulnak az „elkövetők” között, de a fajta alapján történő megkülönböztetés mégsem helyes út. A hasonló fajta mellett ugyanis még egy tényező van, amit figyelembe kell venni, ez pedig a támadó ebek tartási körülményei. Az állásfoglalás szerint ugyanis a kutyákat csaknem minden esetben nem társállatként, hanem az udvaron, nem egyszer láncon, ridegtartásban tartották. A gazdák nem ismerik a korai szocializáció jelentőségét, és

nincsenek tisztában azzal, hogy a szocializáció hiánya következtében mekkora veszélyt jelenthet kutyájuk a társadalomra nézve. A Canis Maior Alapítvány ennek elkerülése céljából elindította Gazdaiskola nevezetű tanfolyamát, ahol a gazdákat megismertetik a kutyákkal kapcsolatos alapvető információkat [CMA – MÚOSZ, (2007)].

Az Animals and Society Institute tanulmányában a kutyatartás hasznait, társadalmi költségeit, a kutyatámadások gyakoriságát és a lehetséges megoldást komplex módon vizsgálta. A tanulmány rávilágít, hogy a kórházak sürgősségi osztályára érkező betegek mintegy 0.2 százaléka került be az osztályra kutyatámadás miatt. A halálos kimenetelű kutyatámadások pedig nagyon ritkák. Az USA-ban évente átlagosan 167000 ember hal meg, ebből egy esetben volt a halál oka kutyatámadás. A tanulmány beszámol a kutyatartás pozitív hatásairól, ugyanakkor megemlíti annak egészségre káros hatását is, az asztma kialakulásának nagyobb valószínűségét. Ez a tanulmány is rávilágít a fajtaspecifikus szabályozás sikertelenségére. A megoldást két irányban látja, egyrészt növelni kell az állattartók felelősségét. A jelenlegi szabályozásokat szigorúan be kell tartatni, nagyobb büntetési tételeket kell kiszabni kutyatámadások esetén. A kutyákat aszerint kell szigorúbban szabályozni, hogy korábban megharaptak-e már embert. Ezekre az állatokra vonatkoznának szigorúbb előírások. Másrészt fontos a megfelelő oktatás. A gyerekeket meg kell tanítani, hogyan viselkedjenek a kutyákkal, az állattartókat pedig fel kell készíteni az állatok igényeire, és a tudatos fajtaválasztásra [Bradley, (2006)].

2.3. Fajtaspecifikus szabályozás:

A kutyatartás szabályozásával kapcsolatos irodalom jelentős része foglalkozik a fajtaspecifikus szabályozások, különösképpen a veszélyes állatok tartására vagy egyes fajták betiltására vonatkozó előírásokkal. Fajtaspecifikus szabályozás alatt azt értem, amikor bizonyos előírásokat meghatározott fajtákra vonatkozóan tesznek kötelezővé.

A fajtaspecifikus szabályozásokkal kapcsolatos ellenérveket az Amerikai Kennel Klub foglalta össze. Szerintük ezek a szabályozások egy-egy támadás kapcsán születnek meg, ahol a gazda felelőssége számottevő. A szabályozás megalkotói pedig egy olyan megoldást igyekeznek találni, ami gyorsan képes kezelni a problémát. Többek között ilyen megfontolásokból születnek a fajtán alapuló szabályozások. A kennel klub több ellenérvet is felsorakoztat ezek ellen:

- ❖ nehéz a betartatásuk,
- ❖ ahelyett, hogy minden gazda felelősségét növelnék kutyájuk viselkedéséért, a kutyatartók egy csoportját szabályozzák szigorúbban,

- ❖ büntetik a felelősségteljes kutyatartókat,
- ❖ növelik a társadalmi költségeket, mivel a szigorúbban korlátozott fajtákat nagyobb valószínűséggel fogják gazdáik menhelyekre leadni.

A közlemény szerint a gazdák képzése és a jelenlegi szabályozások szigorúbb ellenőrzése és betartatása nagyobb eredményt hozna [American Kennel Club (2005)].

A fajtaspecifikus szabályozások kérdésével a dolgozatomban később még részletesebben foglalkozom, ezért az ehhez kapcsolódó szakirodalmakat abban a fejezetben mutatom be.

3. Közgazdasági alapfogalmak a kutyatartás területén

Mielőtt belemerülnénk a témába érdemes elgondolkozni azon, hogy milyen megfontolások mentén lehetséges a kutyatartást közgazdasági fogalmakkal megragadni, körülírni. A mikroökonómia alapfogalmai közé tartozik a fogyasztó, termelő, jószág, piac, csere és hasznosság. Kutyatartásról beszélve fogyasztónak nevezhetjük a kutya tulajdonosát, magát a kutyatartót. Fontos látnunk, hogy egy kutyának több tulajdonosa, úgymond több fogyasztója is lehet. A jószág nyilvánvalóan maga a kutya lesz. A fogyasztás kérdése már érdekesebb. A jószág fogyasztása ebben az esetben az állat használata, szebben fogalmazva a kutyával eltöltött idő. Ez a megfogalmazás azért is jó, mert az időt végtelen kis egységekre tudjuk bontani, így elviekben felírható a fogyasztók kutyatartással kapcsolatos hasznossági függvénye. A hasznossági függvény azt mutatja meg, hogy mennyivel nő az állattartó hasznossága, ha egy időegységgel többet tölt el kutyáival. Ha több kutyát tart az illető, akkor nyilván a hasznossága is magasabb szintre kerül. Még egy fogalmat vetítünk ki a kutyatartás jelenségkörére, ez pedig a termelés fogalma. Élőlények esetében elég bizarr dolog lenne termelésről beszélni, mégis tudunk a fogalomnak megfelelő kategóriát találni az állattartás területén is. A kutyatartás fogalomkörében a termelő nem más, mint a tenyésztő. Mivel a kutyatenyésztéssel kapcsolatos közgazdasági problémák nem képezik a szakdolgozat tárgyát, ezért ezzel most nem foglalkozunk részletesebben.

Ahogy a közgazdaságtani elgondolás szerint az egyén a hasznosságának maximalizálásra törekszik, úgy a szabályozásnak társadalmi szinten a társadalmi hasznosság maximalizálására célszerű törekednie. A társadalmi összhaszon pedig nem más, mint a társadalmat alkotó egyének egyéni hasznosságainak összegzése. A közgazdaságtanban több elméletet is kidolgoztak a társadalmi hasznossággörbék kiszámításáról. Ide tartozik például a Rawlsi, a Benthami-féle vagy az Bergson-Samuelson-féle jóléti függvény [Varian, (2004)].

A függvények különbözősége abból származik, hogy hogyan számítják ki az egyéni hasznossági függvényekből a társadalmi összhasznot. Mi tekintsünk most úgy a társadalmi jóléti függvényre, mintha az a Bentham-féle jóléti függvénynek felelne meg, azaz a társadalom hasznosságát úgy kapjuk meg az egyéni hasznosságokból, hogy azokat azonos súllyal vesszük számításba, vagyis összeadjuk őket [Varian, (2004)]. Ez azt jelenti, hogy ugyanolyan súllyal számít bele a társadalmi hasznosságba a terület minden lakójának hasznossága, úgy a kutyatartóké, mint a „nem kutyásoké”. A Bentham-féle jóléti függvény egyik speciális formája az egyes társadalmi csoportokhoz

különböző súlyokat rendel, a mi esetünkben ettől eltekintünk, vagyis az önkormányzat egyik csoportot sem részesíti előnyben a másikkal szemben, a kerület egészének hasznosságát szeretné maximalizálni úgy, hogy mindenkit egyenlő súllyal vesz figyelembe.

4. A szabályozások célja, avagy a társadalmi értékek érvényre juttatása

Magyarországon az állampolgárok számára az állat és ezen belül ebtartást különböző rendeletek és törvények szorítják korlátok közé. Ebben a fejezetben arra a kérdésre keresem a választ, hogy miért van egyáltalán szükség ezen a területen állami beavatkozásra és a központi szabályozásra.

A közpolitika alapvető célja a különböző társadalmi értékek érvényre juttatása. Ilyen értékek közé tartozik a hatékonyság, a biztonság, a szabadság, valamint a méltányosság elve [Stone, (2001)].

4.1. Hatékonyság

Tegyük fel, hogy nincs állami beavatkozás és érvényesülnek a tökéletesen versenyző piac feltételei. Ebben az esetben a láthatatlan kéz mechanizmusán keresztül a piacon kialakul az egyensúlyi állapot. A jóléti közgazdaságtan első tétele kimondja, hogy ha elegendő mennyiségű piac létezik, ha a gazdaság szereplői, azaz a termelők és fogyasztók tökéletesen versenyzőként viselkednek és az összes piacon létezik egyensúly, akkor ez az egyensúly Pareto-hatékony állapotot eredményez [Kertész, (2007)]. Pareto-hatékony állapotnak nevezzük azt az állapotot, amikor egyik szereplő helyzetén sem lehet úgy javítani, hogy mások helyzete ne romoljon. Másként fogalmazva a Pareto-optimális állapot az erőforrások olyan allokációját jelenti, mely mellett egyik gazdasági szereplő hasznosságát sem lehet úgy növelni, hogy a változtatás hatására más gazdasági szereplők hasznossága ne csökkenjen. Abban az esetben, ha sikerül úgy javítani egy gazdasági szereplő helyzetén, hogy közben az összes többi gazdasági szereplő helyzete nem romlik, akkor a kiindulási állapot nem tekinthető Pareto-hatékonynak. A végrehajtott változás pedig Pareto-javulást idézett elő. A gyakorlatban célszerű az összes ilyen változtatás végrehajtása, mert így a társadalom hasznossága nő. Azt az elvet, miszerint az ilyen változtatásokat végre kell hajtani Pareto-elvnek nevezzük [Stiglitz, (2000)]. A Pareto-javításhoz kapcsolódik a kompenzációs kritérium. Előfordulhat ugyanis, hogy úgy tudunk valakinek a helyzetén javítani, hogy ezzel mások helyzetén rontunk. Ugyanakkor, ha a változtatás után igaz lesz az, hogy a nyertesek nyeresége nagyobb, mint a vesztesek vesztesége, és a nyertesek így elviekben kompenzálhatnák a veszteseket, akkor ismételen Pareto-javulást idéztünk elő. Ezt az elvet nevezzük kompenzációs kritériumnak [Stiglitz, (2000)]. A jóléti közgazdaságtan első tétele alapján a piaci egyensúlyok Pareto-hatékony állapothoz vezetnek [Varian, (2004)]. Léteznek azonban olyan problémák, melyek megakadályozzák a Pareto-optimális állapot kialakulását.

A hatékony állapot kialakulásának egyik akadálya a tranzakciós költségek jelenlétére vezethető vissza. Tranzakciós költségek magukba foglalják az adott tranzakció során felmerülő összes költséget [Stiglitz, (2000)].

Ha magasak a tranzakciós költségek, akkor megakadályozhatják a Pareto-optimális állapot kialakulását. Ebben az esetben szükséges lehet a kormányzat beavatkozása, mely így hatékonyság, esetünkben társadalmi hasznosság és jólétnövekedést fog eredményezni. Ugyanakkor nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy a kormányzati szektornak is vannak kudarcai, melyeket kormányzati kudarcoknak nevezünk. A kormányzati kudarcok is hatékonyságvesztést idéznek elő. A kormányzatnak tehát csak akkor érdemes beavatkoznia, ha a kormányzati intézkedésekből származó társadalmi nyereség és a kormányzati kudarcokból következő társadalmi veszteség különbsége pozitív [Stiglitz, (2000)]. A szabályozással kapcsolatban felmerülő kormányzati kudarcokkal a későbbiekben részletesen is foglalkozunk, most azt vizsgáljuk, hogy a kutyatartás során milyen piaci kudarcokat azonosíthatunk, amelyek miatt a kormányzatnak célszerű beavatkoznia.

4.1.1. Externáliák

Talán a legszembetűnőbb probléma, mely a kutyatartás során megjelenik a külső gazdasági hatás, más néven externália. Externáliáról beszélünk abban az esetben, ha egy gazdasági szereplőt közvetlenül érint egy másik szereplő termelése vagy fogyasztása [Varian, (2004)].

Attól függően, hogy ez a külső gazdasági hatás valamely jószág fogyasztásából, vagy termeléséből fakad, különböztetünk meg termelői és fogyasztói externáliát. A kutyatartással kapcsolatban leginkább fogyasztói externáliáról beszélünk. Kivételt képez ez alól a kutyatenyésztés kapcsán megjelenő externália. Ezt ugyanis tekinthetjük termelői externáliának.

A külső hatásokat csoportosíthatjuk az alapján is, hogy az extern hatást „elszenvedő” fél fogyasztó vagy termelő. Fogyasztási externáliáról beszélünk akkor, ha a harmadik fél fogyasztó, és a külső gazdasági hatás az ő közömbösségi görbéjét befolyásolja. Termelési externáliáról van szó abban az esetben, ha egy termelő a harmadik fél, melynek termelési függvényére gyakorol hatást az externália. [Kertész, (2007)] Az esetek többségében fogyasztási externáliával találkozhatunk, a harmadik fél csoportjába maga a lakosság, azaz a többi fogyasztó tartozik. Ugyanakkor termelési externáliát is megfigyelhetünk. Ez előfordulhat például egy közoktatási intézmény

esetében, melynek teljesítményét, azaz a diákok képzését ronthatja az intézmény közvetlen környezetében lévő és folyamatosan ugató kutyák.

A külső gazdasági hatások csoportosíthatóak aszerint is, hogy a harmadik fél közömbösségi görbéjét vagy termelési függvényét kedvezően vagy kedvezőtlenül befolyásolják. Ennek megfelelően pozitív externáliáról beszélünk akkor, ha az externália a harmadik félre kedvező hatással van, míg negatív externália áll fenn, ha a harmadik félre a külső gazdasági hatás költségeket terhel. Az externáliák megléte esetén a piaci elosztás nem hatékony, mert negatív externáliánál senki sem viseli az általa okozott hatás teljes költségét, míg pozitív externália esetén az externália okozója nem élvezzi az ebből fakadó összes hasznot. Így negatív externália esetén az azt előidéző tevékenység folytatására a társadalmilag optimálisnál magasabb szinten, míg pozitív externália esetén a társadalmilag optimálisnál alacsonyabb szinten kerül sor [Weimer - Vining, (2005)].

A kutyatartással kapcsolatosan mind negatív, mind pozitív externális hatásokkal számolhatunk. A pozitív externális hatásokról a szakirodalmak áttekintésénél olvashattunk. A társadalom számára azonban a kutyatartás negatív externális hatásai jobban érzékelhetőek. A kutyák velejárája a kutyaugatás, az ez által okozott zaj pedig a környéken élő, vagy éppen a környéken járó lakosságot is zavarja. A másik igen jelentős probléma a kutyapiszok kérdése. A kutyapiszok emberre is ártalmas kórokozókat tartalmazhat [Gáspár, (1994)]. Hasonlóan a kutyákkal együtt járó bár kevésbé zavaró tényező a kutyaszőr. A kutyatartás további negatív externális tényezője az állatok nem megfelelő tartásából fakadó piszok és bűz.

4.1.2. A Coase-i alku lehetősége

Externália esetén a kialakult piaci egyensúly nem fog hatékony állapotot eredményezni, a végeredmény nem Pareto-optimális. Ez indokolhatja a kormányzati beavatkozást. Mielőtt azonban szükségessé tennénk a kormányzati beavatkozást, meg kell vizsgálnunk, hogy van-e lehetőség arra, hogy e nélkül is helyreálljon a piaci egyensúly. Erre ad választ a Coase-tétel.

A Coase-tétel gyenge változata kimondja, hogy ha nincsenek tranzakciós költségek, és a tulajdonjogok egyértelműen meghatározottak és azok érvényesíthetőek is, akkor externália esetén a felek egymás közötti tárgyalásával és megállapodásával elérhető a piaci egyensúly, vagyis a Pareto-hatékony állapot. A tételnek létezik egy erős változata is, mely azt állítja, hogy függetlenül attól, hogy a kezdeti tulajdonjogokat az externália okozójának, vagy az azt elszennvedő félnek osztják ki a végeredmény mindkét

esetben ugyanabba a pontba fog vezetni. [Kertész, (2007)]. Természetesen az erős változatnak is feltétele a tranzakciós költségek hiánya és a tulajdonjogok érvényesíthetősége.

A tétel alapján a kutyatulajdonosok és azok az állampolgárok, akik számára a kutyák negatív externáliát jelentenek, elvileg képesek lennének megállapodni egymással. Ha egy lakót zavar a lakása környezetében lévő kutyaugatás, a tulajdonjogok elosztása alapján pedig joga lenne a csendhez, akkor a kutya tulajdonosa fizethet neki kárpótlást a kutyaugatásért cserébe, vagy egyszerűen kötelezhető arra, hogy húzzon fel hangszigetelő válaszfalat a lakások közé. Fordított esetben, ha a kutyatulajdonosnak van joga kutyákat tartani, akkor a negatív externáliát elszenvedő félnek kell védekeznie, felhúzni a hangszigetelő falat, fizetni a kutyatulajdonosnak azért, hogy cserébe kevesebb kutyát tartson, vagy elköltöznie. (Annak meghatározása, hogy ki védekezzen az externália ellen nem ilyen egyszerű, de ennek részletesebb tárgyalásától a terjedelmi korlátok miatt eltekintek.)

Elviekben tehát kormányzati beavatkozás nélkül is kialakulhat a Pareto-optimális állapot. Nem szabad elfeledkezni ugyanakkor a Coasi-alku előfeltételeiről, a tranzakciós költségek hiányáról és a tulajdonjogok kezdeti elosztásának meghatározásáról és érvényesíthetőségükről. Az általam tárgyalt esetben nem teljesül a tranzakciós költségek hiánya. A megállapodásnak vannak költségei. A negatív externáliát elszenvedő félnek fel kell keresnie a kutya tulajdonosát, tárgyalnia kell vele és megállapodásra kell jutniuk. Tovább nehezíti a helyzetet a szereplők nagy száma és szétszórtsága. Az externália elszenvedőjének a lakókörnyezetében lévő összes kutya gazdájával meg kell egyeznie. A Pareto-optimális helyzet eléréséhez pedig az összes kutyatartónak és az összes „nem kutyásnak” egyezsége kellene jutnia. Mivel ez a magas tranzakciós költségek miatt nem lehetséges, így joggal várhatjuk el a kormányzattól, hogy közbeavatkozzon, és szabályozás révén törekedjen a Pareto-hatékony szint elérésére.

Az érvényben lévő szabályzások főleg a kutyák számát, a tenyésztést, valamint a közterületek használatát korlátozzák, így arra következtethetünk, hogy leginkább a negatív externália csökkentése érdekében születtek.

4.1.3. Szabad hozzáférésű, vagy közös tulajdonú javak problémája

A jószágokat az alapján, hogy fogyasztásuk során milyen mértékben lép fel versengés a fogyasztók között, illetve megvalósítható-e a fogyasztásukból való kizárhatóság különböző csoportokba sorolhatjuk. Azok a jószágok, melyek fogyasztása nem versengő, azaz meghatározott szintű kínálatából több mint egy fogyasztó részesülhet

egyszerre, és nem valósítható meg a fogyasztásból való kizárás, azaz nem hozható létre olyan állapot, amikor a jószág használata felett valaki kizárólagosan rendelkezik, alkotják a szabad javak csoportját. Azok a javak, melyeknél megjelenik a versengő fogyasztás, és megvalósul a kizárhatóság, alkotják a magánjószágok kategóriáját. Abban az esetben, amikor nincs versengés, de megvalósítható a fogyasztásból való kizárás beszélünk díjköteles javakról, vagy klubjavakról. A negyedik kategóriát alkotják azok a javak, melyeknél van versengés, de nem valósítható meg a kizárás. Ide soroljuk a szabad hozzáférésű, vagy közös tulajdonú erőforrásokat [Weimer – Vining, (2005)].

A kutyatartással kapcsolatban az utolsó kategória jelenik meg a közparkok és a kerületekben lévő zöld területekkel kapcsolatban. A parkok ugyan nem képzik konkrétan az állampolgárok tulajdonát, de mivel minden állampolgár szabadon és korlátlan mennyiségben használhatja őket, ezért most úgy tekintünk rájuk, mint egy közös tulajdonban lévő jószágra. A zöld területek nagysága és a közparkok száma a városon belül ugyanakkor korlátozott. Mivel a park használata ingyenes a fogyasztók számára, ezért egy újabb egység (legyen ez egy újabb perc) elfogyasztásának költsége zérus. Optimális esetben a fogyasztó azt a fogyasztási szintet választja, ahol az újabb egység elfogyasztásából fakadó határhaszna megegyezik ennek a pótlólagos egység elfogyasztásának határköltségével [Varian, (2004)]. Mivel ebben az esetben a határköltség (vagyis egy újabb perc „elfogyasztásának” költsége) zérus, ezért a fogyasztók azt a fogyasztási szintet fogják választani, ahol az újabb egység elfogyasztásából származó határhaszon is nulla. Ez a szint viszont magasabb, annál a szintnél, amikor a fogyasztónak költsége származik a használatból. Így tehát minden fogyasztó az optimálisnál magasabb szintet fog fogyasztani, azaz a parkot túlhasználják, ami hosszú távon a park pusztulásához, leépüléséhez vezethet.

Ugyanezt a problémát más logikával is átgondolhatjuk. Képzeljük el, hogy a kiinduló pontban a park üres, majd egyre több ember kezdi el használni. Egy bizonyos szintig a fogyasztók számának növekedése nem csökkenti, sőt akár még növelheti is a parkban tartózkodók hasznossági szintjét, ugyanakkor egy bizonyos fogyasztói szint után, a parkot használók hasznossága csökkenni fog. A fogyasztók számának növekedésével nő a zajsztint, kevesebb lesz az egy emberre jutó szabad terület, azaz nő a zsúfoltság. Tovább rontja a helyzetet, hogy az emberek legtöbbször eltérő tevékenységeket szeretnének végezni, és így egymást is zavarják. Ennek elkerülése érdekében az önkormányzatok korlátozhatják a parkok használatát, például úgy, hogy kitiltják a kutyákat a zöld területekről, és a kutyások számára külön kutyafuttatókat alakítanak ki. Ez megvalósítható úgy, hogy a közparkokat kerítéssel veszik körbe és

minden parkhoz ellenőrt állítanak, ám ennek túlzottan magas költségei lennének. Ezért mondjuk azt, hogy bár elviekben megvalósítható lenne a kizárás, közös tulajdonú erőforrások problémájával állunk szemben, mert a kizárásnak nagyon magas költségei lennének.

Elviekben a parkok használatáról is megegyeznének egymással a felek, ugyanakkor az egyéni érdekek sokszínűsége, a szereplők magas száma és szétszórtsága olyan magas tranzakciós költségeket eredményezne, mely a megállapodás megvalósulását nem tenné lehetővé.

4.1.4. Korlátozott racionalitás

A fenti szempontokon kívül még mindig sorakoztathatunk fel érveket, melyek alapján a kormányzatnak célszerű szabályoznia az ebtartást a hatékony állapot megvalósításának érdekében. Ezen érveket szintén megragadhatjuk közgazdasági fogalmakkal. Az egyik ilyen indok a fogyasztók, jelen esetünkben az állampolgárok korlátozott racionalitása. A tökéletesen működő piac ugyanis feltételezi, hogy a fogyasztók racionálisan döntenek, teljesülnek a preferenciarendszerre vonatkozó feltételek (reflexivitás, tranzitivitás és teljesség) [Varian, (2004)]. Ugyanakkor az emberek racionalitását több tényező is megakadályozhatja, ide soroljuk a szellemi kapacitás korlátait, a javaktól való függőségi viszonyt és az érzelmi alapon történő döntés. [Kertész, (2007)]. Megjelenik a szellemi kapacitás korlátja, nem minden állattartó tudja felmérni, hogy mennyi állatot tud felelősségteljesen és megfelelő körülmények között eltartani. Ráadásul a kutyák esetében emocionális tényezők is közrejátszanak. Az állatok száma így lakásonként az optimálisnál nagyobbra nőhetne. Ennek a megelőzését is szolgálja a rendeletekben található korlátozás az ebek számára vonatkozóan.

4.1.5. Állami paternalizmus

Az emberek korlátozott racionalitása akár odáig is vezethet, hogy jóval több állatról próbálnak meg gondoskodni, mint azt a lehetőségeik megengednék. Egyes emberek úgy vélekednek, hogy a kutyáiknak még akkor is megadnak mindent, ha ezért cserébe maguktól meg vonniuk erőforrásokat. Az állami beavatkozás ilyen esetben nem más, mint az állam paternalizmusa. Paternalizmus alatt értjük azt, amikor a fogyasztók rövidlátóak és ezért a kormányzat részéről irányítást igényelnek [Stiglitz, (2000)].

A következő érvünk, mely miatt az államnak kötelessége szabályozni az állati jogok védelme. Az állati jogok védelmének harmóniában kell lennie az Európai Unió szabályozásokkal, ugyanakkor a magyar állam is rendelkezik ide vonatkozó jogszabályokkal.

4.2. Szabadság és biztonság

A hatékonyság mellett a közpolitika másik két fontos társadalmi értéke a biztonság és a szabadság elve. Ez a két fogalom kiegészíti egymást. Biztonság alatt értjük azt, hogy az alapvető emberi szükségletek kielégítése a társadalom valamennyi tagja számára biztosítva legyen. A szabadság fogalma annak képességét és lehetőségét foglalja magában, hogy egészen addig megtehessek azt, amit szeretnénk, míg ezzel másoknak nem okozunk sérelmet, nem veszélyeztetjük mások biztonságát vagy szabadságát [Stone, (2001)].

A kutyatartással kapcsolatban olyan alapvető emberi jogok biztosítására kell gondolnunk, mint a nyugalomhoz, az egészséghez, a testi épséghez való jog, vagy a közterületen való biztonságos és nyugodt séta lehetősége.

Az állam a polgárok személyes biztonságának védelme érdekében is vezethet be korlátozásokat a kutyatartással kapcsolatban. Fontos feladata ugyanis az állampolgárok védelme. Az egyik legfontosabb indok a kutyatartás szabályzására a kutyaharapások és kutyatámadások megelőzése lehet. A póráz és szájkosár használatának előírása nagy valószínűséggel ezt a célt szolgálja. Magyarországon évente körülbelül 5000 kutyatámadás történik [CMA – MÚOSZ, (2007)]. A kutyatámadások egy része saját gazda vagy családtag felé irányul, de jelentős részét szenvedik el idegenek. Ha a már fent említett piaci kudarcokra gondolunk a kutyaharapást tekinthetjük negatív externáliának is, de logikusabb inkább úgy tekinteni, mint az állampolgárok személyes biztonságát veszélyeztető problémát. A kutyaharapások korlátozása és megelőzése egészségügyi szempontból is fontos. A kutyák az egyik terjesztői a veszettségi vírusnak, ami halálos kór, így potenciális veszély az emberekre nézve. A kutyaharapás után szükséges a tetanusz-oltás beadása is [Gáspár, (1994)]. A harapások számának csökkenése így az egészségügyi kiadások csökkentéséhez is hozzájárulna.

A megharapott fél a kutya gazdáját beperelheti, kártérítést követelhet. Ugyanakkor a gyakorlatban nem minden esetet követ kártérítés. Ha pedig kisebb a kártérítés fizetés kikényszerítésének valószínűsége, mint ami ténylegesen várható lenne, ez a gazdákat arra ösztönzi, hogy kisebb mértékben védekezzenek a kutyatámadások megelőzése céljából. Ez pedig ismét az állami beavatkozást indokolja. A közbiztonsági szempontok alatt nem csak a kutyaharapásokat kell értenünk. A rendeletek mindegyike kötelezővé teszi a póráz használatát a közterületeken. Ennek legfőbb célja a közúti balesetek megelőzése. A városban kontrollálatlanul szaladgáló állatok ugyanis könnyen közúti balesetek okozóivá válhatnak.

A kutyaharapásokkal kapcsolatban már felmerültek az egészségügyi szempontok. A kutyák emberre is ártalmas élősködőket, fertőzéseket és kórokozókat terjeszthetnek [Gáspár, (1994)]. Ezt megelőzendő az állam kötelező oltásokat ír elő a kutyák számára, és a budapesti kerületek többsége már a féregtelenítést is kötelezővé teszi, annak elmaradása esetén a gazdát felelősségre vonhatják. Szintén idetartozó probléma a kutyapiszok kérdése. Annak kezelése és a közterületeknek az ettől való megszabadítása az önkormányzatok feladata. A fővárosi önkormányzatok rendeletei többnyire előírják, hogy a gazdának kötelessége a kutya által okozott piszkot eltávolítani. A rendeletek között találhatunk már olyanokat is, melyek előírják a gazdák számára a séták során a piszok eltávolítására alkalmas eszköz meglétét, annak hiánya pedig szintén büntetést von maga után.

4.3. Méltányosság

A társadalmi értékek közül még nem beszéltünk a méltányosság elvéről. Méltányosnak akkor tekintünk egy állapotot, amikor egyik szereplő sem preferálja jobban a másik szereplő helyzetét a sajátjánál [Varian, (2004)].

A méltányosság komponensének tekinthető az egyenlőség. Az egyenlőség elvének betartása azt jelenti, hogy azonos helyzetűeket azonos módon, különböző helyzetű egyéneket eltérő módon kell kezelni [Stone (2001)]. A méltányosság és az egyenlőség a kutyatartással kapcsolatban a fogyatékkal élő emberek és segítő kutyájuk kapcsán merül föl. A segítő kutyák segítik a fogyatékkal élőket abban, hogy beilleszkedjenek a társadalomba, önállóan is elláthassák alapvető szükségleteiket. Ennélfogva a segítő kutyákra és gazdáikra eltérő szabályozásokat hoznak a jogalkotók. A szabályozásokban a segítő kutyák külön kategóriát képeznek.¹ A későbbiekben részletesen is foglalkozom a segítő kutyák és gazdáik jelenlegi helyzetével.

¹ A segítő kutyák mellett eltérő szabályozások vonatkoznak a különböző őrző-védő feladatokat ellátó ebekre vagy a szolgálati kutyákra, mint például a rendőrkutyák. A rájuk vonatkozó szabályozással a szakdolgozatomban terjedelmi korlátok miatt azonban nem foglalkozom.

5. Korlátozhatja-e az állam a tulajdonjogot?

Az előző fejezetben megvizsgáltuk azt, hogy miért szükséges az állami beavatkozás a kutyatartás területén. Több érvet is felsorakoztattunk a szabályozás szükségessége mellett. Most azt kell először megnéznünk, hogy beavatkozhat-e az állam a lakók életébe ezen a területen, korlátozhatja-e a lakók tulajdonjogát.

Egy 2004-es Alkotmánybírósági döntés erre a kérdésre egyértelmű választ ad. *„A helyi önkormányzatnak a köz érdekében jogában áll korlátozni a tulajdonhoz (lakáshasználathoz) való jogot, a lakók közötti jogviták megelőzése érdekében. Mint azt az Alkotmánybíróság korábbi, az állattartás egyes szabályaival foglalkozó határozatában kifejtette: a helyi önkormányzat a helyi lakóközösség együttélésének védelme érdekében jogosult önkormányzati rendeletet alkotni – a magasabb szintű jogszabályok keretei között. Ennek során arra kell ügyelnie, hogy a tulajdoni (lakáshasználati) korlátozás ne legyen aránytalan.*

Az állattartáshoz a szomszédok részéről megkövetelt hozzájárulással kapcsolatban az Alkotmánybíróság kimondta, hogy a széleskörűen megkövetelt előzetes írásbeli hozzájárulás aránytalan tulajdoni korlátozást jelenthet. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az az előírás, amely az ebtartáshoz az ebtartó lakása alatti, feletti, illetve az azonos szinten lakók összességének előzetes írásbeli hozzájárulását követeli meg, aránytalanul korlátozza a tulajdonhoz (zavartalan lakáshasználathoz) való jogot.” [634/H/2003 AB határozat]

Az Alkotmánybíróság határozata alapján a tulajdonjogot az önkormányzat korlátozhatja mások tulajdonjogának védelme céljából. A tulajdon korlátozására vonatkozó részeket a Ptk X. fejezete szabályozza, amelyben megtalálható, hogy milyen esetekben érvényesíthető a közérdek vagy a magánérdek a tulajdon szabadságával szemben. A X. fejezet 100.§ alapján *„a tulajdonos a dolog használata során köteles tartózkodni minden olyan magatartástól, amellyel másokat, különösen szomszédait szükségtelenül zavarná, vagy amellyel jogaik gyakorlását veszélyeztetné”* [IV/1959 évi törvény a Polgári Törvénykönyvről].

Az ebtartást szabályozó rendeletek tartalmazznak előírásokat arra vonatkozóan, hogy egy ingatlanban hány kutya tartása engedélyezett. Az alkotmánybírósági határozat értelmében az önkormányzat nem kötheti előzetes engedélyhez vagy a lakók beleegyezéséhez a kutyatartást. Ennek alapján egy lakásban egy állat engedély nélkül tartható. Ennél magasabb számú ebek tartását ugyanakkor már lehet előírásokhoz és a lakók beleegyezéséhez kötni. Az önkormányzatnak szem előtt kell tartania azt, hogy ez

ne vezessen a tulajdonjog, jelen esetben a lakás használati jogának aránytalan korlátozásához. Aránytalan korlátozásnak minősülhet például, ha a közvetlen falszomszédok mindegyikének hozzájárulása szükséges a rendeletben meghatározott számúnál több kutya tartásához, vagy aránytalanul sok lakó bizonyos hányadának hozzájárulása szükséges ehhez. Aránytalanul sok lakónak számíthat az, ha egy nagyobb társasházban nem csak a közvetlen falszomszédok egy részének, hanem például a közvetlen falszomszédok és az összes szinten lakó egyén egy részének hozzájárulása szükséges a rendeletben meghatározottnál magasabb számú eb tartásához [634/H/2003 AB határozat].

A fővárosi kerületek rendeletei között találunk olyanokat, melyek lakás esetében a kutya méretéhez kötik a lakásban tartható ebek számát, de olyat is, ami önálló telekkel rendelkező családi ingatlan esetében a telek méretétől teszi függővé az ott tartható ebek számát. Felmerülhet bennünk az a kérdés, hogy ez a szabályozás jogszerű-e, függhet-e a lakás vagy telek méretétől az, hogy hány ebet tarthatunk.

„Az Átv. (28/1998. tv Az állatok védelméről és kíméletéről) alapján nem pusztán közegészségügyi, hanem további feltételekre (például az állat fajára, fajtájára, élettani szükségleteire, nemére, korára, élettani állapotára) is figyelemmel kell lenni az állattartás körében.

Az önkormányzat tehát akkor, amikor az állattartás helyi szabályait határozza meg, nem alkalmazhat olyan szabályozást, amely csak egyetlen szempontot: a közegészségügyi követelményeket veszi figyelembe, mivel a szabályozás célja nem csupán a közegészségügyi követelmények érvényre juttatása, hanem általában véve a lakóközösség békés együttélésének elősegítése és a jogviták megelőzése” [27/2004. AB határozat].

Az önkormányzat a lakásokban tartható kutyák számának szabályozásakor ugyanis figyelembe veszi az állategészségügyről, az állatok védelméről és kíméletéről szóló törvényeket, valamint célja a jogviták megelőzése, és a lakóközösség békés együttélésének segítése. Az állatok védelméről és kíméletéről szóló törvény tartalmazza, hogy az állatot úgy kell tartani, hogy tekintettel kell lenni annak élettani szükségleteire, így például helyigényére is [CXLV/2009 törvény az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény módosításáról]. A fentiek értelmében tehát az önkormányzat jogosan szabályozza a lakásban vagy házban tartható kutyák mennyiségét a kutyák méretétől vagy a telek nagyságától függően.

A rendeletekben találhatunk arra is példát, hogy a kutyák tenyésztését az önkormányzat a kerület egészében megtiltja. De dönthet-e úgy az önkormányzat, hogy

egy gazdasági tevékenységet a kerületben betilt? Az állattenyésztés szabályozását egy külön törvény szabályozza, mégpedig az állattenyésztésről szóló 1993. évi CXIV. törvény. A törvény azonban nem tekinti engedélyköteles tenyésztési tevékenységnek az ebtenyésztési tevékenységet, így annak engedélyezése és szabályozása az önkormányzatok feladata. Az önkormányzat, azon belül is a jegyző, a már meglévő ebtenyésztetek működését is korlátozhatja, illetve beszüntetheti, amennyiben az a jogszabályi előírásoknak nem felel meg, avagy veszélyezteti vagy zavarja a környéken lakókat és azok nyugalma [28/2004. AB határozat].

További érdekes kérdés a kutyasétáltató személyre vonatkozó előírások. Több rendelet is tartalmazza, hogy kutyát csak olyan személy sétáltathat, aki képes a kutyát irányítani, megfékezni, kordában tartani. A rendeletek egy része ezt életkorhoz köti, ami általában a 14 éves életkort jelent. Ugyanakkor ennek az életkornak a megszabása sokkal inkább a sétáltató felelősségre vonhatóságával van kapcsolatban, mint a kutya irányításának vagy megfékezésének képességével (Magyarországon a büntethetőség alsó korhatára 14 év [IV/1978. törvény a Büntető Törvénykönyvről]).

Ebben a kérdésben alkotmánybíróági döntési is született, mely a következőket tartalmazza:

„Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a helyi lakóközösség nyugalma, valamint a közbiztonság indokoltta teheti, hogy az önkormányzat rendeletében szabályozza, hogy – a veszélyes vagy annak minősített ebek kivételével – az ebek futtatásának milyen feltételei vannak, és azok megsértését jogosult szabálysértésként szabályozni” [27/2004. AB határozat]. Az alkotmánybíróági döntés alapján tehát az önkormányzat fogalmazhat meg a kutyasétáltató személyre vonatkozó elvárásokat, akár úgy is, hogy alsó korhatárhoz köti a kutyasétáltatást.

A fentiekből láthatjuk, hogy az önkormányzatnak joga van a tulajdonjog korlátozásához - bizonyos jogszabályi és alkotmányos kereteknek megfelelően - egy másik tulajdon védelme, a köz érdeke, vagy a lakók békés együttélésének elősegítése végett. Így rendelkezhet a lakásban tartható ebek számáról, a tenyésztés korlátozásáról, és akár a kutyasétáltató személy minimális életkoráról is. Természetesen ezeken kívül még számos egyéb területen szabályozhatja az ebtartást, ahogy azt majd a későbbiekben látni fogjuk. A rendelet alkotás során azonban figyelembe kell venni a magasabb szintű jogszabályokat.

6. A jelenleg érvényben lévő szabályozásokról

Magyarországon az állattartást, és ezen belül az ebtartást a városok önkormányzatai rendeletekben szabályozzák. A rendeletek mellett az állattartóknak be kell tartaniuk többek között az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvényt a 2009-es módosításoknak megfelelően, és a kormány 41/2010 (II.26.) kormányrendeletét, amely a kedvtelésből tartott állatok tartásával és forgalmazásával kapcsolatos tudnivalókat tartalmazza. A magyarországi törvényeknek és rendeleteknek összhangban kell lenniük az Európai Unió előírásokkal és szabályozásokkal.

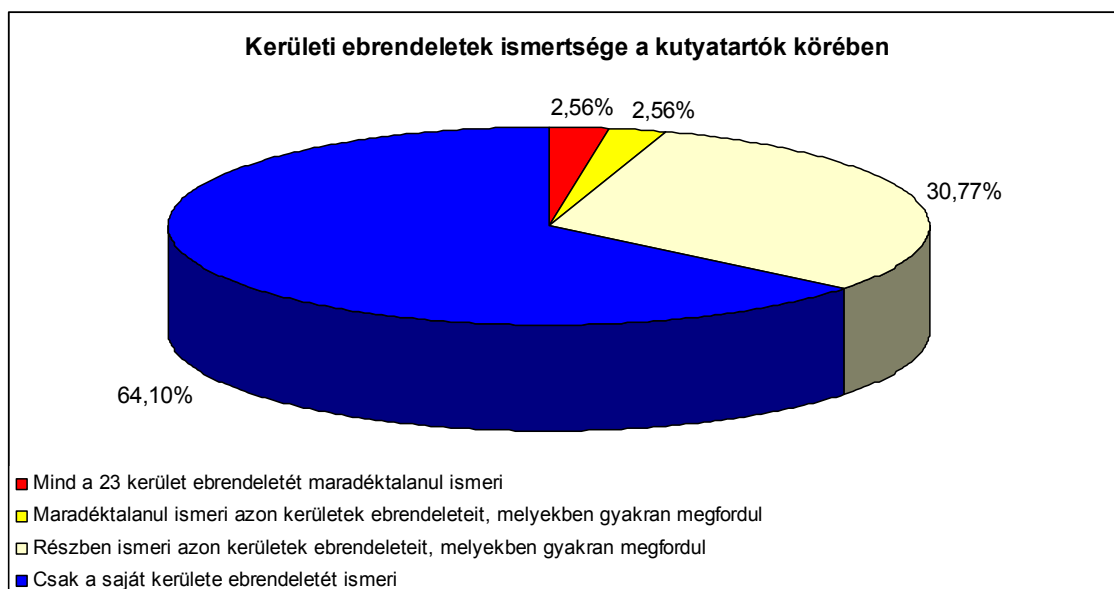
A budapesti kerületek rendeletei tartalmuk alapján a Fővárosi Tanács 3/1968-as rendeletére vezethetők vissza. Már ez a rendelet is kötelezővé tette közterületen a póráz használatát, valamint bizonyos fajtáknak szájkosár viselését írt elő. Az ebtulajdonosokat kötelezte arra, hogy feltakarítsák kutyájuk után annak piszkát. A rendelet szabályozta a lakásban tartható ebek számát, és megjelölte azokat a helyeket, ahova kutyát tilos volt bevinni [Fővárosi kutyaszabályok, (1994)].

Budapest 23 kerületre tagolódik. Minden kerület önálló önkormányzattal rendelkezik, melyek a rendeleteket önállóan alkotják. Így az állat- és ezen belül ebtartással kapcsolatos szabályozások is kerületenként születnek, és így egymástól jelentős mértékben eltérhetnek.

A rendeletek felépítése hasonló. A rendeletek szabályokat és elvárásokat fogalmaznak meg az egy ingatlanon tartható ebek számáról, az ebek tenyésztéséről, a pórázhasználatról, a szájkosár használatáról, azokról a helyekről és intézményekről melyekből a kutyák ki vannak tiltva, illetve csak külön engedéllyel mehetnek be. A rendeletek többsége tartalmaz előírásokat a kutyák egyedi azonosítóval történő ellátásáról, mely segítségével a legtöbb önkormányzat adatbázist vezet a kerületben tartott ebekről és gazdáikról. Egyes kerületek előírásokat adnak arra vonatkozóan is, hogy ki sétáltathat kutyát a kerületben.

Az állat- és ezen belül ebtartás szabályozásáról Budapesten elmondható, hogy bár a szabályozások többsége, ahogy azt már fent felsoroltam, ugyanazokra a dolgokra vonatkozik, mindazonáltal a kerületi szabályozások egymástól eltérőek, előfordul, hogy ami az egyik kerületben előírás, azt nem tartalmazza a másik kerület vonatkozó rendelkezése. Az állampolgároktól elvárható, hogy tisztában legyenek saját kerületük vagy településük rendeleteivel, de 23 eltérő rendelet ismerete – én úgy gondolom – meghaladja az emberek kognitív képességeit. Így az állampolgárok könnyen véthetnek szabálysértést, az előírások összevisszasága, vagy változásainak nyomon követése

pedig növeli egyéni költségeiket, így hozzájárul hasznosságuk csökkenéséhez. Az általam végzett kérdőíves felmérés² is ezt igazolja. A megkérdezettek 75%-a ismeri saját kerületének rendelkezéseit, ugyanakkor a többi kerület előírásait, már jóval kevesebben.

1. ábra: Kerületi ebrendeletek ismertsége a kutyatartók körében. Saját készítésű ábra. Forrás: saját felmérés.

A megkérdezett 40 személy közül 1 ismerte állítása szerint az összes többi kerület ebrendeletét, 1 ismerte teljes mértékben azokat, melyekben gyakran megfordul. 12 válaszolt úgy, hogy részben ismeri azoknak a kerületeknek az előírásait, melyekben gyakran megfordul, és 25-en egyáltalán nem ismerik a többi kerület ebrendeletét. 1 válaszadó tartózkodott a válaszadástól. Ezt szemlélteti arányokkal kifejezve az itt látható 1. ábra. Az ábrából kiderül, hogy a válaszadók 64 százaléká csak a saját kerületének rendeleteit ismeri. Olyat pedig, aki az összes kerület szabályozását maradéktalanul ismeri, vagy legalább azokat, melyekben gyakran megfordul, csak elenyésző százalékban találunk. Ez is igazolja, hogy az állampolgárok nem képesek az összes kerület szabályozásának tudatában lenni.

² A szakdolgozatomhoz kérdőíves felmérést végeztem az egyik budapesti kutyaiskola már tanfolyamot végzett gazdái körében. 40 gazdát kérdeztem a jelenlegi szabályzásról, azok betartásáról és betartatásáról, valamint a kutyafuttatókról alkotott véleményükre is kíváncsi voltam. A felmérés tájékoztató jellegű, a felmérésben részt vevők alacsony száma és egyéb tényezők miatt reprezentatívnak nem mondható. A kérdőívet a kérdésekre kapott válaszok megoszlásával a mellékletben mutatom be.

6.1. Érvényesül-e valamilyen szabályszerűség a különböző kerületek rendeleteinek szigorúságában?

Budapest 23 kerülete különbözik egymástól többek között népsűrűségben és a bennük található zöldterületek nagyságában, arányában. Joggal feltételezhetjük, hogy a kutyatartás szempontjából lényegesen különböző adottságú kerületekben eltérő szigorúságú rendeletek szabályozzák az ebek tartását. A következőkben azt vizsgálom, hogy van-e összefüggés a rendeletek szigorúsága és a kerület városszerkezeti elhelyezkedése vagy népsűrűsége között.

6.1.1. Népsűrűség:

Először azt vizsgálom, hogy van-e összefüggés a rendeletek szigorúsága és a kerületek népsűrűségei között. A rendeletek szigorúságát az ingatlanban tartható ebek számával, a póráz- és szájkosárhasználat szabályozásával valamint azzal mérem, hogy mely közterületekről vagy közintézményekből vannak az állatok kitiltva, és milyen egyéb korlátozásokat tartalmaz a rendelet. A népsűrűségi adatok a 2007-es évre vonatkoznak.

A kerületeket népsűrűségük alapján 4 csoportba soroltam. Az első csoportot alkotják azok a kerületek, ahol a népsűrűség 1-2500 fő/km². Ebbe a csoportba sorolható a II., X., XII., XVI., XVII., XVIII., XXII., XXIII. kerület. A második csoportba kerültek azok a kerületek, melyek népsűrűsége 2501-5500 fő/km², azaz a III., IV., IX., XI., XV., XX., és XXI., kerület. Harmadik csoportba soroltam azokat a kerületeket, ahol a népsűrűség 5501-10000 fő/km². Ebbe a kategóriába tartozik az I., XIII., XIV., és a XIX. kerület. Az utolsó csoportot azok a kerületek alkotják, melyek népsűrűsége meghaladja a 10000 főt négyzetkilométerenként. A főváros legnagyobb népsűrűségeit alkotó kerületek az V., VI., VII., és a VIII., kerület [Lakatos, (2008)].

Racionálisan azt várnánk, hogy azokon a területeken, ahol az egy négyzetkilométerre jutó lakosok száma magas, a szabályozás szigorúbb, mint azokon a területeken, ahol alacsony a négyzetkilométerenkénti lakosok száma.

	1. csoport	2. csoport	3. csoport	4. csoport
Népsűrűség (fő/km ²)	-2500	2501-5500	5501-10000	1000 -
Lakásban~ingatlanon tartható ebek száma	1~2 vagy 3	1~1 vagy 2	1~2	1 vagy 2~2 vagy 3
Pórázhasználat	kötelező	kötelező	kötelező	kötelező
Szájkosárhasználat	méret vagy fajtafüggő	változó	1 kivétellel csak a támadó természetűekre	változó
Ebtenyésztés	engedélyezett	engedélyezett	engedélyezett	van ahol tilos
Közterület használat szabályozása	enyhe	szigorú	enyhe	szigorú

2. táblázat: A szabályozások szigorúsága a kerületek népsűrűsége alapján. Saját készítésű táblázat. Forrás: Lakatos, (2008) és a kerületi ebrendeletek.

A könnyebb áttekinthetőség végett táblázatba foglaltam a kapott eredményeket. A lakásban vagy ingatlanon tartható ebek számánál az első érték a lakásban, a második érték az önálló kerttel rendelkező ingatlanon tartható ebek számát mutatja. A szájkosárhasználat előírása történhet méret vagy fajta illetve támadásra való hajlam alapján. A változó megnevezés azt jelenti, hogy abban a csoportban mind a három szabályozási mód megjelenik. A közterület használat szabályozásánál azt vizsgáltam, hogy a kutyásokat milyen mértékben tiltják ki a közterületekről. Ahol bemehetnek a kutyások a parkokba ott enyhe minősítést adtam, ahol viszont ki vannak tiltva a közparkokból és csak a kutya futtatókat vehetik igénybe oda szigorú minősítést írtam.

A 2. számú táblázatból látható, hogy nem állapítható meg szoros összefüggés a kerületek népsűrűségei és a szabályozások szigorúsága között. Az első és a harmadik csoport hasonló előírásokat alkalmaz, míg ugyanez elmondható a második és a negyedik csoportról is. Azt tehát, hogy minél nagyobb a népsűrűség egy adott kerületben, annál szigorúbb rendelkezéseket fognak az önkormányzatok hozni, nem jelenthetjük ki. Fontos továbbá megjegyezni, hogy az általam képzett csoportok sem homogének szabályozásaikat tekintve. A közterületek használatára vonatkozó előírásokban vagy a szájkosárra vonatkozó rendelkezésekben jelentős eltérések mutatkozhatnak csoporton belül is.

6.1.2. Városszerkezeti elhelyezkedés

Érdeemes megvizsgálni, hogy valóban a nagyobb népsűrűségnek köszönhető-e a szigorúbb szabályozás, vagy inkább a kerületek területi elhelyezkedésével van összefüggésben.

Budapest kerületeit városszerkezeti, földrajzi elhelyezkedésük alapján három csoportba soroltam. Az első csoportot alkotják azok a kerületek, melyek Budapest közigazgatási határait közvetlenül érintik. Ide tartoznak a II., III., IV., XI., XII., XV., XVI., XVII., XVIII., XXI., XXII., XXIII. kerületek. Azok a kerületek, amelyek Budapest belső kerületeit tartalmazzák, beleértve az I., V., VI., VII., VIII., IX., alkotják a harmadik csoportot. A maradék a második csoportba kerül. Itt tehát azok a kerületek találhatóak, melyeket az előző két csoportban felsorolt kerületek fognak közre, azaz a X., XIII., XIV., XIX., és a XX. kerület. A feltételezésünk pedig az, hogy minél inkább beljebb hatolunk Budapest területén a központ irányába, annál szigorúbb rendeletekkel fogunk találkozni.

Földrajzi elhelyezkedés	1. csoport	2. csoport	3. csoport
	Perem kerületek	Közbülső kerületek	Belső kerületek
Lakásban~ingatlanon tartható ebek száma	többnyire 1~2	többnyire 1~2	1~2
Pórázhasználat	kötelező	kötelező	kötelező
Szájkosárhasználat	változó	változó	változó
Ebtenyésztés	engedélyezett	engedélyezett	többnyire tilos
Közterület használat szabályozása	változó	változó	többnyire szigorú

3. táblázat: A szabályozások szigorúsága a kerületek földrajzi elhelyezkedése alapján. Saját készítésű táblázat. Forrás: Lakatos, (2008) és a kerületi ebrendeletek.

A rendeleteket összehasonlítva megállapítható, hogy az első és a második csoportba tartozó kerületek szabályozásai között nincs jelentősebb különbség. A kutyák számának korlátozása hasonlóan alakul csakúgy, mint a tenyésztés szabályozása. A közterületek használatának korlátozása is hasonló módon alakul, a kutyák a parkokba – ha azt külön tábla nem tiltja – bevihetőek, ennél szigorúbb előírásokat csak a IV. a III. és a XXI. kerületben találhatunk. A két csoportot így rendeleteik szigorúsága alapján nem tudjuk szétválasztani egymástól.

A belső kerületek szabályozásában ugyanakkor jelentős különbségek mutatkoznak, bár a lakásban és házban tartható ebek száma itt is többségében egy illetve két kutya, ugyanakkor a tenyésztés 3 kerületben is tilos, valamint a csoportot alkotó kerületek 50%-ában a kutyák minden parkból ki vannak tiltva. A közterületek használatának korlátozása pedig nagy valószínűséggel összefüggésben van a kerületben található zöldfelületek nagyságával, mennyiségével, leginkább azok hiányával.

A kerület városszerkezeti-földrajzi sajátossága és a kerületi ebrendelet szigorúságának mértéke összefügg egymással. A belvárosban érvényes szabályozások szigorúbbak, ugyanakkor a szabályozások nincsenek kapcsolatban a kerületek népsűrűségével.

6.2. Rendeletek közötti ellentmondás

Az előző fejezetekben megvizsgáltuk, hogy van-e összefüggés a kerületek népsűrűsége és földrajzi elhelyezkedése, valamint a rendeletek szigorúsága között. Arra az eredményre jutottunk, hogy minél jobban közelítjük a belvárost, annál szigorúbb rendeletekkel találkozhatunk. A rendeletek szigorúsága főleg a lakásban tartható kutyák számában, a tenyésztésre vonatkozó rendelkezésekben és a közterületek használatára vonatkozó rendelkezésekben tapasztalhatóak.

Ebben a fejezetben azt vizsgálom, hogy milyen ellentmondások találhatóak a különböző kerületek rendeletei között vagy magukban a rendeletekben. Felmerülhet a kérdés, hogy vajon miért fontos ezt megvizsgálni. Ahogy azt látni fogjuk, a legnagyobb eltérések a szájkosárhasználatra kötelezett egyedekre vonatkozóan tapasztalhatók. A kutyák minden kerületben ugyanakkora veszélyt jelentenek, és nyilván az egyes fajták sem veszélyesebbek egy pesti kerületben, mint egy budai kerületben. Ennek ellenére, mint azt majd látni fogjuk, gyakori, hogy a szomszédos kerületek eltérően ítélnék meg bizonyos fajtákat. Hasonlóan eltérők a pórázhasználatra vonatkozó szabályozások, vagy a kutya sétáltatójára vonatkozó rendelkezések. Találhatunk olyan kerületet, ahol a kutyának egyedi azonosítóval kell rendelkeznie, máshol ez nem szükséges.

Mivel Budapesten kutyasétáltatás során az emberek gyakran több kerületet is érinthetnek, ezért érdemesnek ígérkezik a szabályozásnak ezt a területét is vizsgálni. Az eltérő, esetenként egymásnak ellentmondó rendelkezések hatására a lakók megkérdőjelezhetik azoknak megalapozottságát és racionalitását. Az emberek egy része ráadásul kognitív korlátai miatt nem tudja észben tartani az összes kerület szabályozását. Így gyakran kerülhetnek kellemetlen helyzetbe, avagy érezhetik magukat bizonytalanságban. Ez pedig ahhoz vezethet, hogy hasznosságuk csökken, ami az

össztársadalmi hasznosságot is csökkenti. Az önkormányzatoknak pedig pont arra kell törekednie, hogy a lakosság társadalmi hasznosságát a legmagasabb szinten tartsa.

Nézzünk egy konkrét példát. A harmadik és a negyedik kerület egymással szomszédos, a harmadik kerület a budai oldalon, a negyedik a pesti oldalon található. A harmadik kerület rendelete alapján szájkosár kötelesek a mellékletben felsorolt fajták, azok keverékei és a 40cm marmagasságot meghaladó megállapíthatatlan fajtájú keverékek. A szájkosárra kötelezett fajták között találhatjuk a francia bulldogot is. Ha megnézzük a negyedik kerület rendeletét, akkor a szájkosárra kötelezett ebek körébe tartoznak azok, melyek testtömege az 5 kilogrammot meghaladja, marmagassága pedig nagyobb 35 cm-nél. A rendelet végén felsorolva találhatóak azok a fajták, melyek ezen szabályozás alól kivételt képeznek, és a kivételek között ott találhatjuk a francia bulldogot is. Így viszont kételyeket ébreszthet az emberekben a szabályozás ésszerűsége. Miért kötelezik szájkosárra az adott fajtát az egyik kerületben és miért a kivételek között sorolják fel a szomszéd kerületben?

A fajták szerinti megkülönböztetésnél további érdekességeket találhatunk. Ilyen például szintén a III. kerületben, az egyes fajták különböző szőrű egyedeinek megkülönböztetése. Így nem szükséges szájkosár a sima szőrű német és magyar vizslára, ellenben a drótszőrűre igen. Eddig még sosem találkoztam olyan tanulmánnyal, mely azt írta volna, hogy a drótszőrű egyedek támadó természetűek, ellenben a békés sima szőrűekkel, holott a szabályozásból erre lehetne következtetni. A szakdolgozatnak nem tárgya, hogy a kutyafajták jellemzőit ismertesse, viszont az a kerületi rendeletek tanulmányozásából megállapítható, hogy nincs egységes álláspont abban, hogy mely fajták legyenek szájkosár kötelezettek. Több fajtánál előfordul, hogy egyes kerületekben kell rájuk alkalmazni a harapásgátló eszközt, míg más kerületekben nem. Mivel ezek a fajták (például berger de beauce) általában nem az ismertebb fajták közé tartoznak, ezért valószínűsíthető, hogy nem azért maradtak ki a kötelezettség alól, mert nem tartoznának abba a csoportban, sokkal inkább azért, mert a rendelet alkotói nem is ismerték ezt a fajtát. További kérdésként merülhet fel az állattartóban, hogy mikor, mennyi idős korában kell az állatra szájkosarat tenni. A legtöbb kerület ezt nem határozza meg, így a szabályozás értelmében már a legapróbb kölyökkutyát is el kell látni ezzel az eszközzel. Egyedül a huszadik kerületben határozzák meg a kutyának azon életkorát, melytől szájkosarat kell viselnie. Itt minden három hónapos kort betöltött még javában kölyökkutyára fel kell rakni a szájkosarat, mely abból a fajtából való, amire a rendelet ezt előírja. A rendelet ésszerűségét itt is megkérdőjelezhetjük, valóban komoly veszélyt jelent-e egy három hónapos kölyök, nagyobb veszélyt, mint annak a fajtának felnőtt

egyede, mely nem tartozik a szájkosár köteles fajták közé. Számos további ellentmondást és furcsaságot lehet még kimutatni a fajtákra vonatkozó szabályok terén, de ettől most tekintsünk el.

A szájkosárra való kötelezést gyakran nem is fajtához, hanem mérethez vagy súlyhoz kötik. Ilyen rendeleteket találhatunk többek között a IV., az V., a X. és a XXI. kerületben. A szabályozás nyilván azért született meg ebben a formájában, mert a nagyobb termetű kutyák veszélyesebbek lehetnek a környezetükre, mivel egy esetleges támadási szándék esetén nehezebb őket visszatartani, valamint nagyobb sérülést képesek okozni. Ugyanakkor ez a szabályozás is hagy kívánnivalókat maga után. Az ellenőrzése a rendelet betartásának például igen nehéz, egy kutya súlyát vagy marmagasságát lemérni bonyolultabb, mint az oltási könyvében lévő fajtamegnevezést megnézni. Ráadásul egy-két centiméter vagy kilogramm miatt komoly viták születhetnek. A szabályozás ésszerűségén is érdemes kicsit gondolkozni, mennyire logikus súly vagy méret alapján megítélni a szájkosár szükségességét. Így akár az is előfordulhat, hogy ugyanazon fajta különböző egyedeire eltérő szabályozások vonatkoznak. A testsúlyon alapuló szabályozás pedig azért is kérdéses, mert azt a kutya táplálása nagyban befolyásolja, egy elhízott kutya pedig semmivel sem jelent nagyobb veszélyt, mint az ideális testsúlyú fajtársa.

További eltérő rendelkezések születtek a kutyák egyedi azonosítóval, chippel való ellátásával kapcsolatban. A kerületek egy része kötelezően előírja az egyedi azonosítóval való ellátást, és az állatokról nyilvántartást vezet, míg más kerületekben ez nem előírás. Azokban a kerületekben, ahol az állatoknak egyedi azonosítóval kell rendelkezniük (például III. kerület), adott kerületi lakos, csak azonosítóval ellátott ebet sétáltathat. A kikötés tehát általában csak a kerület lakosaira vonatkozik, ugyanakkor a XIX. kerületben csak olyan kutyát lehet közterületen sétáltatni, amely egyedi azonosítóval van ellátva. Ezzel a rendelkezéssel gyakorlatilag kizárják azokat a kutyásokat, akiknek a kutyája nem rendelkezik egyedi azonosítóval, mert a saját kerületükben nincs erre kötelezve, de sétájuk során keresztezni szeretnék a XIX. kerület utcáit.

Ez a rendelkezés így szintén hasznosság csökkentő, hiszen ha egy lakos saját kerületében nem kötelezett kutyájának egyedi azonosítóval történő ellátására, és ha szigorúan a költségeket akarja minimalizálni, akkor racionálisan nem is látja el saját állatát ezzel. Így viszont a XIX. kerületben nem tartózkodhat kutyájával, ami csökkenti a lehetőségeit, vagy ha mégis ott akar lenni, kutyáját egyedi azonosítóval kell ellátnia, ami költséges, így szintén csökkenti a hasznosságát.

Több ehhez hasonló ellentmondásos, nehezen ellenőrizhető, vagy éppen nem a legracionálisabbnak tűnő rendelkezéssel találkozhatunk a rendeletekben. Végezetül egy fontos problémára hívnám fel a figyelmet, ez pedig a segítő kutyákra vonatkozó rendelkezések. Az államnak feladata az önhibájukon kívül hátrányos helyzetbe került emberek támogatása, a méltányossági szempontok érvényre juttatása. Cél, hogy a sérült, vagy fogyatékkal élő emberek teljes értékű életet élhessenek. E cél elősegítése érdekében gyakran van segítségükre egy speciálisan kiképzett segítő kutya. Ahhoz, hogy gazdáik teljes jogú tagjai lehessenek a társadalomnak, ezen kutyákat a szabályozások alól különböző kivételek illetik meg. A segítő kutyákkal és helyzetükkel részletesen foglalkozom a későbbiekben, ezért itt most csak azt emelem ki, hogy mennyire eltérőek a kerületek előírásai erre vonatkozóan. Érdeemes tudni, hogy a segítő kutyákra vonatkozóan kormányzati szinten született rendelet 2009-ben, ami már hatályba lépett [(27/2009.(XII.3.) SZMM rendelet)]. Ennek megfelelően a segítőkutyákra vonatkozó szabályozás nem önkormányzati hatáskör, a magasabb szintű szabályozás mindenütt érvényes. Ennek ellenére a kerületek rendeleteiben szinte kivétel nélkül találhatunk olyan rendelkezéseket, melyek a segítő kutyákra vonatkoznak. Ezzel természetesen nincsen probléma, ha az előírások összhangban vannak a 2009-es rendelettel. De sajnálatos módon, nem ez a jellemző. A kerületek nem ismerik az összes segítő kutya fajtát, így előfordul, hogy csak a vakvezető és mozgáskorlátozottakat segítő kutyákra írnak elő kivételeket (ilyen például a IV. kerület). Természetesen a rendelkezések érvényüket veszítik a magasabb szintű kormányzati rendelet miatt, így a minden segítő kutyára vonatkoznak a kivételes előírások. Ugyanakkor ebből számtalan konfliktus és kellemetlenség támadhat, hiszen aki nem ismeri a központi szabályozást, az a kerület szabályozására fog hivatkozni. A konfliktusok és kellemetlenségek szintén hasznosságcsökkenéshez vezethetnek, és a méltányossági szempontokat sértik, ezért szükséges lenne a kerületek rendeleteit a kormányzati rendelettel harmonizálni. Ahogy azt már korábban említettem, a segítő kutyák és a hátrányos helyzetű állampolgárok helyzetével a szakdolgozatomban még foglalkozom.

6.3. Egységes vs. decentralizált szabályozás

A fenti bekezdésekből megállapítható, hogy a kerületek rendeletei igencsak eltérőek és nem egyszer ellentmondásosak egymással, ami semmi esetre sem tekinthető ideális megoldásnak. Joggal vetődhet fel a kérdés, hogy miért nem született inkább egy egész Budapestre vonatkozó egységes szabályozás.

Mint minden döntésnek, ennek is lennének előnyei és hátrányai. Előnyök közé sorolhatjuk, hogy a szabályozás egyszerűbb lenne, valamint az egész fővárosra egységesen kiterjedne, így az állampolgárok könnyebben nyomon követhetnék az aktuális változásokat. Ebben az esetben nagyobb eséllyel lennének tisztában az érvényben lévő szabályozásokkal. Természetesen az, hogy nem ismerik a kerület rendelkezéseit, nem mentesíti őket az esetleges vétségek alól, de nem szabad elfelejtenünk, hogy 23 kerület szabályozásával kellene tisztában lenniük. A kerületi önkormányzatokra is eggyel kevesebb feladat hárulna, a megfelelő jogszabályok megalkotásával nem kellene foglalkozniuk. Így erőforrások szabadulhatnának fel, melyeket olyan egyéb célok teljesítésére használhatnának, melyek szintén az állampolgárok érdekeit szolgálják.

Ugyanakkor nem szabad elfeledkezni arról, hogy Budapest nem egy homogén terület. A belső kerületek sűrűbben lakottak, kevesebb zöldterülettel rendelkeznek. A szélső vagy más néven peremkerületek népsűrűsége kisebb, és nagyobb zöldterületekkel rendelkeznek. Mivel Budapest kerületei a földrajzi adottságaik és a népsűrűség szerint igencsak különbözőek, ezért igencsak valószínű, hogy az egységes központi szabályozás kialakítása számos nehézségbe ütközne, és nem volna egyszerű a minden kerületnek megfelelő szabályozást megalkotása. Egy olyan rendelet, mely megfelelő lenne egy peremkerület számára, nagy valószínűséggel a belvárosban nem állná meg a helyét és fordítva.

Van egy másik érv is, mely a központi szabályozás ellen szól. Ez pedig a decentralizáció elve. A decentralizáció elve azt jelenti, hogy minden feladatkört arra a lehető legalacsonyabb szintre kell delegálni, ahol a szabályozás még elvégezhető [97/2005. OGY határozat]. Ennek megfelelően Budapesten a kerületeknek kell szabályozniuk az állat- és ezen belül ebtartást.

A decentralizáció több szempontból is előnyös. A kisebb egységek felé delegálva a feladatokat a választópolgárok közelebb kerülhetnek az ehhez a témához kapcsolódó döntésekhez. A földrajzi megosztás, vagyis a területi decentralizáció pedig lehetővé teszi, hogy aki olyan helyen él, melynek a szabályozásával nem ért egyet, az elköltözhessen egy másik kerületbe, melynek a szabályozása jobban megfelel egyéni preferenciáinak [Kertész, (2007)]. A decentralizáció tehát lehetővé teszi, hogy a helyi közjavak kínálata és a szabályozás jobban hozzáigazodjon az adott területen élők igényeihez.

A központi egységes szabályozás ellen valószínűleg a kerületek önkormányzatai is tiltakoznának. A politikusok legfontosabb célja, hogy a következő ciklusban is ők

kerüljenek hatalomra. Egy-egy kerületben mind a kutyatartók, mind a „nem kutyások” nagy választóerőt képviselnek. Egy polgármester jelölt akár a kutyatartóknak tett ígéreteivel, melyek a szabályozás szigorúságát enyhítenék, akár a nem kutyásoknak tett ígéreteivel, melyekkel a szabályozásokat szigorítanák jelentős szavazatmennyiségre tehetne szert. Az általam végzett kérdőíves felmérésben a 40 megkérdezett személy közül 6 nyilatkozta azt, hogy lakóhelyválasztásában befolyásolta a kerület ebrendeletének szigorúsága. Innen látható, hogy van racionalitása az ebrendeleteken keresztüli „szavazattoborzásnak”. Éppen ezért az önkormányzatoknak nem áll érdekükben, hogy az állat- és ezen belül ebtartás szabályozásáról lemondjanak.

A központi szabályozás bevezetése mindezek mellett valószínűleg hivatali osztályok vagy pozíciók megszűnését jelentenék minden kerület számára, mely ellen a közhivatalnokok ismét tiltakozásukat fejeznék ki. A szabályozások központosítása így nagy valószínűséggel nem fog megtörténni, azok továbbra is az önkormányzatok hatáskörébe fognak tartozni.

A következő érv, amely azt támasztja alá, hogy az önkormányzatok nem támogatnák a központosított szabályozást, az a szabálysértésekből származó bevételektől való elesés. A rendeletekben foglaltak megsértéséért a rendeletben foglaltak alapján szabálysértő állampolgárra 30000 Ft-ig terjedő helyszíni bírság szabható ki, mely a kerület önkormányzatának egyik bevételi forrását képezi. Egy központi szabályozás esetén felmerülhet annak a veszélye, hogy a bírságok összege is Budapest egészét illetné meg, így viszont egyes önkormányzatok eleshetnének ettől a bevételtől. Természetesen, ha az adott kerületben elkövetett szabálysértésért kiszabott bírság továbbra is a kerületet illetné, abban az esetben ez az érv érvényét vesztené.

A fentiekből láthatjuk, hogy a központi szabályozás mellett felsorakoztatható érvek az egyszerűség, átláthatóság növekedése, mely a polgároknak kedvez, valamint a decentralizáció elve is ezt a megoldást kívánna. Ugyanakkor a kerületek heterogenitása, a szavazatok befolyásolhatósága és a büntetési tételekről való kényszerű lemondás miatt az önkormányzatok valószínűleg nem támogatnák ennek megvalósítását.

7. Állami szabályozás és kormányzati kudarcok

Eddig áttekintettük, hogy miért van szükség állami szabályozásra. Az állami beavatkozást több tényező is indokolja. Ezek között az egyik a piaci kudarcok okozta hatékonyságvesztés. A hatékonyság értékének megvalósítása mellett az állam a szabadság, biztonság és méltányosság elveinek megvalósulása végett is hozhat szabályozásokat.

Az előző fejezetben a kerületi rendeleteket vizsgáltuk tartalmi szempontból, és kerestük, hogy egymással, önmagukkal vagy éppen egy felsőbb kormányzati rendelkezéssel mennyire vannak összhangban vagy ellentmondásban. Láthattuk, hogy a rendelkezések nem minden elemükben állják ki az elvárható ésszerűség próbáját. Mi lehet ennek az oka?

Ahogy a működő piac olykor kudarcot vall a hatékonyság előmozdításában, úgy a kormányzat sem tökéletes, az állami szabályozás esetén kormányzati kudarcokkal kell számolni. A kormányzati kudarcok ugyanúgy csökkentik a hatékonyságot, mint a piaci kudarcok [Weimer-Vining, (2005)]. Az állami szabályozás során találkozhatunk alapkudarcokkal, melyek a korlátozott racionalitás és a tranzakciós költségek. A korlátozott racionalitás a kormányzat esetében is származhat a kognitív képességek korlátaiból, az érzelmeken alapuló döntésből fakadóan, de a függőségi viszony miatti nem racionális döntés is kormányzati kudarc, gondoljunk csak a lobbytevékenységekre. A tranzakciós költségek sorába pedig mindazokat a költségeket soroljuk, melyek a szabályzással kapcsolatosan felmerülnek. Ez lehet az információszerzés költsége, koordinációs költségek, adóbevételek transzferálási költségei és egyéb költségek [Stiglitz, (2000)]. Azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a köztisztviselők legfontosabb céljának a köz érdekének szolgálatát tekintjük, ugyanakkor a köztisztviselők is önérdékkövető emberek, akiknek egyik fontos célja nem a közjólét maximalizálása, hanem saját hasznuk, befolyásuk növelése, előre menetelük biztosítása, szavazatszerzés. A kormányzat tevékenységét további kudarcok jellemzik, ide tartozik többek között a verseny hiánya miatt szükséges ösztönzés hiánya, és összehasonlíthatatlanság, a hivatal méretének növekedése, a pénzügyi externália, a közös használatú erőforrások túlhasználása [Weimer-Vining, (2005)].

Az ebrendeletek esetében az egyik leghangsúlyosabb kormányzati kudarc, a korlátozott racionalitás. Aligha várható el a döntéshozóktól, hogy összes választópolgárunk preferenciájával tisztában legyenek, és ezt képesek legyenek a megfelelő súlyokkal összeadni és maximalizálni. A kognitív korlátok vezetnek ebben az

esetben a racionalitás korlátozott voltához. Hasonló a helyzet a szájkosár használatára vonatkozó előírásoknál is. Szinte lehetetlen elvárni a szabályozóktól, hogy az összes kutyafajtát ismerjék, és ebből mindegyiknek a természetével is tisztában legyenek, hogy megállapíthassák, hogy melyik a támadó természetű eb.

Ennél a rendelkezésnél egy újabb korlátozott racionalitáshoz vezető tényező is megjelenik, ez pedig az érzelmi alapon történő döntés. Elképzelhető, hogy a rendeletet alkotó maga is fél a nagy testű kutyáktól, esetleg volt negatív élménye valamelyik fajtához kötődően, és emiatt ezeket a fajtákat szájkosárhasználatra kötelezi, holott ez a fajta jelleméből nem következne. Szintén érzelmi alapú döntés lehet a közparkok használatának szabályozása. Ha a rendeletet alkotó maga is kutyabarát, vagy nem zavarja a kutyák jelenléte, akkor nagyobb valószínűséggel fogja megengedni a kutyáknak a parkban való tartózkodást, ám kisgyermekes szülőként dönthet úgy, hogy a parkokból kitiltja a kutyákat, és inkább a kisgyermekes családok számára biztosítja azok használatát.

Szintén megtalálható az ebrendeletek kapcsán a tranzakciós költségek problémája. A hatékony, és mindenki számára optimális szabályozás megkövetelné, hogy a rendelet alkotói a kerület összes lakójának preferenciájával tisztában legyenek. A lakosok kognitív korlátaik miatt maguk sem képesek a preferenciáik pontos megfogalmazására, ez már egy jelentős probléma. A kerület lakosainak végigkérdezése az adott témában pedig jelentős költségeket terhelne az önkormányzatra. Ezek a tranzakciós költségek kategóriáján belül az információ szerzés költségeibe tartoznak.

Szintén költséggel jár a kutyák nyilvántartása, ezt nevezzük adminisztrációs költségeknek. Több kerületben előírás ugyanis a kutyák önkormányzatnál való bejelentése, esetenként egyedi azonosítóval, chip-pel történő ellátása. A kutyák nyilvántartása, az adatbázis kezelése, frissítése költségeket ró nem csak az önkormányzatra, hanem a kutya tulajdonosára is.

Az állami intézményrendszerben megjelenik egy további tényező, amely a hatékony és racionális szabályozást megakadályozhatja. Ez pedig az állami szervezetekben működő hierarchikus, függőségi viszony [Stiglitz, (2000)]. Elképzelhető, hogy a hierarchia alacsonyabb szintjén álló dolgozónak olyan ötletei támadnak, melyek a szabályozás hatékonyságát nagyban elősegítenék, ám ezek az innovatív gondolatok gyakran nem valósulnak meg. Ennek leggyakoribb oka, hogy a javasolt megoldás ütközik a hierarchia csúcsán álló vezető önérdelkeivel, így a javasolt szabályozás nem fog megvalósulni.

Az önkormányzat valószínűleg arra fog törekedni, hogy egy olyan rendeletet alkosson, amely mind a „kutyások” mind pedig a „nem kutyások” érdekeivel harmonizál. Abban az esetben, ha mégis olyan rendelkezés születne, amely egy lakó érdekeit vagy egyéni preferenciáin alapuló hasznosságát negatívan érinti, még mindig van lehetősége változtatni, elköltözhet egy másik kerületbe. A népességszám csökkenése ugyanakkor egyik kerületnek sem lehet érdeke, ezért az önkormányzat igyekezni fog minden lakót megtartani, és ha lehet még többet odavonzani. A több lakos ugyanis magasabb adóbevételeket jelent számára.

Eddig végig azt feltételeztük, hogy az önkormányzatok célja a kerület lakosai jólétének maximalizálása, vagyis a közérdek érvényre juttatása végett hozzák a rendelkezéseket. Ugyanakkor ez a valóságban nem teljesen így van. Ahogy az emberekről feltételezzük a közgazdaságtanban, hogy önérdékkövetők, úgy nem indokolja semmi sem, hogy a közigazgatásban részt vevő, és a rendeleteket alkotó egyéneket ez alól kivételnek tekintsük. A valóságban az állami tisztségviselők is önérdékkövetők. Arra törekednek, hogy a következő választási ciklusban minél több szavazathoz jussanak, így ennek megfelelően hozzák meg intézkedéseiket. [Kertész, (2007)].

További probléma a közhivataloknál, hogy önérdékük azt kívánja, hogy a megoldandó problémát, vagyis azt a problémát, amelyért létrehozták őket, ne szüntessék meg, mivel akkor a hivatal létjogosultsága is megkérdőjelezhetővé válik. Emellett a rendelkezésükre álló források növelése is fontos cél. A forrásnövelés egyik célja a hivatalra által ellátott közfeladat sikeres elvégzése, de ugyanakkor a hivatal befolyásának növelése is. Mivel az év végéig fel nem használt összegeket a kormányzat számára vissza kell utalni, ezért az év végének közeledtével a hivatalok indokolatlan költsékezésbe kezdhetnek, illetve további forrásokért pályázhatnak. A hivatal így hajlamos az optimálisnál nagyobb költségvetéssel működni, ami nem hatékony eredményhez fog vezetni. Továbbá valódi érdeke azt kívánja meg, hogy ne szüntesse meg a problémát, hanem minél tovább fenntartsa, és ezzel biztosítsa a hivatal működését [Stiglitz, (2000)].

A fenti esetekre példaként szolgálhat a kutyapiszok eltávolítása a közterületekről. Jelen szabályozás szerint a kutyatartó kötelessége vigyázni a környezete tisztaságára. Ugyanakkor lehetne ezt a feladatot egy hivatalra is bízni, melynek célja az lenne, hogy Budapest utcáit megtisztítsa a kutyapiszoktól. A hivatal valószínűleg évről évre nagyobb és nagyobb forrásokat szeretne magáénak tudni, hogy saját befolyását növelje, ezért egyre nagyobb lenne a költségvetése. Abban az esetben, ha az állam forrásokat

vonna el tőle, pedig még azzal is megpróbálkozhatna, hogy adott ideig forráshiányra hivatkozva nem végezné el a közterületek tisztán tartását, így bizonyítva, hogy kisebb költségvetésből ez a feladat megoldhatatlan.

A fenti bekezdésekből látható, hogy a kormányzati intézkedések sem hoznak létre tökéletes végeredményt. A kormányzati szabályozás ugyanúgy kudarokat von maga után, melyek a társadalmi hasznosságot csökkentik. A kormányzat számára mérlegelendő szempont az, hogy a szabályozás által létrehozott nyereségek össztársadalmi szinten nagyobbak-e, mint a szabályozásból fakadó kormányzati kudarok által generált hatékonyságvesztések. Ha ez igaz, akkor a kormányzatnak érdemes beavatkoznia és szabályoznia az adott területet [Stiglitz, (2000)].

Nem szabad azonban elfelejteni, hogy az államnak nem az az egyetlen célja, hogy hatékony legyen és a lakosság hasznosságát maximalizálja. Több olyan tényező is megjelenik, mint például a méltányosság, az egyenlőség, a biztonság és a szabadság elve, melyeket állampolgárainak biztosít. Így tehát a hasznossági szempontok mellett, ezek az elvek is indokolhatják adott területen az állami beavatkozást [Stone, (2001)].

8. A jelenleg érvényben lévő szabályzások hatékonysága, alternatív megoldások elemzése

A szakdolgozat első részében megismerkedtünk azon közgazdasági fogalmakkal, melyek a budapesti kutyatartással kapcsolatban felmerülhetnek. Megnéztük, hogy milyen problémák jelennek meg, és melyek azok a további szempontok, amelyek szükségessé teszik a kormányzati beavatkozást. Azt is megvizsgáltuk, hogy egyáltalán közbeavatkozhat-e az állam, és korlátozhatja-e a tulajdonjogot, illetve hozhat-e az állattartással kapcsolatosan korlátozó rendelkezéseket. Kitértünk a jelenleg érvényben lévő rendeletek egymással való kapcsolatára, összefüggést kerestünk a rendeletek szigorúsága és a kerületek jellemzői között. Ezzel kapcsolatban átgondoltuk egy esetleges központi szabályozás lehetőségét, és felvázoltuk a szabályozással együtt járó kormányzati kudarccokat is.

Ebben a részben ismét a rendeletek tartalmára koncentrálnak. Kiindulási pontnak a „status quo”, azaz a jelenleg érvényben lévő helyzetet vesszük alapul. Megnézzük, hogy a jelenlegi szabályzások egy adott probléma megoldására milyen választ, lehetőséget adnak. Áttekintjük ezek hatékonyságát, előnyeiket és hátrányaikat, a hozzájuk fűződő problémákat. Egyéb megoldási lehetőségeket vázolunk fel, majd azok hatékonyságát hasonló módon elemezzük. Célunk, hogy a fejezet végére egy olyan megoldási javaslatot találjunk, amely hatékony és betartható, egyszerre elégíti ki a kutyatartók és a „nem kutyások” igényeit, így hozzájárul ahhoz, hogy a kerületek lakóinak jóléte a maximális szintet elérje.

8.1. A méltányosság kérdése

Mint azt az előző részben tárgyaltuk, az állam több célkitűzést igyekszik elérni a szabályozással. Az önkormányzatok az állattartás szabályozásával törekednek a lakosság hasznosságának és jólétének maximalizálására, ugyanakkor a méltányosság, egyenlőség, szabadság és a már említett biztonság megvalósulását is szolgálják [Stone, (2001)]. Az egyenlőség elve alapján hasonlóknak hasonló, különböző egyéneknek pedig különböző elbírálás jár. A méltányossági szempontok pedig arra sarkallják a rendeletek alkotóit, hogy támogassák a valamilyen szempontból hátrányos helyzetbe került rétegeket. Egy társadalom akkor tekinthető méltányosnak és igazságosnak [Varian, (2004)], ha a tagjai közül senki nem irigykedik a másokra, azaz senki nem preferálja jobban a másik helyzetét a saját helyzeténél.

A méltányosság és egyenlőség kérdése a kutyatartással kapcsolatosan a fogyatékkal élő emberek esetében merül fel. A fogyatékosokkal élők esetében a

kulcskérdés a mobilitás, a foglalkoztatás, a fizikai függetlenség, a gazdasági önkiteljesedés és a társadalmi integráció [Belicza – Dankó – Halmai – Szerepi, (2007)]. (A fogyatékosokkal élők jogait és esélyegyenlőségüket az 1998. évi XXVI. Törvény hivatott érvényre juttatni.)

A fogyatékkal élő emberek közül most fókuszáljunk azokra, akiknek a fenti szempontok szerint boldogulását az életben a megfelelően képzett segítő kutya nagyban előmozdíthatja. A 2009. évi XXVII. rendelet határozza meg a segítő kutya fogalmát, miszerint: *„segítő kutya a fogyatékossgal élő személyt az egyenlő esélyű hozzáféréshez fűződő joga gyakorlásában, önálló életvitelének elősegítésében, illetve veszélyhelyzet elhárításában segítő, rehabilitációs feladatokat ellátó, a külön jogszabályban meghatározott állat-egészségügyi követelményeknek megfelelő kutya.”*

A törvény 6 kategóriába sorolja a segítő kutyákat, ezek a kategóriák pedig a következők:

- 1) *„vakvezető kutya: a látássérült személy vezetésére kiképzett kutya,*
- 2) *mozgáskorlátozott személyt segítő kutya: a mozgáskorlátozott személyt mindennapi tevékenységeinek ellátásában segítő feladatokra kiképzett kutya,*
- 3) *hangot jelző kutya: a hallássérült személy számára veszélyt vagy egyéb fontos információt jelentő hangok jelzésére kiképzett kutya,*
- 4) *rohamjelző kutya: az epilepsziával élő személy vagy más krónikus, rohamszerű állapotoktól veszélyeztetett személy számára a roham során segítséget nyújtó feladatokra kiképzett kutya,*
- 5) *személyi segítő kutya: a fogyatékos személyt önálló életvitelében segítő feladatokra kiképzett kutya,*
- 6) *terápiás kutya: a gyógypedagógiai, pszichológiai, pszichiátriai, konduktív pedagógiai rehabilitációs, illetve rehabilitációs folyamatban alkalmazott kutya lehet.” [27/2009. (XII.3.) SZMM rendelet]*

A méltányosság és az egyenlőség elvei alapján azt várjuk, hogy az állam más módon szabályozza a „segítő kutya”-ként funkcionáló ebek tartását és mozgását, mint azokat, amelyeket házi kedvencként tartanak. A segítő kutyák kiképzéséről, használatáról és alkalmazásának szabályairól a már említett 2009. évi XXVII. rendelet intézkedik. A rendelet 2009. december 16-án lépett hatályba. A szabályozásnak elő kell segítenie, hogy a fogyatékkal élők teljes értékű életet éljenek, fizikailag függetlenek legyenek és integrálódjanak a társadalomba.

A segítő kutyák helyzetével kapcsolatban két interjút készítettem. Az első interjú a vakvezető kutyák helyzetével foglalkozik, azon belül is a kiskutyák előszocializációjára és a nevelőszülőkkel eltöltött időre koncentrálódik. A megkérdezett személy Balázs Vera, aki 2010-ben a Vakvezető Kutyakiképzők Országos Egyesületénél egy leendő vakvezető kölyökkutya nevelőszülője volt, és biztosította a kutya előszocializációját, felkészítve mindazon a szituációkra és helyzetekre, melyekkel a későbbi élete során elkerülhetetlenül találkozni fog. Az interjúban arra kerestem a választ, hogy mennyire vannak tisztában a segítő kutyát képző emberek és a másik oldalon álló hétköznapi emberek a szabályozással, milyen konfliktusok adódtak a segítő kutyával kapcsolatban, és ezekből a tapasztalatokból kiindulva, mi mondható el a jelenlegi szabályozásról, és milyen változtatásokra lenne szükség az interjú alany szerint.

A rendelet ismertségéről interjúalanyom válaszából elszomorító kép bontakozott ki. Az interjú alanya sem ismerte pontosan az ide vonatkozó kormányrendeletet, ugyanakkor a kutyát képző szervezet gondoskodott arról, hogy tisztában legyen jogaival és kötelezettségeivel. Biztosított számára egy tájékoztatót, melyben az összes szabályt és rendeletet felsorolták, mely a vakvezető kutyára vonatkozott. Azt sem tudta pontosan megmondani, hogy ha a lakóhelyén a lakásban csak meghatározott számú eb tartása engedélyezett, és a vakvezető kutyával ezt a számot meghaladják, akkor mi a teendő. (A 2009-es rendelet határozata alapján a segítő kutyákra nem vonatkoznak a kerületek rendeleteiben meghatározottak, még akkor sem, ha a kutyát már nyugdíjazták, és nem funkcionál többet segítő kutyaként [27/2009. (XII.3.) SZMM rendelet]).

A rendelet tartalmával és a segítő kutyákra vonatkozó szabályozással az állampolgárok nagy része nincs tisztában. Arra a kérdésre, hogy adódtak-e konfliktusai a kutyájával kapcsolatban szintén elkeserítő volt válasza. Vera elmondta, hogy jószérével mindenhová feszültséggel terhesen lépett be, mert félt, hogy újból meg kell küzdenie az állam által garantált jogaiért. A biztonsági őroket, vagy az intézmény tulajdonosait általában nem érdekelte a szervezettől kapott hivatalos igazolása, mindenki más szempontot tartott fontosnak. Volt, akit az érdekelt, hogy legyen a kutyán vöröskeresztes biléta. Volt, akit a hám jelenléte bírt jobb belátásra, de olyan is akadt, aki azért nem akarta őket beengedni, mert a kutyával együtt lévő személy láthatóan nem volt látássérült vagy vak. A legutolsó esetben csak akkor voltak hajlandóak beengedni a vendéglátóipari egységbe, amikor elkérte a panaszkönyvet. A legtöbb embert tapasztalatai alapján a hám jelenléte nyugtatta meg.³

³ A 27/2009. (XII.3.) SZMM rendelet alapján a hám viselése szolgál megkülönböztető jelzésként.

Nagyon sokszor úgy érezte, hogy az embereket nem érdekli a rendelet. Az, hogy milyen könnyen jutottak be egy intézménybe attól függött, hogy az intézmény tulajdonosai és a biztonsági őrök személyükben hogy viszonyulnak a kérdéshez. Sajnos azonban sokan vannak, akik nem éreznek együtt sem a vakkal, sem a kutyával, sem a programmal.

Ezzel kapcsolatban kérdeztem tőle, hogy ismer-e olyan szervezetet, mely a segítő kutyások érdekeit képviseli, a velük szemben elkövetett jogsértések orvoslását segíti. Vera nem tudott ilyen szervezetről, azt mondta, hogy ő első körben biztos a kutyát képző szervezethez fordulna segítségért. Szerencsére azonban olyan súlyos problémája még nem történt, ami jogorvoslatot követelt volna.

Érintőlegesen szóba jött a vakvezető kutyák képzésének problémája. Vera szerint évente körülbelül 70 vakvezető kutyát képeznek ki Magyarországon. Legtöbbjüket magánszervezetek. Az állam által évente kiképzett kutyák száma körülbelül 20. A probléma leginkább az, hogy a kutyák közül sokat visznek ki külföldre, például Németországba. Németországban ugyanis a segítő kutya gyógyászati segédeszköznek számít, és állami támogatást élvez, így a rászoruló emberek könnyebben hozzájuk juthatnak, mint hazánkban.

Arra a kérdésre, hogy milyennek tartja a magyarországi vakok és kutyáik helyzetét a nyugat-európai országokéhoz képest a válasz az volt, hogy siralmas és szomorú. Egyrészt a már előbb említett állami támogatásbeli különbség miatt. Ettől Magyarország még messze áll, de még ennél is szomorúbb, hogy azért meg kell küzdeni, hogy egy később vakokat segítő kölyökkutya szocializációját biztosítandó beviessük a kutyát minden intézménybe. Ráadásul előfordul olyan eset is, hogy még a vakokat sem engedik be. Vera szerint maga a szabályozás megfelelő lenne, a hiányosság a rendelet terjesztésében, a köztudatba való bekerülésével van. A legtöbb ember nem tudja, pontosan milyen szabályok vonatkoznak egy ilyen kutyára.

A másik beszélgetésemet Mányik Richárddal folytattam. Richárd volt az első mozgássérült személy Magyarországon, aki segítő kutyával rendelkezett. A beszélgetés során arra helyeztük a hangsúlyt, hogy mennyivel más a fogyatékkal élő személy helyzete kutyával és kutya nélkül, miben tud a segítségére lenni a kutya, valamint most is beszéltünk a magyarországi rendeletről és a segítő kutyák helyzetéről a nyugati országokban.

Richárd körülbelül 10 évet töltött el kutya nélkül a balesete után. Azóta mindig van mellette kutya. Arra a kérdésre, hogy mennyit javult az életminősége, amikor kutyája lett, azt a választ adta, hogy összehasonlíthatatlan a két állapot. Azonban a fő

különbséget nem az jelenti, hogy most már mások jelentősebb segítsége nélkül elboldogul az utcán. A kutya sokkal többet segített neki a társadalomba való integrációjában. Az emberek legtöbbször nem tudnak mit kezdeni egy mozgássérült emberrel, ezért inkább kerülnek. A fogyatékkal élő személy is kerüli az emberek társaságát, nem szeret kimozdulni otthonról. A kutya azonban megköveteli, hogy kimenjen vele az utcára, hiszen a megfelelő mozgást biztosítani kell számára. Az emberek pedig sokkal nyitottabbak, a kutya már egy beszélgetési alapot szolgáltat. Így maga a korlátozottság és a fogyatékoság háttérbe szorul, a fogyatékkal élő pedig ismét a társadalom tagjának érezheti magát. Richárd maga is jár kutyások közé, kutyaiskolába, de elkezdett kutyás sportokat is. A kutya tehát leginkább az integrációt segíti. Ugyanakkor pont ez, a kutya gondoskodási igénye a visszatartó erő a legtöbb mozgássérült számára, hogy kutyája legyen. Sokan úgy gondolják, hogy mivel magukról sem tudnak kellőképpen gondoskodni, így felelőtlenség lenne kutya gondozását is vállalni. Míg külföldön minden mozgássérültnek felajánlják a segítő kutya lehetőségét, és sokan élnek is vele, addig Magyarországon a legtöbb mozgássérült visszautasítja ezt a lehetőséget.

Richárd már tudott a 2009-es rendeletről. Arra a kérdésre, hogy ez a rendelet valamely külső nyomásra született-e, nemleges választ kaptam. A kormányzat 2009-ben tehát érvénybe léptette a rendeletet, és pályázati pénzeket biztosít a segítő kutyák képzésére, ezzel támogatva őket.

Feltettem neki is a kérdést, hogy látja, az emberek mennyire vannak tisztában a segítő kutyákra vonatkozó szabályozásokkal. Válasza szintúgy elkeserítő volt. Richárdnak rengetegszer volt problémája azzal, hogy az emberek jóformán egyáltalán nem ismerik a segítő kutyákra vonatkozó rendelkezéseket. Pont a rendelethez fűződő sajtótájékoztató napján nem engedtek be egy mozgássérültet kutyájával egy üzlethelyiségbe. Sajnos a média sem fordít erre az ügyre kellő figyelmet, ugyanis ezt az esetet sem pontosan írták le, a mozgássérült segítő kutya helyett például vakvezető kutyáról szólt a híradás. Olyan szervezetről, mely a jogorvoslatokban segítene ő sem tudott, ő is a kutyát képző szervezethez fordulna segítségért.

A nyugati országokhoz képest ő is az emberek tájékozatlanságában és hozzáállásában látja a fő különbséget. Bár Németországban nincs hivatalos rendelet, mely a segítő kutyákra vonatkozna, mégis szívesebben látják őket bárhol, és szó nélkül beengedik a mozgássérültet segítő kutyájával az intézményekbe, üzletekbe, vagy vendéglátóipari egységekbe. Magyarország a szabályozás terén előrébb jár, mert nálunk már van kormányrendelet, ugyanakkor ezt az állampolgárok többsége nem ismeri, és a

fogyatékkal élőket így több atrocitás éri. Ha lehetne valamin változtatni, akkor Richard a rendeletek ismertségén változtatna.

További lemaradás nyugati országokkal szemben szerinte, hogy Németországban a segítő kutya gyógyászati segédeszköz, melyet a társadalombiztosítás támogat, és míg ott minden mozgássérültnek felajánlják a segítő kutya lehetőségét, addig Magyarországon csak a képzést támogatja az állam pályázati pénzekkel.

A Magyarországon érvényben lévő rendelet tartalmazza a segítő kutya definícióját, felsorolja azokat a közterületeket, intézményeket és egyéb helyeket, ahova a kutyát kötelesek beengedni. Meghatározza, hogy milyen megkülönböztető jelzéssel kell a kutyákat ellátni, illetve a rendelkezéseket milyen esetekben kell alkalmazni. Így például a segítő kutyát akkor illetik meg a jogosultságok, ha a kiképzővel vagy a fogyatékkal élő gazdájával van együtt. A kutyákat felmentik a szájkosár használata alól, illetve mind az alkalmazásban álló, mind pedig az alkalmazásból kivont ebeket mentesítik azon önkormányzati rendelkezések alól, melyek az ebek számával vagy méretével kapcsolatosak. A rendelet a jogorvoslati lehetőségre is kitér, miszerint a kutyával szemben elkövetett jogsértésekkel szemben mind a kutya gazdája, mind pedig a kutyát képző szervezet felléphet. A kutyák (a terápiás kutyákat leszámítva) az összes olyan intézménybe bemehetnek, ahova egy átlagpolgár bemehet, és csak azokra a közterületekre tilos őket bevinni, ami a lakosság elől elzárt terület. A kutyákat az intézményekben kötelesek megtűrni, és csak akkor távolíthatják el, ha veszélyeztetik mások testi épségét. [27/2009. (XII.3.) SZMM rendelet]

A rendelet tartalmilag megfelelő, tartalmazza mindazon tudnivalókat, amelyekre még az interjú alanyai sem tudtak válasz adni. A fogyatékos emberek az összes olyan helyre bemehetnek kutyáikkal, ahova az átlagemberek is bemehetnek, így segítve helyzetük javulását. A segítő kutyákat csak akkor lehet eltávolítani az intézményekből, ha jelenlétük egy másik ember biztonságát veszélyezteti, azaz ha a közpolitika céljai közül egy másik fontos elv sérül. [27/2009. (XII.3.) SZMM rendelet]

A rendelettel kapcsolatban meg kell azonban említeni, hogy bár magasabb szintű rendelet, mint a kerületek önkormányzatainak rendeletei, azok mégis kitérnek a segítő kutyák helyzetére, ám bár ezek a szabályozások meglehetősen hiányosak. Ahogy azt már az előző részben említettem, nem térnek ki az összes segítő kutyára, és nincsenek összhangban a központi rendelettel, ez pedig további félreértéseknek és kellemetlenségeknek biztosíthat táptalajt. Ezek elkerülése érdekében két megoldás javasolható, vagy teljesen kihagyni a kerületek rendeleteiből a segítő kutyákra

vonatkozó részeket, vagy pedig a központi rendelettel teljes mértékben harmonizáló, az ott leírtakat gyakorlatilag megismétlő és megerősítő rendeletet alkotni.

8.2. A norma, avagy az állatok számának korlátozása

A következő fejezetben a rendeleteknek arra a részére koncentrálnunk, amelyekben a lakásban vagy önálló kerttel rendelkező ingatlanon tartható állatok számát korlátozzák. Az első részben már felsoroltuk, hogy melyek azok a problémák és egyéb tényezők, melyek indokolják a kutyatartás szabályozását. Most arra keressük a választ, hogy ezek közül melyek azok, amelyek kiküszöbölése érdekében az önkormányzatok bevezették a mennyiségi korlátozást, és lehetne-e ezeket a problémákat más módon orvosolni.

A kutyatartással kapcsolatosan leghamarabb eszünkbe jutó probléma a negatív externália. A negatív externália azt jelenti, hogy egy tevékenység egy abban részt nem vevő, tehát külső egyén hasznossági függvényét negatívan befolyásolja [Varian, (2004)]. A jószág fogyasztásával kapcsolatos egyéni és társadalmi határkölséggörbék nem egyeznek meg, a jószág fogyasztója nem veszi figyelembe a társadalomnak okozott költségeit, így nem fog társadalmilag optimális végeredmény születni, azaz többet fog fogyasztani az optimális szintnél. Jelen esetben több kutyát tart, mint a társadalom számára optimális. A negatív externális hatások kutyatartás esetén lehetnek az ebből fakadó zajok, mint a kutyaugatás, a kutyatartással járó piszok és a nem megfelelő tartásból következő szagok.

A kutyák számának korlátozása ugyanakkor másik célt is szolgálhat, ez pedig a kutyatartók korlátozott racionalitásának kezelése. A legtöbb kutyatartó érzelmi alapú döntést hoz, ennek következtében több kutyát tarthat, mint ami valójában maximalizálná hasznosságát. Olyan szélsőséges esetek is előfordulhatnak, hogy a kutyatartó annyi kutyát tart, ami saját egészségére is ártalmas, és amennyit képtelen lenne ellátni. Itt lép be az állam paternalizmusa, és a tartható állatok számának maximalizálásával előzi meg egy ilyen helyzet kialakulását.

Természetesen az állam a közegészségügyi és közbiztonsági szempontokat figyelembe tartva is korlátozhatja az állattartást, de mindenképpen a közérdeket szolgálja vele. A közérdek mellett még egy szempont kap fontos szerepet, ez pedig maguknak az állatoknak, az állati jogoknak a védelme. Az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény előírja, hogy az állattartóknak a „jó gazda gondosságával” kell állatukat ellátni, azaz az állat számára olyan körülményeket teremteni, mely számára minden szempontból megfelelő.

8.2.1 A norma

A rendeletek mennyiségi korlátozást tartalmaznak a kutyák számára vonatkozóan. A mennyiségi korlátozást nevezzük a közgazdaságtanban normának. A norma a szabályozás csoportjába tartozó közpolitikai eszköz. A szabályozás kedvelt közpolitikai eszköz, célja inkább a viselkedés kikényszerítése, mintsem az ösztönzés. Az előírás szerinti kívánatos viselkedéstől való eltérés szankciót, büntetést von maga után. A közpolitikai szabályozásokat két nagy csoportba sorolhatjuk, a keretszabályok és az előírások csoportjába. A keretszabályok közé soroljuk a polgári törvényeket, a büntető törvényeket stb. Ezek a szabályok az egyén választását segítik, míg az előírások a választás módosítását célozzák. A norma az előírások közé tartozik [Weimer-Vining, (2005)].

Most vizsgáljuk meg, miben áll a probléma, és miért alkalmaz az önkormányzat ennek megoldására normát. Vegyük a negatív externália problémáját. Negatív externália esetében a fent már említett okok miatt a jószág fogyasztása az optimálisnál magasabb szinten fog bekövetkezni. A kutyatartó több kutyát fog tartani, mint az társadalmilag optimális szint. Ezzel negatív externális költségeket terhel a társadalomra. Az externália egyik megoldási lehetősége a felek megegyezése, amennyiben nincsenek tranzakciós költségek, és a tulajdonjogok tisztázottak. Ez a megoldás azonban a szereplők nagy száma és így a magas tranzakciós költségek miatt nem jöhet létre. Míg a közvetlen szomszédokkal megoldható lenne a megegyezés, a negatív externális hatás a közterületeken is megmutatkozik, itt viszont már a szereplők magas száma ellehetetleníti a megegyezést.

Az állam a normával történő szabályozás esetén úgy garantálja az optimális szintű fogyasztást, hogy az optimális mennyiségben szabja meg a fogyasztás felső határát. Mivel a fogyasztó egyéni érdekei alapján többet fogyasztana, ezért a megengedett maximális mennyiséget fogja választani, azaz a társadalmilag optimális szintet. A norma megszegése büntetést von maga után. Akkor hatékony a normával történő szabályozás, ha a büntetés nagysága megegyezik azzal a társadalmi költségnövekménnyel, melyet az optimálisnál nagyobb számú fogyasztás okozott [Weimer-Vining (2005)]. A norma hátrányai közé tartozik, hogy meg kell határozni a társadalmilag optimális szintet, ami magas költségekkel jár, magas az információ szerzés költsége. További probléma, hogy a kormányzat sem mentes kognitív korlátoktól, emiatt valószínűleg nem tud pontos társadalmi határhaszon görbét megállapítani. A norma továbbá csak akkor fejt ki hatását, ha a szabályozás

megszegője akkora büntetésben részesül, mint az általa okozott társadalmi költségnövekmény. Ha tehát a lebukás valószínűségét P -vel, a társadalom számára okozott kárt pedig C -vel jelöljük, akkor a büntetés nagyságának $P \times C$ nagyságúnak kell lennie [Weimer-Vining (2005)]. A kormányzat kognitív korlátai miatt nem tudja pontosan megállapítani az összeget, illetve nem áll módjában, hogy annyi felügyelőt alkalmazzon, amellyel minden szabálysértésre fény derülne. Bár a legtöbb kerületben kötelező bejelenteni a tulajdonos által tartott ebeket, melyről az önkormányzat nyilvántartást vezet, ennek ellenőrzése nehéz. A kötelező védőoltásokra évente csupán egyszer kerül sor, így gyakorlatilag az állattartó év közben több kutyát is tarthat anélkül, hogy az önkormányzat tudomására jutna. További probléma, hogy egy kutya tartása mindenkinek engedélyezett, inentől fogva viszont kérdéses, hogy valóban a kutyák számának korlátozása jelenthet-e megfelelő megoldást az olyan negatív externális problémákra, mint a kutyaugatás. Ugyanis egy kutya is tud folyamatos ugatásával negatív externális hatásokat terhelni a közelben lakókra, következésképp egy olyan szabályozás, mely csak a második kutya tartását szabályozná, aligha jelenthet megoldást.

Természetesen nem szabad megfeledkeznünk a normával történő szabályozás előnyeiről sem. Ha a kormányzatnak sikerül pontosan meghatározni a társadalmilag optimális szintet és a megfelelő büntetés nagyságát, akkor a normával történő szabályozás hatékony szabályozási eszköz társadalmi szempontból. Eltérő a helyzet, ha a kormányzatnak nem sikerül pontosan megállapítani a társadalmi határkölséggörbét és így az optimális szintet, de ezzel a kérdéssel most nem foglalkozunk. A szabályozás nem ró plusz terheket a társadalomra, mint például az adózásból származó holtteher veszteségek [Stiglitz, (2000)]. Azt sem szabad elfelejteni, hogy a mennyiségi korlátozásnak nem csak a negatív externália internalizálása a célja, hanem szükség van rá közegészségügyi és közbiztonsági szempontokból. Az állam ugyanis nem hagyhatja, hogy a városban lévő kutyák száma korlátok nélkül gyarapodjon, növelve ezzel a kóbor kutyák számát, veszélyeztetve az állampolgárokat. A norma a fogyasztók korlátozott racionalitását is igyekszik kiküszöbölni, valamint az állam paternalista intézkedéseinek is az egyik eszköze.

8.2.2. Norma helyett adó?

Ebben a részben azt vizsgáljuk, hogy a norma helyett egyfajta ebadó bevezetése milyen módon lenne képes kezelni a felmerülő problémákat, amelyek miatt a normát bevezették. Budapesten az ebadó eltörlését követően a fővárosi kutyák száma rövid időn

belül megkétszereződött [Kutyatartási anomáliák Budapesten: ebek harmincadján, (1994)]. Ebből látható, hogy az ebadó kivetése befolyásolja a kutyatartás mértékét.

Kezdjük a korlátozott racionalitás problémájával. A fogyasztók korlátozott racionalitása egyrészt kognitív korlátaikból, másrészt érzelmi alapú döntéseikből születnek. Attól függően, hogy az adót mikor kell, illetve milyen gyakorisággal kellene fizetni az állat után, fellépne az intertemporális döntések problémája, amely azt jelenti, hogy a fogyasztó a jelenbeli hasznosságot többre értékeli, mint a későbbi költségeket [Weimer-Vining, (2005)]. Ha például minden év utolsó hónapjában kellene befizetni az adót, és a kutyabarát állampolgár februárban talál az utcán egy kutyát, és arról dönt, hogy befogadja-e, döntésekor nem fogja megfelelő mértékben figyelembe venni a későbbi adófizetési kötelezettségből fakadó terheket, mivel az időben jóval később következik be, mint a döntés az állat befogadásáról. Ezt a problémát azzal lehetne kiküszöbölni, hogy rögtön az állat beszerzése után kellene fizetni utána adót. Ugyanakkor ez költségeket róna az államra, ugyanis a lakók igyekezhetnének kibújni a bejelentési kötelezettség alól, hogy elkerüljék az adófizetési kötelezettségüket. Így az államra a fokozott ellenőrzés feladata hárulna. A kutyákat minden évben kötelező beoltani veszettség ellen, az adó fizetését lehetne a védőoltás beadásának időpontjához kötni. Ugyanakkor, ha az adó olyan magas, melyet az állampolgárra jelentős terheket ró, akkor abban lesz érdekelt, hogy az adófizetést elkerülje, akár annak az árán is, hogy nem oltatja be kedvencét. Ezzel viszont az egész társadalmat veszélyeztetni közegészségügyi szempontokból. Fontos megjegyezni, hogy ilyen szélsőséges esetekben, amikor a fogyasztó teljesen az érzelmeire hagyatkozik, a normával történő szabályozás arra ösztönözheti, hogy eltitkolja a tulajdonában lévő kutyákat.

Ha eltekintünk a szélsőséges esetektől, és azt mondjuk, hogy a fogyasztó racionálisan dönt, az adó által okozott költségeket is figyelembe véve, akkor az adó megfelelő eszköz lehet annak elérésében, hogy mindenki annyi kutyát tartson, amennyit még megfelelően el tud látni.

Az adó a negatív externália internalizálásának is az egyik eszköze. Ha akkora adót sikerül kivetni a tartott állatok számára, mellyel az egyén határkölsége egybeesik a társadalmi határkölséggel, akkor optimális eredmény fog születni, az externáliát sikerül internalizálni, azaz a költségeit a fogyasztó számára is érezhetővé tenni [Stiglitz, (2000)]. A nehézség itt is a társadalmi határkölséggörbe meghatározása és az adó optimális összegének megítélése. Az is kérdéses, hogy az adót kutyánként ugyanakkora összegűre szabjuk-e meg, vagy progresszív módon, minél több kutyát tart valaki, annál

többet kelljen adóznia a kutyák után. A második eset jobban ösztönözné arra, hogy csak az tartson több kutyát, aki tényleg megfelelően el tudja őket látni.

Az adózásnak persze több problémája is van. Az egyik a már említett kormányzat kognitív korlátja a társadalmi határkölséggörbe és így az adó nagyságának megfelelő megállapításában. A másik, hogy az adó további költségekkel jár, a kivetés, beszedés és adminisztráció költsége, ezzel foglalkozó közalkalmazottak bére mind-mind az adó plusz költségei. Ráadásul az adózás holtteher elvesztését is okoz [Kertész, (2007)]. További kérdés, hogy havonta vagy évente kelljen adót fizetni, illetve éves adónál mikor szedjék be az adókat. Itt talán annyi könnyebbsége lehet az önkormányzatnak, hogy a kötelező oltások beadásához kapcsolják, így minden eb után megtörténik az adófizetés. Az adófizetésnek további hátránya, hogy a rendeletet alkotók szavazatokat veszíthetnek egy adó bevezetésével, míg ugyanis a norma bevezetésénél csak akkor kell az állampolgárnak fizetnie, ha a szabályozást megszegi, addig az adó esetében akkor is fizetésre kötelezik, ha betartja a rendelet előírásait.

Az adónak ugyanakkor előnyei is vannak, ha megfelelően határozzák meg az összegét, akkor sikerülhet az externáliát internalizálni. Itt megint csak a kutyákkal járó piszokra és szagokra gondolhatunk, ugyanis a kutyaugatás mértékét az adó nem fogja nagymértékben befolyásolni. Egy kutya is lehet olyan zavaró a környezetére, mint ugyanabban a lakásban három kutya lenne.

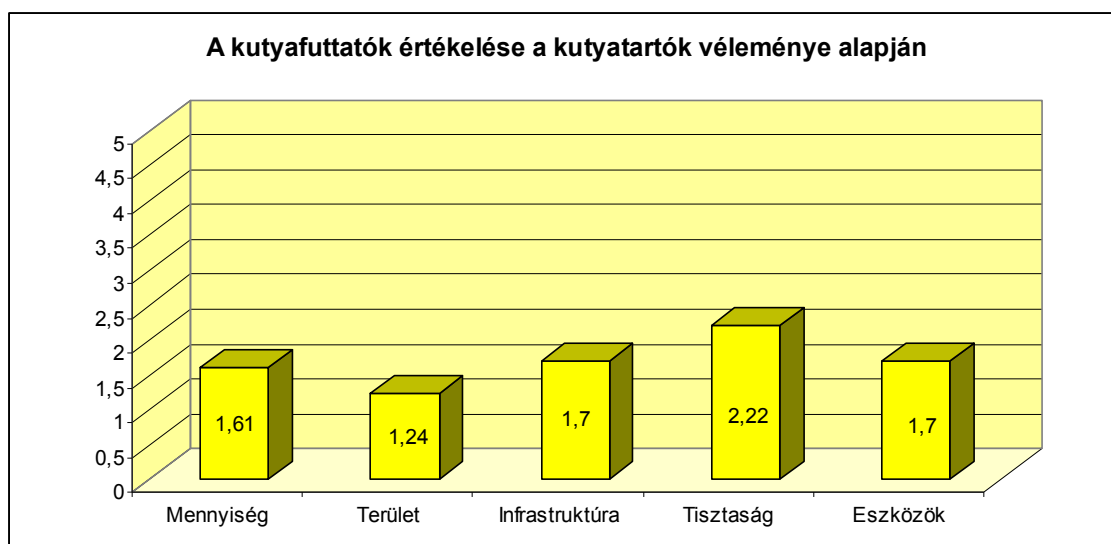
Ugyanakkor a kutyapiszok kapcsán megfelelő megoldás lehetne, mivel az adóból befolyó összegeket az önkormányzatok fordíthatnák az állatok által beszennyezett területek tisztán tartására. Bár a rendeletek előírják, hogy a gazda kötelessége összetakarítani a piszkot állata után, nagyon sokszor ez mégsem történik meg. Az adóból befolyt összegeket tehát lehetne a közterületek tisztán tartására, a kutyák által kikoptatott területek újrafüvesítésére vagy több kutya-futtató kialakítására fordítani. Azonban felléphet az a probléma is, hogy az állampolgárok még annyira sem takarítják fel a piszkot állatuk után, mint az adófizetés előtt, mivel úgy gondolhatják, hogy az adó befizetésével minden elvárhatót megtettek, és majd az önkormányzat gondoskodik a kutyapiszok feltakarításáról. Ezzel azonban akár még egy eredetnél is rosszabb állapotba kerülhetünk.

8.3. A közparkok korlátozott használata, avagy a szabad hozzáférésű javak problémáinak megoldása

8.3.1. Jelenlegi állapot

A kutyatartással kapcsolatosan megemlítettük a szabad hozzáférésű és a közös tulajdonú javak problémáját. A közös használatú jószágot így az optimálisnál nagyobb mértékben használják, ami hosszú távon a jószág túlhasználásához, pusztulásához vezethet.

A kutyatartással kapcsolatosan ez a probléma a rendelkezésre álló zöld területek szűkössége miatt merül föl. Ennek a problémának a megoldásaként a kerületi önkormányzatok szabályozhatják a park használatának jogát oly módon, hogy onnan a kutyákat kitiltják. A parkok helyett a kutyások a kijelölt kutyafuttatókat vehetik igénybe. Az előző fejezetekben láthattuk, hogy minél inkább közelítünk a belváros felé, annál gyakrabban fordul elő, hogy az összes közparkból kitiltják a kutyákat. A kijelölt kutyafuttatókat azonban nagyon sok esetben nem veszik igénybe a kutyások.

2. ábra: A kutyafuttatók értékelése a kutyatartók véleménye alapján. Saját készítésű ábra. Forrás: saját felmérés.

Az általam végzett kérdőíves felmérés arra is kereste a választ, hogy mennyire vannak megelégedve a kutyatartók a közfuttatók állapotával. A kérdőívben 1-5-ig terjedő skálán kellett értékelni a futtatókat, azok területe, mennyisége, tisztasága, infrastrukturális felszereltsége (pihenőhely, ivóvíz) és eszközökkel (pl. akadályok) való ellátottsága alapján. A kérdőíves felmérés eredményeit azonban fenntartásokkal kell kezelni, mivel a válaszadók közül többen minden szempontra a legkisebb értéket adták, ezért feltételezhetjük, hogy döntésük nem volt megfelelően átgondolt és racionális.

A 2. ábrából azonban látszik, hogy a kutyatartók a két legfontosabb problémának a területi és mennyiségi lehetőségeket tartják. Azaz kevés és kis területű futtatók állnak a gazdák rendelkezéseire. A megkérdezés alanyai leginkább a futtatók tisztaságával voltak megelégedve.

8.3.2. Létezhet-e piaci megoldás?

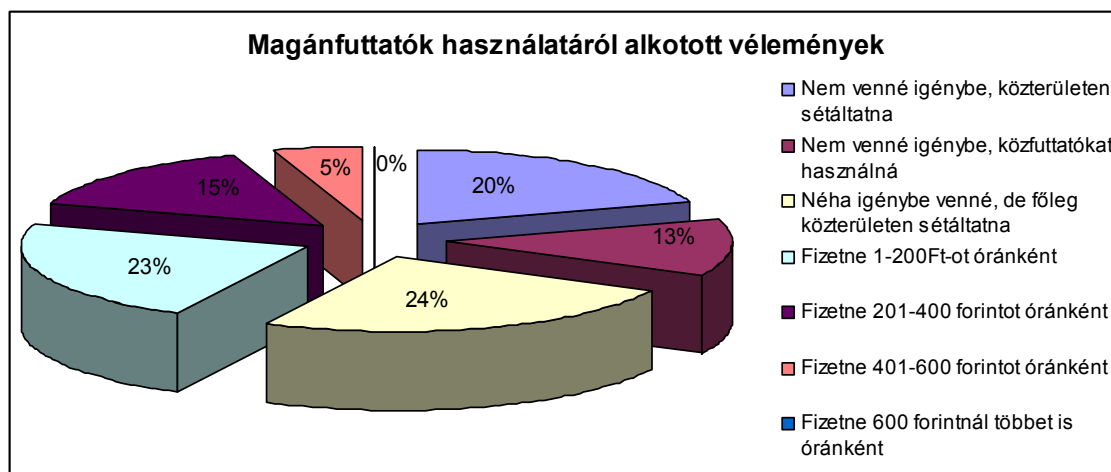
A lehetséges szabályozás végiggondolása során fel kell tennünk azt a kérdést, hogy szükségszerű-e, hogy az állam tart fenn közfuttatókat, nem volna-e hatékonyabb a piaci megoldás. A piaci megoldás esetében a futtatókat magáncégek biztosítanák a kutyások számára, akik a terület használatáért díjat fizetnének. Ez több módon is megvalósulhatna.

Az önkormányzat pályázatot írhatna ki a futtatók kialakítására, karbantartására és felügyeletére melyet az a cég nyerhetne meg, mely a legjobb pályázatot nyújtaná be. Itt viszont szembe kell néznünk egy problémával, ez pedig a lobby, melynek következtében nem biztos, hogy a leghatékonyabban működő cég nyerné meg a pályázatot, sokkal inkább az, aki erőteljesebben lobbyzna az önkormányzatnál. További probléma a nyertes cég és az önkormányzat közötti szerződés tartalma, mely a kutyafuttató működtetésével és fenntartásával kapcsolatos elvárásokat és kikötéseket szabná meg a nyertes cég számára. A kognitív korlátok és a szerződéskötés optimális költségei miatt az összes jövőbeli eshetőségre nem lehet a szerződésben kitérni, ami a jövőben egy-egy eset kapcsán vitákhoz, vagy akár pereskedéshez is vezethet az önkormányzat és a magáncég között.

A másik megoldás a magánfuttatók kialakítására az lehetne, ha az önkormányzat nem egy cégnek adná meg a jogot a kutyafuttatók működtetésére, hanem egyszerre többnek, így megteremtené a futtatókat üzemeltető cégek közötti verseny lehetőségét. A versengés hatására a cégek hatékonyság növelésre lennének ösztönözve, ami megjelenhetne a kutyafuttatók használatának alacsonyabb díjaiban vagy a futtatók magasabb színvonalában. A versengés biztosíthatná a kutyatartók számára, hogy a lehető legjobb minőségű szolgáltatást a lehető legkedvezőbb áron vehessenek igénybe. A kérdés természetesen már csak az, hogy a kutyatartók részéről lenne-e egy ilyen szolgáltatásra igény, hajlandóak lennének-e fizetni egy megfelelő színvonalú futtató használatáért, avagy továbbra is a közterületeket vennék igénybe. Természetesen a fenti állapot a jelenlegi ellenőrzések és büntetési tételek mellett érvényes. Ha az ellenőrzések gyakoribbak volnának, illetve súlyosabbak lennének a kiszabott büntetési tételek, akkor feltételezhető, hogy több állattartó választaná a magánfuttatókat. Azonban azt is végig

kell gondolni, hogy kizárható-e a kutyatartó teljesen a közparkok használatából, miközben ugyanúgy hozzájárulnak a közszolgáltatásokhoz, mint bármely más állampolgár. A méltányos és igazságos megoldás így valószínűleg az lenne, ha a közfuttatók egy része fennmaradna, így biztosítva a kutyatartóknak a közterületek használatának jogát. A közfuttatók mellett nagyobb számban lennének jelen magánfuttatók, melyek díjfizetésért cserébe magasabb színvonalú szolgáltatásokat nyújtanának azon kutyatartók számára, akik ezt a színvonalat igénylik.

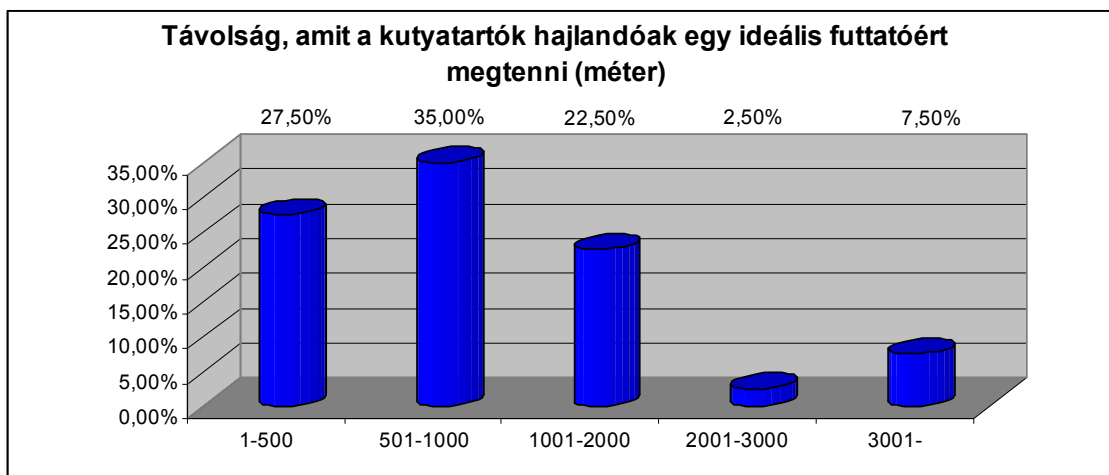
A kérdőívvel először arra kérdeztem rá, hogy ha megfelelő állapotú és számú kutyafuttatók állnának a gazdák rendelkezésére, akkor ezeket milyen mértékben vennék igénybe. A válaszadók 25%-a válaszolta azt, hogy ez esetben mindig ezeket vennék igénybe, 70% mondta, hogy gyakran használná ezeket a futtatókat, és csupán 5% vélekedett úgy, hogy ennek ellenére is közterületen sétáltatná és futtatná a kutyáját. A következő kérdésem arra vonatkozott, hogy ezért a gazdák hajlandóak lennének-e fizetni. A kérdésre kapott válaszokat a következő diagram szemlélteti.

3. ábra: Magánfuttatók használatáról alkotott vélemények. Saját készítésű ábra. Forrás: saját felmérés.

A 3. számú ábrából látható, hogy a kutyások több mint 42 %-a hajlandó lenne fizetni a megfelelő állapotú futtatók igénybevételéért. A legtöbben azonban az alsó értékhatárt jelölték meg, azaz maximum 200 forintot fizetnének óránként a használatért. Akad azonban kettő olyan válaszadó is, aki 401-600 forintot is hajlandó lenne fizetni egy megfelelően kialakított magánfuttató használatáért. A válaszadók ötöde azonban továbbra is közterületen sétáltatna, 13%-a választaná az alacsonyabb színvonalú közfuttatókat. 24% pedig a közfuttatókat és a magánfuttatókat is igénybe venné, de fizetési hajlandóságát nem nyilatkoztatta ki.

A felmérés során azt is megkérdeztem, hogy a gazdák mekkora távolságot lennének hajlandók megtenni, hogy ezeket a futtatókat igénybe vehessék. A 4. ábrából láthatjuk, hogy a kutyatartók 35 százaléka maximum 1000 métert hajlandó megtenni egy igényes futtató használata végett, de a válaszadók 22,5 százaléka akár 2000 métert is megtenne. A válaszadók közül 3-an nyilatkoztak úgy, hogy akár 3000 méternél is messzebb mennének a megfelelő futtatók igénybevételére.

4. ábra: A kutyatartók megoszlása az alapján, hogy mekkora távolságot hajlandóak megtenni egy általuk megfelelőnek ítélt futtatóért. Saját készítésű ábra. Forrás: saját felmérés.

A fenti ábrából azonban arra következtethetünk, hogy a magánfutatóknak Magyarországon igenis van realitásuk, mivel a kutyatartók nagy hányada hajlandó lenne fizetni a szolgáltatás igénybevételéért, és többségük nagyobb távolságot is megtenne azért, hogy élvezhesse az általa ideálisnak vélt futtató használatát.

8.3.3. Egyéb alternatívák

Természetesen a közös tulajdonú javak problémájának megoldására az önkormányzat más megoldást is választhat. A kutyafuttatók kialakítása térben különíti el a „kutyásokat” és „nem kutyásokat”. Hasonló elv alapján elgondolkozhatunk egy időbeli elkülönítésen is. Az önkormányzat meghatározhatná, hogy a kutyások mely időpontokban vehetnék igénybe a parkokat és tereket. Ez a megoldás azonban számos buktatót rejt magában. Az egyik, hogy az optimális megoldáshoz szükséges lenne egy előzetes felmérés, hogy melyik időszakokban vannak többen a kutyások a parkokban, és mikor szeretné jobban a többi, nem kutyás lakó élvezni a zöld területek használatát. Ez a felmérés plusz költségeket terhelne az önkormányzatokra. A szabályozás betartatása további ellenőrzési költségeket róna a kerületre. Továbbá ez a megoldás ugyan csökkentené azokat a negatív externális költségeket, melyek abból fakadnak, hogy egyszerre az optimálisnál többen, egymást zavarva használják a parkokat, de nem

enyhítene az ezek mellett megjelenő negatív externális költségeken. A kutyák futás közben ugyanúgy kitaposhatják a fűvet, gödröket áshatnak, és egyéb problémákat okozhatnak. Ez a park többi használójának hasznosságát ugyanúgy csökkentené. Az időbeli beosztásnál logikusnak tűnhet, hogy a kora reggeli és a késő délutáni illetve esti órákat a kutyásoknak tartanák fent. Ugyanakkor, ha az esti órákban megengedik a kutyásoknak a közparkok használatát, akkor a környéken lakók fognak negatív externális hatásokat elszenvedni, az ezzel járó zaj, kutyaugatás miatt. Ebből láthatjuk, hogy a parkok használatának időhöz való engedélyezése nagy valószínűséggel nem fog optimális állapotot eredményezni.

8.4. Szájkosár használatának szabályozása, avagy a preferenciák büntetése?

Ebben a részben a szájkosár használatának szabályozását vizsgáljuk meg kicsit részletesebben, különös tekintettel a fajtaspecifikus szabályozásra. Fajtaspecifikus szabályozás alatt értem ebben az esetben azt a szabályozási formát, ami a kutya fajtája alapján határozza meg, hogy kell-e közterületen szájkosarat viselnie, vagy nem.

A szájkosár használatának kötelezővé tétele minden bizonnyal mások szabadságának és biztonságának védelmére szolgál. Az eszköz használatával megelőzhetőek a harapások, elkerülhetőek az ebből származó egészségügyi és a perköltségek. Az állampolgárok nagyobb biztonságban érzik magukat, és így jólétük is növekszik. Logikus lenne azt gondolni, hogy nem kell a szájkosár használatát előírni, ugyanis azok a gazdák, akiknek támadó jellegű ebük van, mely a társadalom tagjaira veszélyt jelenthet, saját belátásuk alapján fogják alkalmazni a harapást gátló eszközt. Azonban erre sajnos gyakran nem kerül sor. Ennek lehet oka a gazdák korlátozott racionalitása, azaz nem tudják felmérni, hogy kutyájuk mekkora veszélyt jelent környezetére. Érzelmi alapon történő döntés, amikor sajnálják kutyájukat, és nem szeretnék bekorlátozni a szájkosár viselésével. További indok lehet, hogy annak valószínűsége, hogy egy esetleges harapást követően a gazdát kártérítés fizetésére kötelezik igen csekély, így inkább „kockáztat” és nem ad kutyájára szájkosarat. A szájkosár így tekinthető meritórikus jószágoknak is, melynek „fogyasztását” a kormányzat előírja a gazda számára. Meritórikus jószágoknak nevezzük azokat a jószágokat, melyek fogyasztását az állam előírja az érintettek számára, mivel azok még teljes információk tulajdonában is hozhatnak rossz döntéseket [Stiglitz (2000)]. Sajnos a kutyatartók között találhatunk olyan egyéneket is, akiknek kifejezetten tetszik kutyájuk agresszív viselkedése. Ez is indokolja a szájkosárhasználat előírását.

Budapest kerületei eltérő módon szabályozzák a szájkosár használatát. Vannak kerületek, melyek méret vagy testsúly alapján kötelezik a fajtákat a harapást gátló eszköz használatára. Találkozhatunk olyan rendeletekkel, melyek csak azt írják elő, hogy a támadó természetű ebekre kell ezeket alkalmazni, és van a harmadik csoport, ahol az állat fajtája szolgál a megkülönböztetés alapjául.

A szakdolgozatban már kitértünk a méreten és testsúlyon alapuló szabályozás nehézségeire és hiányosságaira. Bár egy nagyobb testű kutya komolyabb sérülést tud okozni, és ezért fokozottabb veszélyt jelenthet a társadalom számára, ennek alapján még nem állíthatjuk, hogy csak a nagyobb testű állatok veszélyesek, és a többi állat egyáltalán nem jelent veszélyt az állampolgárokra. A méreten alapuló szabályozásnál felmerülő első kérdés, hogy mi legyen az a határ, ami fölött már kell alkalmazni a szájkosarat. A IV. kerületben például ez 35cm-ben szabják meg. A 35 cm-nél egy centiméterrel alacsonyabb eb ugyanakkor még mindig hasonló veszélyt jelenthet a társadalom számára. Az ennél szintén egy centiméterrel alacsonyabb eb még mindig veszélyesnek mondható. Ezen logika alapján pedig nem tudunk egy olyan méretbeli határt szabni, ahol bizton állíthatjuk, hogy a kutya már nem veszélyes.

A testsúlyon alapuló szabályozással még több kifogással élhetünk. A kutya testsúlya ugyanis nem csak a fajtájától, hanem a táplálásától is függ. Így viszont akár ugyanarra az egyedre is változhatnak az előírások az évek során, holott természete ettől függetlenül nem változik.

Ebben a részben, ahogy azt már említettem, különösen a fajtaspecifikus előírásokra koncentrálnak. A rendeletek egymással való ellentmondásosságának elemzésekor már felhívtam a figyelmet arra, hogy eltérő kerületek, eltérő módon ítélik meg a fajtákat. Előfordul olyan eset is, ahol egy fajtának szájkosarat kell viselnie az egyik, de nem kell azt hordania a szomszédos kerületben. Olyan esetet is találhatunk, amikor ugyanannak a fajtának az eltérő szőrváltozatait máshogy szabályozzák. A fajtákhoz kapcsolódó szabályozás esetében át kell gondolni, hogy vajon mennyire racionális, és megalapozott a különböző fajták korlátozása. A rendelet alkotói ugyan kérhetnek tanácsot szakértőktől, de a rendeletben szigorúbban korlátozott fajták sorát saját élményeik, tapasztalataik és szubjektivitásuk is befolyásolhatja.

A külföldi szakirodalom részletesen foglalkozik a fajtaspecifikus szabályozással, különös tekintettel a veszélyes állatoknak minősített pitbull terrierre vonatkozó rendelkezésekkel. A szakdolgozatomnak nem tárgya a veszélyes állatokra vonatkozó szabályozások vizsgálata, de a rendeletek elemzése során így is támaszkodhatunk a külföldi forrásokra.

A fajtán alapuló szabályozás alapja, hogy egyes fajtákat a társadalomra nézve természetüknél fogva veszélyesebbnek ítélnék meg, mint a többi fajtát. Így a közbiztonság védelme érdekében rájuk szigorúbb előírások vonatkoznak. Ugyanakkor ezek a szabályozások két fontos tényezőt is figyelmen kívül hagynak. Az első ilyen tényező az állat gazdája. A kutyatulajdonosok közül ugyanis találhatunk olyanokat, akiknek az agresszív kutya egyfajta státusz szimbólumként, fegyverként szolgál. [Burstein, (2004)] Az ilyen személyek ellen a szabályozás nem nyújt védelmet, ugyanis mindig találnak olyan fajtát, amire nem vonatkoznak a szigorított szabályozások, így akár a szájkosár használatára való kötelezés, és elvadíthatják ezeket az állatokat is. A szabályozás tehát nem nyújt igazi védelmet, mert nem az okot, vagyis az agresszív kutyát preferáló gazdát változtatja meg, hanem a tünetet próbálja meg kezelni.

A másik indok, ami kétségbe vonja a szabályozás hatékonyságát az, hogy minden fajta egyedét egyformának kezel, holott az állatok is külön jellemmel rendelkeznek, és megfelelő kontrol és kézbentartás mellett nem jelentenek veszélyt a társadalomra. A kutyák csupán fajta alapján történő megkülönböztetése hasonló az emberek egyes csoportjainak negatív diszkriminációjához, ami a téves megítélésen és előítéleteken alapszik. [Burstein, (2004)] A kutyák mögött pedig mindig ott áll a gazda, akinek negatív megkülönböztetése a kutyáján keresztül megvalósul. Egyrészt a rá vonatkozó szigorúbb szabályozások, másrészt pedig a társadalom többi tagja általi negatív megítélésen keresztül.

A fajták alapján történő szabályozás több módon is támadható. Az egyik elutasító érv az, hogy a szabályozás nem fedi le az összes olyan fajtát, ami a társadalomra veszélyt jelenthet, ily módon ez a terület alulszabályozott. A másik érv ennek ellenkezője, azt állítja, hogy a szabályozás túl szigorú, ugyanis az adott fajta nem minden egyede veszélyes a társadalomra. A harmadik érv, mely a szabályozás hatékonyságát vonja kétségbe azon alapul, hogy az adott fajták keverékeire is vonatkoznak az előírások. Azt azonban megállapítani, hogy egy ismeretlen szülőktől származó egyed valójában milyen fajták keveréke igencsak nehéz és viták sorának teret engedő folyamat [ASPCA, (2003)].

A fajtaspecifikus szabályozás így nem jelent sem igazságos, sem pedig eredménnyel kecsegtető megoldást a problémára. A probléma megoldását sokkal inkább a felelősségteljes állattartásra való ösztönzés jelentené, mivel az állatok természetét nagyban befolyásolja a szocializációjuk és nevelésük, ami a gazdán múlik, valamint így kiszűrhetőek azok a polgárok, akik az agresszív kutyát státuszszimbólum gyanánt használják. A felelősségteljes állattartás elősegíthető olyan tanfolyamokkal, amelyek az

állattartó felelősségeire és kötelességeire, valamint az állat kézben tarthatóságára, kontrollálhatóságára helyezné a hangsúlyt. A tanfolyamokat elvégzett gazdák külön engedélyt, jogosítvány kaphatnának, ami felmentené őket a szigorúbb szabályozás alól. A másik megoldás, hogy az állattartót teljes mértékben felelőssé tesszük kutyájáért, és az általa okozott károkért. Ez megvalósulhat úgy, hogy a kutyaharapásért járó kártérítési összeg nagyságát többszörösére emelik. Ezt a módszert bevezették már Kanadában, melynek eredményeképpen a kutyaharapások száma 21 százalékkal csökkent. Ehhez a büntetési tételeket 250 dollárról 1500 dollárra kellett növelni [ASPCA, (2003)].

8.5. Közeledve a megoldás felé, a kutyások érdekképviselője, EBOVO, avagy a kiscsoport megszervezi önmagát

A korábbi fejezetekben a központi szabályozás irányából, azaz felülről lefelé haladva közelítettük meg a kutyatartás szabályozását. Ebben a részben megnézzük, hogy az alulról, azaz a kutyások felől érkező kezdeményezéseknek milyen racionalitásai és megvalósulási lehetőségei lehetnek.

A budapesti kutyások érdekeit az EB OVO, azaz a Felelősségteljes Kutyatartók Egyesülete képviseli. Az egyesület idén ünnepli első születésnapját, amiből láthatjuk, hogy egy fiatal szervezetről van szó. Magyarországon egyedülállónak tekinthető. Ez az első olyan szervezet, ami a magyar kutyásokat összefogva a kulturált kutyatartás feltételeinek megteremtését tűzi ki célul. A mai kutyatartók helyzetéről, a lehetőségekről és a jövőről az egyesület elnökével, Csonka Bertával beszélgettem.

Először azt szerettem volna megtudni, hogy miért alakult meg a szervezet, milyen célokat tűztek ki maguk elé, illetve milyen eredményeket értek el egy éves múltjuk alatt.

A szervezet megalapítását az ötödik kerületi kutyatartók kezdeményezték. 2009 szeptemberében többször figyelmeztették a Közterület Felügyelet munkatársai a kutyasétáltatókat a kerület ebrendeletének betartására, mely a zöld területekről a kutyafuttatók kivételével kitiltja a kutyákat, póráz használatára és 15kg fölött szájkosár viselésére kötelezi. A kerület kutyafuttatói ugyanakkor nem megfelelő állapotúak, az eredeti funkciójuk betöltésére gyakorlatilag nem alkalmasak, így az ötödik kerületi kutyások kutyafuttatásra alkalmas hely hiányában maradtak. A Szabadság téren ugyan ígérték kutyafuttatók kialakítását, de ennek megvalósítása várat magára. Az ötödik kerületi kutyások így összefogtak és levelet írtak Rogán Antal polgármesternek a problémával kapcsolatban. Így vette kezdetét a kutyások érdekképviselőjének megalakulása.

Hamar nyilvánvalóvá vált, hogy szükség lesz egy szervezeti forma kialakítására, mivel az önkormányzat magánszemélyekkel tárgyalásképtelen. Az egyesületi forma az, ami leginkább megfelelt a célnak, ugyanis az egyesületben a tagok több ember közös érdekéért járnak el. Az EB OVO közhasznú egyesület, azaz a köz érdekét szolgálja. Az egyesületek további formája a kiemelten közhasznú egyesület, ami már át is vesz az önkormányzattól bizonyos funkciókat. Az egyesület idén egy éves, egy év múlva már pályázatokat nyújthatnak be, két év múlva pedig már az adó 1%-ért is kampányolhatnak. Az egyesület 14 taggal alakult, jelenleg 60 fősre duzzadt, ugyanakkor nem a taglétszám növelése a fő cél. Az egyesület erejét sokkal inkább a megvalósított feladatokkal és tettekkel, mintsem a taglétszámmal szeretné növelni.

Az első fontos eredmény, amit az egyesületnek sikerült elérnie az, az önkormányzat és az egyesület között létrejött szóbeli megállapodás, melynek értelmében a Közterület Felügyelet alkalmazottai a kutyákat szabadon engedő, és a Szabadság téren futtató kutyásokat nem büntetik meg. A kutyások ezért cserébe vigyáznak a park tisztaságára, az ott lakó „nem kutyás” állampolgárok nyugalma, óvják környezetüket. Sajnos a megállapodásnak negatív következményei is lettek, ugyanis a parkban megjelenő „új kutyások”, akik nem hallottak a szóbeli megállapodásról, gyakran nem tartják be a felelős kutyatartás normáit, letörik az ágakat, vagy hagyják kutyáiknak, hogy gödröket ássanak. Nehéz ezen kutyások felkutatása és megfelelő tájékoztatása, de az egyesület keresi a megfelelő megoldást, sor került például tájékoztató anyagok kihelyezésére is.

További fontos eredménynek tekinthetők azok a rendezvények, melyek a nem kutyás, civil lakosságnak is szóltak. Ide sorolhatóak a Szabadság tér megtisztítását célzó egynapos programok (2011. április 2), vagy az EB OVO piknik (2010. szeptember 19.), mely egy egész napos rendezvény keretén belül próbálta felhívni a figyelmet a kulturált kutyatartás fontosságára, lehetőségeinek megteremtésére. A rendezvény jelentőségét mutatja, hogy mintegy 300-an vettek részt a rendezvényen, több mint 100 kutya volt a helyszínen, és a pikniket az ötödik kerület polgármestere, Rogán Antal nyitotta meg. A program keretein belül a lakosság megismerkedhetett az EB OVO szervezettel, kutyás bemutatókat nézhetett, illetve megtekinthetett egy kiállítást, óvodás gyerekek rajzaiból.

Sikerült azt is elérni, hogy kutyapiszok gyűjtő szemeteseket helyezzenek el a Szabadság tér mellett.

Arra a kérdésre, hogy mi az egyesület célja az egyesület bemutatkozó anyaga fogalmazza meg a választ: *„Célunk ezért egy olyan közösség létrehozása, amely felkészültségével, elkötelezettségével és nyitottságával a kutyatartók érdekeit védi.*

Képes a kutyatartás közösségi szabályozásának átalakítására, a felmerülő konfliktusok kezelésére, a fennálló előítéletek megváltoztatására. Célunk egy olyan szemléletmód kialakítása, amely elismeri a kutyák kiemelt társadalmi szerepét, ezért biztosítja jogszerű jelenlétüket minden olyan helyen, ahol mi emberek egyébként jelen lehetünk [EB OVO, (2010) 1. oldal]. Szerettem volna azt is megtudni, hogy mennyit változott a tárgyalóképesség az önkormányzattal az egyesületi forma megalakulása után, mennyire partner az önkormányzat és a nem kutyás lakóközösség.

A válasz meglepő volt. Az önkormányzat ugyanis, ahogy azt már említettük magánszemélyekkel nem tud tárgyalni, de üdvözölte az egyesületi forma megalakítását. Ezek után teljesen partnernek mutatkozott, és támogatja az egyesületet, ha az kész javaslatokat, terveket nyújt be valaminek a megvalósítására. Így például ingyen biztosították a területet az EB OVO piknik számára, rövid időn belül beszerezték és felszereltették a kutyapiszok gyűjtő szemeteseket a tér köré és egyéb kérések terén is partnernek bizonyulnak. Hasonló a hozzáállása a többi kerület önkormányzatának is. A XVI. kerületben a kutyatartók kérték az egyesület segítségét, mert magánszemélyként a tárgyalások kudarcba fulladtak. Az egyesület segítségével azonban hamarosan elindultak a tárgyalások a kutyatartók és az önkormányzat között.

A nem kutyás állampolgárok is nyitnak az EB OVO felé, részt vesznek a rendezvényeken, és nincsen konfliktusuk a kutyásokkal. A Szabadság téren kialakult állapot élő példája annak, hogy kutyások és nem kutyások élhetnek békésen egymás mellett.

Következő kérdésem a távlati célokra, tervekre vonatkozott. Arra, hogy hogyan képzelel el az EB OVO az ideális állapotot.

Az egyesület szeretné folytatni a megkezdett utat. Már több kerületből keresték meg őket, hogy segítsenek nekik. Ilyen volt a XIII. és a XVI. kerület. A szervezet szeretné, ha Budapesten, vagy akár az ország bármely pontján, ha kutyatartással kapcsolatos kérdés merül fel, akkor a városi közösség tudja, hogy az EB OVO-t kell keresnie. Az egyesület pedig megy, és segít. Nem lenne szerencsés, ha további hasonló célú szervezetek alakulnának, és egymással párhuzamosan működnének. Az egyesület már megvan, csak „használni kell”.

Az egyesület távlati célja, hogy a kulturált kutyatartás feltételei és lehetőségei megalakulhassanak Magyarországon. Budapesten közel 400000 kutya él. Berta elmondása alapján az ötödik kerületben minden 10-ik ember kutyatulajdonos, ha ezt kiegészítjük azzal, hogy az emberek többsége nem egyedül, hanem párkapcsolatban illetve családjával él, akkor a kutyások aránya 20-30 % közeli lehet ebben a belvárosi

kerületben. A kutyának számos pozitív hatása van, maga az elnök is elmondta, hogy amióta kutyát tart, több időt tölt a szabad levegőn, közösségbe jár, sok új barátta tett szert, velük rendszeresen találkoznak, kirándulni járnak. Teljesen más minőségű életet él. Ezek a pozitív hatások egy egyedül élő idős ember esetében megsokszorozódnak. De nagyon sokszor megtapasztalható, hogy rámosolyognak a „nem kutyások” is a kutyára az utcán, és már ettől az egy mosolytól jobb lesz a napjuk.

Ugyanakkor az elnök is azon a véleményen van, hogy az ember az első, és tiszteletben kell tartani azt, hogy vannak emberek, akik félnek a kutyáktól. A megoldás az lenne, ha kialakulhatna egy olyan állapot, ahol kutyás és nem kutyás békében megfér egymás mellett, mint itt a Szabadság téren. Ehhez a felelősségteljes kutyatartást kell támogatni, a gazda felelősségét hangsúlyozni, hiszen ő felel a kutyájáért, és ő köteles arra figyelni, hogy a kutyája senkiben és semmiben ne okozzon kárt. A mai szabályozás inkább tüneti kezelés, mintsem a probléma megszüntetése. Attól, hogy pórásra kötelezik a kutyákat, még ugyanúgy nem fogják utánuk a piszkot feltakarítani, áshatnak gödröket, vagy ijeszthetnek meg járókelőket. Az sem megoldás, hogy kollektíven az összes kutyást kitiltjuk a parkokból, azokat is, akik felelősségteljesen és kulturáltan tartják állatukat. Berta szerint a megoldás az lehetne, ha a kutyásoknak is lenne képviselője az önkormányzatoknál ugyanúgy, mint például a nagycsaládosoknak. Az adott helyzetre pedig együtt kell megoldást találni. A XIII. kerületben most készültek tervek a közparkok ideális felhasználásáról, melyeket tájépítész tervezett. Itt valóban megkérdezték a lakókat, hogy mire lenne szükségük, mit szeretnének. Elmondhatták igényeiket többek között a kisgyerekesek és a kutyások is. A parkokra pedig ennek megfelelően készítettek terveket. A közparkoknak ugyanis több funkciót kell betölteniük, és használatuk akkor lehet eredményes, ha ezeket a funkciókat egyszerre a lehető legjobb módon töltik be. Nem az a megoldás, hogy futtatókat alakítanak ki, és a többi helyről pedig kitiltják a kutyásokat. Berta szerint a megoldás inkább az, hogy elérjük azt a szintet, hogy a kutyások bárhova bemehessenek, ahova kutya nélkül is mehetnének. Vagy ha ez nem is valósulhat meg, az intézmény maga dönthesse el, hogy beengedi-e az ebeket, vagy sem, és ezt egyértelműen tüntessék fel a bejáraton. Magyarországon rengeteg külföldi él, aki azért vesz itt kutyát, mert itt el lehet engedni, a külföldi szigorúan betartatott szabályozásokkal szemben. Véleménye alapján erre lehetne építeni.

Az interjú is azt igazolja, hogy a jelenleg érvényben lévő szabályozások nem a legmegfelelőbb megoldást kínálják a kutyatartással kapcsolatban felmerülő problémákra. Láthattuk, hogy Budapest egy belső kerületében kialakulhat egy olyan

állapot, ahol annak ellenére, hogy sem a póráz sem a szájkosár használata nem kötelező, kutyások és nem kutyások képesek egymás mellett békésen és egyetértésben, konfliktusoktól mentesen élni.

9. Megoldási javaslat

A szakdolgozat során végigjártuk a kutyatartással kapcsolatos problémákat, megnéztük a jelenlegi szabályozást, és vizsgáltuk ezek hatásait. Azt mondhatjuk, hogy a szabályozás jelenlegi formája nem nyújt hatékony és eredményes megoldást a problémák kezelésére. A kutyák számának korlátozása nem csökkenti a zajsztintet, nem oldja meg a kutyapiszok problémáját, ahogy a póráz és szájkosárhasználatra való kötelezés sem megfelelő megoldás. Egy esetleges adó bevezetése ráfordításokat róna az önkormányzatra, ugyanakkor még ellentétes hatást is kiválthatna, a kutyatartók kutyájuk iránt érzett felelősségük csökkenhetne, mivel úgy érezhetnék, hogy az adó befizetésével már mindent megtettek. Ráadásul a rendeletek betartatásával kapcsolatban is merülnek fel hiányosságok. Ebben a fejezetben arra keressük a választ, hogy milyen megoldás vihetne bennünket a legközelebb a társadalmi optimumhoz. Ehhez több lehetőséget fogunk megvizsgálni. A szabályozások szigorítását, a Svájcban bevezetett engedély lehetőségét, a „canin good citizenship” program lehetőségeit, és az EB OVO által megkezdett út folytatását.

9.1. Szabályozás szigorítása

A kialakult helyzetre adott válasz egyike lehetne a szabályozások további szigorítása, illetve az ezek megszegéséért járó büntetési tételek növelése. Az adott kérdésben az egyik internetes portál által készített online felmérés szolgálhat támaszul. A következő kérdést tette fel az online szavazóknak: „Ön szigorítaná a kutyatartás szabályait?”. A válaszadók 4.25%-a vélte úgy, hogy szükségtelen korlátozni a kutyások jogait. 12.73%-a vélekedett úgy, hogy bizonyos fajták esetében szigorításra van szükség. 83,04% pedig szigorú szabályok bevezetését tartaná szükségesnek [Beol, (2010)]. Ennek alapján azt a következtetést vonhatnánk le, hogy a polgárok (legalábbis azok, akik a szavazáson részt vettek) nem tartják megfelelőnek a jelenlegi állapotot, és további szigorításokban látják a megoldást.

Az általam végzett kérdőíves felmérésből kiderült, hogy a kutyatartók többsége nem tarja be az előírt rendelkezéseket. Az alábbi táblázat azt mutatja, hogy milyen gyakran volt konfliktusa az állat gazdájának szomszédjaival illetve a járókelőkkel akkor, ha betartotta a rendelkezéseket, és akkor, ha nem.

Fontos azonban megjegyezni, hogy a kérdőíves felmérés olyan gazdák körében született, akik mind kutyaiskolába járnak kedvencükkel, és betartják a felelős és kulturált ebtartás normáit.

	Szomszédal		Járókelővel	
	rendeletet előírásait nem tartotta be	rendelet előírásait betartotta	rendelet előírásait nem tartotta be	rendelet előírásait betartotta
Soha	35	30	21	20
Ritkán	4	6	17	17
Gyakran	1	1	2	1

4 táblázat: Ebtartásból fakadó konfliktusok. Saját készítésű táblázat. Forrás: saját felmérés.

A 4. táblázatból látható, hogy annak ellenére, hogy a kutyatartók nem tartják be a rendeletek előírásait, csak ritkán akad problémájuk a szomszédjaikkal. Egyetlen kutyatartó jelölte meg azt, hogy gyakran vannak konfliktusai a szomszédal, ugyanakkor ezen nem változtat az sem, ha betartja a rendeletet. A járókelővel már gyakrabban akadnak az ebtartóknak problémái, ugyanakkor itt is azt láthatjuk, hogy nincs jelentősebb különbség a között, hogy betartják a rendeleteket vagy sem. Így viszont megkérdőjelezhető az az állítás, miszerint a szabályozások szigorítására lenne szükség, mivel a problémák gyakoriságát a rendeletek betartása avagy figyelmen kívül hagyása most sem befolyásolja meghatározó mértékben.

9.2. Kutyajogosítvány, avagy a svájci példa:

A kutyatartással kapcsolatosan felmerülő problémáknál a kutyatartók felelőssége letagadhatatlan. A probléma sokszor onnan származik, hogy a gazda nincs tisztában a kutya igényeivel, az állat nevelésének és tartásának helyes módjával. Ezt megelőzendő vezették be Svájcban a „kutyajogosítvány” intézményét. Svájcban csak az tarthat kutyát, aki rendelkezik a megfelelő, ehhez szükséges képzettséggel. Ehhez egy tanfolyamon kötelező részt venni, ahol a leendő gazdik megtanulhatják a kutyatartás helyes módját, megismerhetik a kutyák alapvető igényeit. Kutyát csak az vásárolhat, aki ilyen engedéllyel rendelkezik, és a jogosítványt az állattartó kutyasétáltatás közben köteles magánál hordani, valamint ezt évenként megújítani [Kutya-jogsi, (2009), <http://farm.hu/Kifuto-Magazin-Kutya-jogsi-157>,], [Agloinfo, Geneva, (2011)].

A kutyákat a közterületeken póráz használatára kötelezik, ugyanakkor több intézménybe is bevihetőek. Kutyát csak oda nem lehet bevinni, ahol ezt tábla tiltja, valamint élelmiszerüzletekbe, postára és közintézményekbe.

A jogosítványnak számtalan pozitívuma van. Mivel a kutya megvásárlása előtt részt kell venni egy több napos tanfolyamon, amiért díjat is kell fizetni, ezáltal csak az vesz kutyát, aki ténylegesen hajlandó energiát és pénzt szánni az állatra. Így elkerülhetőek a felelőtlen kutyavásárlásból fakadó problémák, valamint azok, melyek az

állattartók kognitív korlátozottságából fakadnak. A tanfolyam során felkészítik az állat tulajdonosait a kulturált és felelősségteljes állattartás normáira, az engedély és tanfolyam díjaiból pedig az állam számára bevételek is származnak.

9.3. „Canine good citizenship”

A gazdaképzés fontosságát bizonyítja az Amerikai Kennel Klub által kidolgozott „Canine Good Citizenship” program is. A programot 1989-ben vezették be. A cím megszerzését szolgáló vizsgát megelőzően egy nyilatkozatra van szükség, melyben a gazda megfogadja, hogy gondoskodni fog állatáról, kielégíti fizikai és szellemi szükségleteit, valamint ügyel környezetére tisztaságára és feltakarítja kutyája utána a piszkot. Biztosítja, hogy másokat kutyája ne zavarjon. A nyilatkozat aláírása után van lehetőség a vizsga letételére, melyben kutya és gazdája bizonyítja, hogy készen állnak a kulturált kutyatartás normáinak megfelelően részt venni a városi életben [American Kennel Club, (2011)].

A vizsga 10 feladatból áll, melyek közül néhány:

- találkozás idegennel,
- találkozás más kutyákkal,
- behívás tesztelése,
- séta laza pórázon.

Amennyiben a páros sikeresen teljesíti a vizsgát, oklevélben részesül, valamint egy olyan bilétában, mely az állat nyakörvén hirdeti, hogy a kutya jól nevelt, és problémamentes. Bár a programot sikeresen teljesítő kutya-gazda páros nem képez kivételt a szabályozás alól, ennek ellenére a program nagyon népszerű, ezt mutatja az is, hogy egyre több ország igyekszik hazájában bevezetni [American Kennel Club, (2011)].

9.4. A magyar helyzetre vonatkozó javaslat

Ahogy az a fenti példákban kiderült, tőlünk nyugatra, az államok már felismerték a gazdák felelősségét a kutyatartással kapcsolatos problémák terén, és a megfelelő képzésben, mintsem a rendeletek szigorításában látják a helyzet megoldását.

A rendeletek szigorítása nem oldja meg a valós problémát, maximum tüneti kezelésre szolgál. Gondoljunk csak egy agresszív kutyára, akit az előírásoknak megfelelően szájkosárban sétáltatnak. A kutya a szájkosárban őrjöngve is félelmet kelthet a lakosokban. Mindemellett, ha a gazda betartja a pórázhasználatra vonatkozó szabályozást is, és maximum 2 méteres pórázon sétáltatja a kutyáját, még így is veszélyes lehet környezetére nézve. Könnyen felboríthatja a járókelőket, ami egy kisgyerek esetében komolyabb sérüléseket is okozhat. Ezek a rendelkezések csupán

tüneti megoldások, a problémát nem szüntetik meg. Magyarországon több kutyaiskola, köztük a Népszigeti és Őrmezői Kutyaiskola is ajánl terápiás foglalkozásokat problémás, azaz túl félős, vagy emberre/kutyára agresszív ebeknek. A terápiás foglalkozások eredményeképpen a kutya ismét normális kutyaként fog viselkedni, környezetére nem fog veszélyt jelenteni.⁴

Az EB OVO-val foglalkozó fejezetben láthattuk, hogy a belvárosban, a Szabadság téren már megvalósult kutyások és „nem kutyások” békés együttélése. A Közterület Felügyelet munkatársai nem büntetik az itt szabadon engedett kutyák tulajdonosait, azaz a rendelet előírásait ezen a területen büntetlenül hagyhatják figyelmen kívül a gazdik. A rendelet be nem tartásából mégsem származik probléma, az ötödik kerületi lakóknak nincsenek konfliktusai a nem kutyás lakókkal. Az egyesület elnöke az önkormányzatokkal való együttműködésben látja a megoldást, valamint abban, hogy a kutyásoknak is legyen közös képviselője, mivel a városlakók nagy százaléka tartozik ebbe a csoportba.

A XIII. kerületben már elindult egy kezdeményezés, melynek célja a közparkok optimális kihasználását célozza. Itt valóban a lakók megkérdezésével születtek tervek a közparkok átalakítására.

Azt tapasztalhatjuk, hogy a probléma megoldására irányuló kezdeményezések már megtörténtek, és valójában a kulturált kutyatartás normáinak megfelelő állattartás megvalósítása lehet a cél. Azt is meg kell azonban jegyeznünk, ahogy az, az EB OVO-val foglalkozó fejezetből kiderült, hogy néhány állampolgár nem tud, vagy nem is akar ezeknek a normáknak megfelelően viselkedni. Hiába a szóbeli megállapodás és az önkormányzati kedvezmény a Szabadság téren, egyes kutyások nem tartják be a rájuk vonatkozó elvárásokat, nem szedik fel kutyájuk után a szemetet, letörik a faágakat, és esetenként zavarják a lakókat.

A jelenlegi helyzet tehát mindenképpen komplex megoldást igényel. Egyfelől szükség van a kulturált kutyatartás lehetőségeinek megteremtésére a kutyások bevonásával, másrészt pedig szükséges a kutyatulajdonosi felelősségvállalás növelése.

Lehetséges megoldás lehetne a svájci és amerikai minta egyfajta ötvözeteként kialakított rendszer. Ennek keretében ki kellene alakítani egy elméleti és gyakorlati részből álló tanfolyami rendszert, mely mind a kutyát, mind pedig gazdáját felkészíti a városban való kulturált ebtartásra. Az elméleti tanfolyam a svájci kutyajogostvány megszerzéséhez szükséges elméleti tudnivalókra épülne, így a gazda megismerkedne a kutyák igényeivel, a városi kutyatartás normáival, a felmerülő problémák helyes

⁴Forrás: www.kutyasuli.hu

kezelésével. A gyakorlati rész az adott kutya-gazda párost készítené fel a városi életre, hasonlóan az Amerikai Kennel Klub által kialakított rendszerhez. A tanfolyam és maga az ezt záró sikeres vizsga bizonyítaná, hogy a kutya és gazdája kész a kulturált városi életre. A tanfolyamot és sikeres vizsgát végzett ebek bilétát, a gazdák pedig igazolást kaphatnának, melyet kutyasétáltatás közben maguknál kellene tartaniuk. A sikeres vizsgával rendelkező kutyásokra pedig enyhébb szabályozást lehetne bevezetni, így eltörölni a kötelező szájkosár használatot, és szabadabb pórázhasználatot engedélyezni számukra. Mivel elsajátítottak egy elméleti és egy gyakorlati anyagot is, így a közterületeket is nagyobb mértékben vehetnék igénybe, mint a vizsgával nem rendelkező társaik. Mindezek mellett folytatódhatna az V. és XIII. kerületben elindult kezdeményezés, egyfelől a közterek olyan módon történő ki- és átalakítása, mely a társadalmi csoportok mindegyikének kielégítenék az igényeit, és a lehető legmagasabb jóléti szintet eredményeznék társadalmi szinten. Ehhez természetesen szükséges az előzetes lakossági felmérés, ahogy ez a XIII. kerületben meg is történt. Másfelől a lakók tolerancia szintjének növelése, a kulturált kutyatartás elfogadtatása, a békés együttélés kialakítása és fenntartása, ahogy ez az V. kerületben a Szabadság téren megvalósult.

Az így kialakított rendszerbe ugyanakkor szükséges beépíteni még egy elemet, ez pedig a nem a normáknak megfelelően viselkedő, avagy a vizsgával nem rendelkező, de mégis az enyhébb szabályoknak megfelelően viselkedő gazdák szigorú, a mostaninál jóval nagyobb mértékű büntetése. A korábbi fejezetekből, és a külföldi szakirodalomból is egyértelműen kiderül, hogy a kutyatartóknak jelentős a felelősségük az egyes problémákat illetően. Ha a kutyatartó felelősségteljes és odafigyel a környezetére, nem engedi a kutyájának, hogy mások nyugalmaát megzavarja, felszedi a kutyapiszkot, óvja környezetét, és kutyáját megfelelően képz, akkor problémamentesen élhet együtt a társadalom többi tagjával. A problémát és így a konfliktusokat azok a gazdák okozzák, akik ennek nem felelnek meg, és így nem csak magukra, hanem a kutyás közösség egészére haragítják a „nem kutyásokat”.

Az így kialakított megoldásnak több pozitívuma is van. Egyrészt azok a felelős állampolgárok, akik megfelelően tartják a kutyájukat, nagyobb szabadságot kaphatnának, ám így sem zavarnák a lakókat. Ez a gyakorlatban tulajdonképpen már létezik, mivel a kulturált kutyatartók zöme a rendeletek előírásai ellenére szabadon engedi állatát, vagy nem rak rá szájkosarat, azonban a kérdőíves felmérésből kiderült, hogy ennek ellenére nincsenek, vagy csak alig vannak konfliktusaik a lakossággal. A kulturált kutyatartók hasznossága növekedne, mivel nem kellene attól tartaniuk, hogy megbüntetik őket. Sőt a biléta mindenkinek „hirdetné” hogy felelős gazdiról van szó.

A tanfolyami és vizsgarendszer újabb munkahelyeket és anyagi erőforrásokat jelenthetne az önkormányzatok számára. A megemelt büntetési tételekből befolyó összegek is újabb bevételi források lehetnének, melyeket a közparkok átalakítására és gondozására lehetne fordítani.

A rendszer továbbá hordoz magában ösztönző erőt. A biléta és az oklevél a bizonyítéka annak, hogy a kutya-gazda páros a kulturált kutyatartás normáinak megfelel, sikeres vizsgát tett. Ez az állat tulajdonosát mindenképpen büszkeséggel tölti el és ez által hasznosságát növeli. A többi kutyatartó is nagy valószínűséggel szeretne egy ilyen közösség tagja lenni, ami arra ösztönözné őket, hogy részt vegyenek a tanfolyamon és a vizsgán.

A korábbi fajtára vagy a kutya méretére koncentrálnó negatív megkülönböztetést alkalmazó rendszert felváltaná egy új, pozitív megkülönböztetésre épülő. Mivel a vizsgát nem tevő gazdákra nem szigorúbb, hanem a korábbi szabályok vonatkoznának, ezért nem mondhatjuk azt, hogy a helyzetük romlott. Ugyanakkor a jó magatartás jutalma, a pozitív megkülönböztetés és nagyobb szabadság a vizsgát tevő gazdákra egyértelmű, rájuk enyhébb szabályok vonatkoznának.

A szigorúbb büntetési tételek próbálják elejét venni a potyautas magatartásnak, azaz annak, hogy a vizsgával nem rendelkező gazdák is élvezzék a vizsgával rendelkező gazdák számára tett enyhítéseket. A büntetések súlyosbítása azt is célozza, hogy a morális kockázatot csökkentse, azaz azt, hogy a kutyatartó a vizsga letétele után ugyanúgy nem figyel a kutyájára. A rendszerbe egy olyan elem is beépülhetne, hogy a büntetésekről nyilvántartást vezetnek, és meghatározott számú büntetés után a gazdától megvonják az igazolást, és visszaminősítik normál kutyatartónak. Ezek után az egész tanfolyamot meg kellene ismételniük.

Mint minden intézkedésnek, természetesen ennek a rendszernek is lehetnek nehézségei, problémái.

A tanfolyami és a vizsgáztatási rendszer kialakítása nem könnyű feladat. Ráadásul akár lobbytevékenység is megjelenhet arra vonatkozóan, hogy mik legyenek az elvárások, vagy melyik szervezet bonyolíthassa le a tanfolyamot és a vizsgát.

A nagyobb büntetési tételek kiszabása mellé a rendszeresebb ellenőrzés is szükséges, így növekedne a Közterület Felügyelet erre fordított energiája, ami más feladatoktól vonná el az energiát, avagy újabb munkatársak felvételét és így költségnövekedést jelentene.

Az rendszer bevezetését követően bonyolultabb lehetne az ellenőrzés, mivel azt is vizsgálni kell, hogy a kutyatartó melyik csoportba tartozik. Emellett az

önkormányzatoknak ki kellene dolgozniuk a vizsgálóval rendelkező kutyatartókra vonatkozó szabályozást is.

A rendszer pontos kialakításáról, bevezetésének módjáról és lehetőségeiről, pozitív negatív hatásairól természetesen ennél jóval többet lehetne elmélkedni, sajnos a szakdolgozat terjedelmére vonatkozó előírások ennek korlátot szabnak. Az azonban elmondható, hogy a rendszernek negatívumai mellett számos pozitívuma van, a probléma lényegére, azaz a gazdára, és annak felelősségére fókuszál, és így hatékony megoldást adhat a kutyatartás hatékony és igazságos szabályozására.

10. Vezetői összefoglaló

Szakedolgozatomban a fővárosi kutyatartást elemeztem elsősorban közgazdasági szempontok alapján. A budapesti kutyák számának gyors növekedése és a kutyatartás minőségbeli változása egy új, racionális, átgondolt és érvekkel alátámasztott szabályozás bevezetését kívánja.

A kutya és a vele eltöltött idő tekinthető egy jószág fogyasztásának. Ezt a fogyasztást igyekeznek optimalizálni a gazdák. Természetesen itt is megjelennek olyan hatékony állapot kialakulását nehezítő tényezők, mint a gazdák érzelmi alapon történő döntése és korlátozott racionalitásuk.

Bemutattam, hogy a kutyatartás szabályozását a hatékonyság, a biztonság, a szabadság és a méltányosság értékeinek érvényre juttatása teszi szükségessé. Különösen fontos az externália problémájának és a közparkok használata során felmerülő közös használatú javak problémájának erőteljes mérséklése.

Rávilágítottam arra, hogy a hatályos törvények alapján a tulajdonjog korlátozható abban az esetben, ha ennek hiányában a közérdek sérül. Az állam tehát jogosan szab határokat a kutyatartóknak az ebek tartásában.

Ezek után megvizsgáltam a jelenleg érvényes kerületi szabályozásokat. Megállapítottam, hogy azok nem egységesek, sőt jelentős eltéréseket találtam a kerületek között. A szabályok szigorúságának mértékét ugyanakkor magyarázhatja a kerületek városszerkezeti elhelyezkedése, a belvárosi kerületek szabályozása általában szigorúbb, mint a többi kerületé. A népsűrűség és a szabályozások szigorúsága között nem találtam összefüggést.

Felvettem az egységes, központi szabályozás lehetőségét. Ennek előnyei mellett hátrányai és nehézségei is lennének, és leginkább az önkormányzatok tiltakozhatnának a megvalósítás ellen.

Vizsgáltam a jelenleg érvényben lévő szabályozási formák sikerességét, pozitívumait és hátrányait. Megállapítottam, hogy Magyarországon a segítő kutyákra vonatkozó szabályozások még mindig megtalálhatóak egyes kerületek rendeleteiben, holott már létezik központi szabályozás. Ráadásul a kerületi rendelkezések általában ellentmondásban állnak a központival, így a fogyatékkal élő állampolgárok számos indokolatlan nehézségbe ütköznek. Erre megoldást jelenthetne, ha a kerületi szabályozásokból ezeket a részeket kivennék, a központi szabályozás előírásait pedig fokozottabban ismertetnék a polgárokkal.

Megvizsgáltam az egy gazda által tartható ebek számának korlátozását, vagyis az ily módon előírt normának a problémakezelő eredményességét. Valójában sem a norma, sem az adó nem tudja hatékonyan kezelni a kutyatartásból fakadó negatív externális vagy akár közegészségügyi és közbiztonsági problémákat.

A szabad hozzáférésű javak problémájának megoldásaként, valamint a kutyások és nem kutyások közti konfliktusok kezelésére a jelenlegi szabályozás a parkokból való kitiltást és a kutyafuttatók kialakítását ajánlja fel, ugyanakkor a jelenlegi kutyafuttatók zöme nem alkalmas eredeti funkciójuk betöltésére. A kutyatulajdonosok többsége még fizetni is hajlandó lenne megfelelő futtatók igénybevételéért, tehát akár magánfuttatókkal is lehetne pótolni ezt a hiányt.

Vizsgáltam a szájkosárhasználatra vonatkozó előírásokat is. Sem a kutya méretén sem pedig a fajtáján alapuló előírások nem vezetnek eredményre. A kutyák egyéni jellemmel rendelkeznek és a kutyatámadások esetében a gazdák felelőssége az elsődleges. Így inkább a kutyák képzésére és a gazdák felelősségének növelésére volna szükség.

Az EB OVO-val foglalkozó fejezetből kiderül, hogy a közelmúltban alulról is elindult egy kezdeményezés, mely a jelenlegi szabályozás átalakítását, és egy, a kutyások és nem kutyások számára is ideális megoldás kialakítását tekinti céljának.

Kidolgoztam egy megoldási javaslatot, mely épít a külföldi szakirodalomra, miszerint a kutyatartással kapcsolatban a gazdák felelőssége minden másnál legfontosabb. Szintén felhasználtam a már külföldön ismert „dog good citizenship” program eredményeit, és támaszkodtam saját kérdőíves felmérésem eredményeire is. Ezek alapján az ideális megoldás egy kutya-gazda tanfolyam és vizsgarendszer kialakítása lenne, mely nem kötelező minden kutyás számára. A vizsgát letévők viszont kedvezményeket kaphatnának, és rájuk enyhébb szabályozás vonatkozna. A vizsgával nem rendelkezőkre vonatkoznának a korábbi, már érvényben lévő szabályok. A jogosítvány bevezetését pedig kiegészítené a büntetési tételek jelentősebb emelése és a gyakoribb ellenőrzések. Így lehetne kezelni a kutyatartással kapcsolatos problémák legmeghatározóbb tényezőjét, a gazda felelősségét. A javaslat részletes kidolgozása pedig akár egy későbbi dolgozat témáját is jelentheti.

11. Konklúzió

Szakedolgozatomban a fővárosi kutyatartás szabályozását elemeztem közgazdasági szempontok alapján. Elemzésemben a következő következtetésekre jutottam.

A szabályozás létét nem lehet megkérdőjelezni. A kutyatartás során több olyan probléma is megjelenik, mely az állam közbeavatkozását igényli. A problémák mellett az állam az alapvető társadalmi értékek biztosítása érdekében is szabályoz.

A szabályozás egyik problémája, hogy a főváros önkormányzatai kerületenként eltérő rendelkezéseket hoztak. Az is előfordul, hogy az egyes kerületek rendeletei egymásnak ellentmondanak. Mivel a kutyások egy séta alkalmával akár több kerületet is érintenek, ezért célszerű lenne a rendeletek tartalmát és szigorúságát egymással összehangolni. Ugyanakkor Budapest kerületeinek heterogenitása a centralizált, egységes szabályozás ellen szól.

Azt is láthattuk, hogy az érvényben lévő szabályozások az ellenőrzések és büntetések jelenlegi állapota mellett nem jelentenek eredményes megoldást a felmerülő problémákra. A dolgozattól az is kiderül, hogy az állattartók nagy része nem tartja be a rájuk vonatkozó előírásokat. Tehetik mindezt azért, mert a jogellenes magatartás büntetésére csak igen kis mértékben kerül sor. Ugyanakkor azt is láthattuk, hogy a felelősségteljes kutyatartóknak csak ritkán vagy egyáltalán nem voltak problémáik a járókelőkkel amiatt, hogy nem a rendeletben előírtaknak megfelelően jártak el.

Az is megállapítható, hogy az önkormányzatok nem zárkóznak el a kutyások javaslataitól, nyitottak egy új, mindenkinek megfelelő állapot kialakítására. Ezt példázza az V. kerületben megvalósult állapot, ahol megvalósult a kutyások és „nem kutyások” békés együtt élése, annak ellenére, hogy a rendeletek bizonyos előírásait nem tartják be az állattartók.

Ebből látható, hogy a társadalom, és maga a szabályozó intézmény is készen állhat egy új, minden társadalmi csoportnak megfelelő szabályozás kialakítására.

A külföldi szakirodalmakból kiderül, hogy a szabályozások megalkotásánál külön hangsúlyt kell helyezni az állattartó felelősségének tudatosítására.

A jelenlegi helyzetben megoldás lehet egy olyan szabályozási rendszer bevezetése, ahol egyrészt növelik az állattartók felelősségét, mely a gyakoribb, és szigorúbb ellenőrzések révén valósulhatna meg. Másrészt viszont a felelősségteljes állattartók vizsgával bizonyíthatnák rátermettségüket, és így enyhébb szabályozásnak lennének kitéve.

Irodalomjegyzék

Anonymus 1 (1994): *Kutyatartási anomáliák Budapesten: ebek harmincadján.*

Szerkesztőségi cikk. *Heti Világgazdaság*, 45. szám. 108-114. oldal.

Anonymus 2. (1994): *Fővárosi kutyaszabályok.* Szerkesztőségi cikk. *Heti*

Világgazdaság, 45. szám. 113. oldal.

IV/1959. törvény a Polgári Törvénykönyvről

IV/1978. törvény a Büntető Törvénykönyvről

27/2004. alkotmánybírósági határozat

27/2009. SZMM rendelet a segítő kutya kikézésnek, vizsgáztatásának és alkalmazhatóságának szabályairól

XXVIII/1998. törvény az állatok védelméről és kíméletéről

28/2004. alkotmánybírósági határozat

97/2005. OGY határozat az Országos Területfejlesztési Konceptióról

CXIV/1993. állattenyésztésről szóló törvény

CXLV/2009. törvény az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény módosításáról

634/H/2003. alkotmánybírósági határozat

Agloinfo Geneva (2011): *Essential Animal Information for Pets in Geneva, Switzerland.*

Internetes forrás. Letöltés dátuma: 2011.02.28.

<http://geneva.angloinfo.com/countries/switzerland/animals.asp>

American Kennel Club (2005): *Opposing Breed-Specific Legislation; Strategies for Dealing With Lawmakers, The Public, and The Media.* Internetes forrás. Letöltés dátuma: 2011.03.24.

http://www.akc.org/enewsletter/taking_command/2005/july/Talking_Points.cfm

American Kennel Club (2011): *Canine Good Citizen Program.* Internetes forrás.

Letöltés dátuma: 2011.03.10. <http://www.akc.org/events/cgc/program.cfm>

- American Society for the Prevention of Cruelty to Animals (ASPCA) (2003): *Are Breed – Specific Laws Effective? Dealing with Reckless Owners and Dangerous Dogs in Your Community*. The ASPCA, New York.
- Babus Endre (1994): *Veszélyes kutyák és a jog: eb ura ember?* Heti Világgazdaság. 41. szám. 111-113 oldal.
- Babus Endre (1999): *Végzetes kutyatámadások és a jog: pitbullok pedig nincsenek*. Heti Világgazdaság 23. szám. 91-93 oldal.
- Balázs Vera (2011), nevelőszülő, Vakvezető Kutyakiképzők Országos Egyesülete. Személyes interjú. Budapest, 2011. 02.18.
- Beck A. M. (2000): *The Human-Dog Relationship: a Tale of Two Species* in Calum N.L. Macpherson C. L. – Meslin F. X. - Wandeler A. I.: *Dogs, Zoonoses and Public Health*. CAB International, Oxon.
- Belicza Rózsa – Dankó Ágnes – Halmi Réka – Szerepi Anna (2007): *A megváltozott munkaképességű és fogyatékossgal élő emberek társadalmi és jogi helyzete a világban és Magyarországon*. Helyzetfeltáró tanulmány. Revita Alapítvány, Debrecen.
- Beol (2010): *Napi szavazás: szigorítaná a kutyatartás szabályait?* Internetes forrás. Letöltés dátuma: 2011. 03.14.
- <http://www.beol.hu/bekes/kozelet/napi-szavazas-szigoritana-a-kutyatartas-szabalyait-279986>
- Bradley J. (2006): *Dog bites: Problems and Solutions*. Policy paper. Animals and Society Institute, Boston.
- Burstein D. (2004): *Breed specific legislation: unfair prejudice and ineffective poiley*, Animal Law Review at Lewis & Clark Law School, Portland, Oregon.
- Canis Maior Alapítvány – Magyar Újságírók Országos Szövetsége, Állatvédő Szakosztály (2007): *Állásfoglalás a súlyos, illetve halálos kutyatámadásokkal kapcsolatban*. Internetes forrás. Letöltés dátuma: 2011. 04. 11.
- <http://www.muosz.hu/cikk.php?page=szakosztalyok&id=1084&fo=6&iid=34>
- Cusack O. (1988): *Pets and Mental Health*. The Haworth Press, New York.

- Csonka Berta (2011), EB OVO elnök. Személyes interjú. Budapest, 2011.03.25.
- Dr. Lakatos Mikós (2008): *Budapest társadalmi-gazdasági jellemzői*. Internetes forrás.
Letöltés dátuma: 2011.03.28.
http://www.tegyesz.hu/REGI/pdf_hefop/Budapest_tarsadalmi_gazdasagi_jellemzoi.pdf
- EB OVO (2010): *Bemutatkozik az EB OVO Egyesület*. EB OVO, Budapest.
- Farm.hu (2009): *Kutya-jogsi*. Internetes forrás. Letöltés dátuma: 2011. 04.02.
<http://farm.hu/Kifuto-Magazin-Kutya-jogsi-157>
- Földvári Zsuzsa (2000): *Ausztria ebtörvényre készül: jaj a nagy kutyáknak!* Heti Világgazdaság. 34. szám. 43-44. oldal
- Gáspár Margit (1994): *A nagyvárosok kutyatartásának problémái*. Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ, Budapest.
- Kertész Krisztián (2007): *A piaci és kormányzati tökéletlenségek rendszerezése és gazdaságpolitikai összefüggései*. Egyetemi disszertáció. Budapest.
- Mányik Richárd (2011), MATESZ-E munkatárs. Személyes interjú. Budapest, 2011. 02.20.
- Melson G. F. (1998): *The Role of Companion Animals* in Cindy C. Wilson – Dennis C. Turner (szerk.): *Human Development in Companion Animals in Human Health*. SAGE Publications, USA, California.
- Mirtse Áron (2006): *Minden negyedik ember kutyatartó: gondolatok a fővárosi ebkörképek kapcsán*. Internetes forrás. Letöltve 2011. 04.16.
<http://kutya.hu/ArchivCikk.aspx?id=4277>
- Stiglitz J. E. (2000): *A kormányzati szektor gazdaságtana*. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft, Budapest.
- Stone D. (2001): *Policy Paradox – The Art of Political Decision Making*, W. W. Norton & Company, New York.
- Tóth Zsigmond (2005): *A kutyatartás haszna*. Internetes forrás. Letöltés dátuma: 2011.04.23. <http://www.teszt.kutya.hu/ArchivCikk.aspx?id=4100>

Varian H. R. (2004): *Mikroökonómia középfokon*. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft, Budapest.

Weimer D. L. - Vining A. R. (2005): *Policy analysis: concepts and practice*. Hamilton Printing Company, New Jersey.

Wells D. L. (2009): *The Effects of Animals on Human Health and Well-Being*. Journal of Social Issues. 3. szám. 523-543. oldal.

Fővárosi ebrendeletek

I. kerület: 25/2004. (IV. 30.) Budavári Önkormányzat Képviselő-testületének Kt. rendelete az állatok tartásáról és védelméről

II. kerület: 18/2004.(VI.23.) II. Kerületi Önkormányzat rendelete a Budapest II. Kerületi Önkormányzat tulajdonában lévő közterületek használatának és rendjének helyi szabályozásáról (Egységes szerkezetben a módosító 9/2006.(V.25.), a 15/2006.(VI.26.) rendelettel, az Alkotmánybíróság 101/2008.(VII.11.) AB határozatával és a 19/2008.(X.27.)rendelettel.)

III. kerület: 26/1999.(VII.28) Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat képviselőtestületének rendelete az ebtartásról. A 8/2000. (IV. 14.), a 18/2001. (VI. 19.), a 15/2003. (VII. 21.), a 36/2004. (X. 7.), az 1/2005. (II. 9.), a 18/2009. (V. 5.) és a 45/2010. (IX. 5) rendelettel egységes szerkezetben.

IV. kerület: 6/2005. (V. 02.) Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzat Képviselő-testületének rendelete az állatok tartásának egyes feltételeiről

V. kerület: 16//2009. (IV. 23.) önkormányzati rendelet az állattartás rendjéről

VI. kerület: 10/2004 (II. 16.) Budapest Főváros Terézváros önkormányzati rendelete a helyi állattartás rendjéről

VII. kerület: 46/2005.(XII. 19.) Budapest Főváros VII. kerület Erzsébetváros Önkormányzata Képviselő-testületének önkormányzati rendelete az állattartás rendjéről

VIII. kerület: 32/2004. (VII.03.) Budapest Józsefváros Önkormányzati rendelet a Józsefvárosi Önkormányzat állattartási rendjéről

IX. kerület: 1/2000. (II.1.) Ferencváros Önkormányzata Képviselő-testületének rendelete az állattartás rendjéről

- IX. kerület: 17/2000. (VI.23.)A Ferencváros Önkormányzata Képviselő-testületének rendelete az állattartás rendjéről szóló 1/2000. rendelete módosításáról
- X. kerület: 54/2008. (XI.21.) Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzati rendelet az állattartásról
- XI. kerület: 39/2003. (XI.26.) XI.ÖK Budapest Főváros XI. Kerületi Önkormányzat. rendelete az állattartásról
- XII. kerület: 16/2009. (IX.24.) Budapest XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat rendelete az állatok tartásáról
- XIII. kerület: 30/2004. (IX. 13.) Budapest Főváros XIII. kerületi önkormányzati rendelet az állattartás rendjéről
- XIV. kerület: 53/2004. (X.21.) Budapest – Zugló Képviselő-testületének önkormányzati rendelete az állatok tartásáról
- XV. kerület: 22/2004. (IV.30.) Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzata Képviselő-testületének ök. rendelete az állattartás rendjéről egységes szerkezetben a 12/2007. (V.3.) ök. rendelettel
- XVI. kerület: 3/2010. (II. 15.) Budapest Főváros XVI. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének önkormányzati rendelete az állatok tartásáról
- XVII. kerület: 17/2009. (III.30.) Budapest Főváros XVII. Kerület Rákosmente Önkormányzatának rendelete a helyi állattartás szabályairól
- XVIII. kerület: 54/2006 (IX. 12.) Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat rendelete az állattartás rendjéről
- XIX. kerület: 32/2009. (IX.18.) Budapest Főváros XIX. ker. Kispest Önkormányzat képviselő-testületének az állattartás rendjéről szóló, 30/2005. (IX.14.) rendelettel módosított 39/2004. (IX.13.) rendeletének egységes szerkezetbe foglalt szövege
- XX. kerület: 27/2004. (IV. 29.) Budapest Főváros XX. Kerület Pesterzsébet Önkormányzatának 11/2008. (IV. 08.) Ök. számú rendelettel módosított rendelete az állattartás rendjéről (egységes szerkezetben)
- XXI. kerület: 34/2000. (XI. 22.) Budapest-Csepel Önkormányzata Kt. számú rendelete az állatok tartásáról (7/2002. (III.26.) Kt., a 21/2004. (IV.20.) Kt., 25/2005. (VI.21) Kt., a 39/2007 (XI.27.) Kt., valamint a 27/2009 (IX.22.) Kt. számú rendeletekkel egységes szerkezetbe foglalt szöveg)

XXII. kerület: 24/2007. (X.1.) Budafok-Tétény Budapest XXII. Kerület Önkormányzat
Képviselő-testületének rendelete az állattartás rendjéről egységes szerkezetben
15/2008. (IV.23.) Ör. számú rendelettel, a 28/2009. (XI.24.) ör. rendelettel és a
18/2010. (IX.15.) ör. Rendelettel

XXIII. kerület: 29/2001.(VII.20.) Ök. sz. Budapest Főváros XXIII. kerület Soroksár
Önkormányzatának rendelete az állattartás rendjéről

Mellékletek

1. számú melléklet: A kérdőív, és a kérdésekre adott válaszok megoszlása

1.) Hányadik kerületben lakik?

2.) Befolyásolta-e lakóhelyválasztását a kerület ebrendeletének szigorúsága?

Igen (6)

Nem (31)

Nem válaszolt (3)

3.) Ismeri- kerülete ebrendeleteinek előírásait az alábbiakra vonatkozóan?

- lakásban vagy ingatlanon tartható ebek száma Igen(27) Nem(13)
- pórázhasználat közterületen Igen (32) Nem(8)
- szájkosárhasználat közterületen Igen(30) Nem(10)
- közterületek használata (hova nem vihető be kutya) Igen(31) Nem(9)

4.) Ismeri-e a többi kerület ebrendeleteinek rendelkezéseit? (Karikázza be a válasz betűjelét!)

- a. igen, maradéktalanul mindet (1)
- b. igen, maradéktalanul azokat, melyekben gyakran megfordulunk (1)
- c. igen, részben azokat, melyekben gyakran megfordulunk (12)
- d. nem (25)
- e. egyéb (0)

5.) Betartja-e saját kerülete ebrendeletének előírásait az alábbiakra vonatkozóan?

- lakásban vagy ingatlanon tartható ebek száma Igen(28) Nem (12)
- pórázhasználat közterületen Igen(9) Nem (31)
- szájkosárhasználat közterületen Igen(5) Nem (35)
- közterületek használata (hova nem vihető be kutya) Igen(21) Nem (19)

6.) Büntették-e már meg azért, mert nem tartotta be az előírásokat? (Karikázzon!)

- a. nem (36)
- b. igen, mégpedig (4)
 - 1) lakásban vagy ingatlanon tartható ebek száma (0)
 - 2) pórázhasználat közterületen (4)

- 3) szájkosárhasználat közterületen (1)
- 4) közterületek használata, tiltott helyre kutya bevitele szabály megsértése miatt. (1)

7.) Amennyiben az előző kérdésre igen volt a válasz, változtatott-e magatartásán?

- a. igen, a rendelkezéseket azóta maradéktalanul betartom (0)
- b. igen, jobban odafigyelek, a rendelkezéseket részben betartom (1)
- c. nem (3)

8.) Volt-e már problémája kutyájával kapcsolatosan szomszédjaival, mert nem tartotta be az előírásokat?

- a. nem (35)
- b. ritkán előfordul (4)
- c. gyakran (1)

9.) Volt-e már problémája kutyájával kapcsolatosan szomszédjaival, annak ellenére, hogy betartotta a rendelet előírásait?

- a. Nem (30)
- b. ritkán előfordul (6)
- c. gyakran (1)
- nem válaszolt (3)

10.) Volt-e már problémája kutyájával kapcsolatosan járókelőkkel, mert nem tartotta be az előírásokat?

- a. nem (21)
- b. ritkán előfordul (17)
- c. gyakran (2)

11.) Volt-e már problémája kutyájával kapcsolatosan járókelőkkel, annak ellenére, hogy betartotta az előírásokat?

- a. Nem (20)
- b. ritkán előfordul (17)
- c. gyakran (1)
- Nem válaszolt (2)

12.) A szomszédjaival/járókelőkkel kapcsolatos problémák miből adódtak? (több válasz adható)

- a. zaj (5)
- b. szájkosár használatának hiánya (8)
- c. pórázhasználatának hiánya (16)
- d. közterület használata (bevitte oda, ahol tiltva van) (6)

13.) Mennyire tartja megfelelőnek a kutyafuttatókat az alábbi szempontok alapján. (1-5-ig értékeljen, 1: nagyon rossz, 5. kiváló) (az értékek átlagos értékek)

Kutyafuttatók átlagos területe: 1,61

Kutyafuttatók száma: 1,24

Infrastruktúra (kerítés állapota, ivóvíz stb.): 1,7

Kutyafuttatók tisztasága: 2,22

Eszközökkel való (akadályok, padok stb.) ellátottság: 1,7

14.) Ha igényeinek megfelelő kutyafuttatók lennének Magyarországon, igénybe venné-e őket a közterületen való sétáltatás helyett?

Igen, mindig. (10)

Igen, gyakran. (28)

Nem, továbbra is közterületen sétáltatnék (2)

15.) Hajlandó lenne-e fizetni azért, hogy megfelelő méretű, kulturált, felszereléssel ellátott kutyafuttatókat használjon?

- a. nem, továbbra is közterületen sétáltatnék (8)
- b. nem, továbbra is a közfuttatókat venném igénybe (5)
- c. néha igénybe venném, de főleg közterületen sétáltatnék (10)
- d. igen, 1-200Ft/óra (9)
- e. igen, 201-400Ft/óra (6)
- f. igen, 401-600Ft/óra (2)
- g. igen, 601-800Ft/óra (0)
- h. igen, ennél magasabb áron is (0)

16.) Milyen távolságot lenne hajlandó megtenni, hogy eljusson a magánfuttatóba?

- a. 1-500m (11)
- b. 501-1000m (14)

- c. 1001-2000m (9)
- d. 2001-3000m (1)
- e. 3000m fölött (3)

17.) Mennyire tartja megfelelőnek a magyar szabályozást? (1-től 5-ig terjedő skála, 1: egyáltalán nem megfelelő, 5: teljes mértékben megfelelő)

Átlag érték: 1,64

18.) Ha lehetne a szabályozáson változtatni, mit változtatna?